

SOTKAMON KUNNAN

TALOUSARVIO 2026

Taloussuunnitelma 2027-2028

Sisällys

1.	TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT.....	1
1.1.	KUNNANJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2026.....	1
1.2.	YLEINEN TALOUDELLINEN TILANNE	2
2.	SOTKAMON KUNNAN TALOUDEN LÄHTÖKOHDAT JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ	8
2.1.	SOTKAMON VÄESTÖ JA TYÖLLISYYS	8
2.2.	SOTKAMON KUNNAN HENKILÖSTÖ.....	12
2.3.	HYVINVOINNIN, TERVEYDEN JA TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN.....	14
2.4.	ELINKEINOT JA ELINVOIMA.....	15
2.5.	TALOUSARVION 2026 OLENNAISET MUUTOKSET TOIMIALOITTAIN	18
2.6.	TALOUDEN TASAPAINOTTAMINEN.....	18
2.7.	SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA.....	20
3.	STRATEGIAPERUSTA.....	23
3.1.	SOTKAMON KUNTASTRATEGIA.....	23
3.2.	SOTKAMON ELINVOIMAOHJELMA.....	24
3.3.	SWOT-ANALYYSI VUODELLE 2026.....	25
4.	TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA.....	26
4.1.	TALOUSARVION SITOVUUS	27
4.2.	MÄÄRÄRAHAT SITOVUUSTASOITTAIN.....	29
5.	KÄYTTÖTALOUSOSAN TOTEUTUMINEN TOIMIALOITTAIN	30
5.1.	HALLINNON TOIMIALA.....	30
5.2.	SIVISTYKSEN TOIMIALA	48
5.3.	YMPÄRISTÖ JA TEKNINEN TOIMIALA	60
6.	TULOSLASKELMAOSA.....	70
6.1.	TULOSLASKELMAN ANALYSOINTI	73
7.	RAHOITUSLASKELMA	82
8.	INVESTOINNIT	85
9.	KUNTAKONSERNI	91
10.	VESIHUOLTOLAITOS	94
	LIITTEET	95

1. TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT

1.1. KUNNANJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2026

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu neljättä vuotta ja sen vaikutukset näkyvät yhä Euroopan taloudessa. Energiamarkkinat ovat kuitenkin vakautuneet ja Euroopassa näytetään löydetyn pysyviä vaihtoehtoja Venäjän fossiilisille polttoaineille.

Euroalueen inflaatio on pysynyt lähellä EKP:n kahden prosentin tavoitetta, mikä on mahdollistanut korkotason maltillisen laskun ja luonut edellytyksiä talouden piristymiselle. Inflaation ennustetaan pysyvän samalla tasolla myös vuonna 2026.

Euroopan komission ennusteessa Suomen talouskasvun vuoden 2025 aikana odotetaan jäävän 0,1 prosenttiin ja vuonna 2026 BKT:n ennustetaan kasvavan 0,9 prosenttia.

Suomessa rakentaminen on edelleen vähäistä ja valtakunnallisesti työttömyysluvut ovat korkealla. Suomen talouden suurin ongelma on kuluttajien alhainen luottamus tulevaisuuteen, mikä heijastuu ostopäätöksiin negatiivisella tavalla. Tälle kehitykselle ei ole lyhyellä aikajänteellä näkyvissä muutosta.

Sotkamossa työllisyystilanne on ollut yleistä tasoa selvästi parempi. Jos päätoimialat kaivannaisteollisuus ja matkailu jatkavat nykyisellä tasollaan, ei työllisyystilanteeseen ole odotettavissa suuria muutoksia vuonna 2026.

Kunnan talouden hoitamisessa tasapainottaminen on edelleen keskiössä. Kestävä kuntatalous -ohjelma on lähtenyt etenemään suunnitellusti ja vuonna 2026 sen eteenpäin vieminen jatkuu palveluverkon tarkastelulla. Tulopohjaa vahvistaa 2024 vuonna päätetty veronkorotus ja ensimmäisen keran maksettu kaivosvero. Näiden yhteisvaikutus on noin 7,5 miljoonaa vuodessa. Näiden edellä mainittujen asioiden ansiosta kunnan talous on aiempaa kestävämmällä pohjalla mutta kasvanut lainamäärä, uuden sopimuskauden palkankorotukset ja yleinen kustannuskehitys tuovat vaatimuksen tasapainottamisen jatkamiseen ja uusien tasapainottavien päätösten tekemiseen.

Vuoden 2026 investointitaso on selvästi alempi kuin aiempina vuosina. Suurimmat hankkeet liittyvät liikenneinfraan ja kunnallistekniikan parantamiseen. Tulevina vuosina kunnan investoinnit on pystyttävä pitämään keskimäärin alle viidessä miljoonassa, jotta lainamäärä kyetään kääntämään laskuun suunnitelmakauden aikana.

Uusi kuntastrategia tulee antamaan suuntaviivat Sotkamon kehitykselle tulevina vuosina. Arvojemme mukaisesti rakennamme Sotkamaa vastuullisesti, kaukoviisaasti ja lapsiystävällisesti. Suurten investointien valmistumisen myötä kunnan tarjoamia palveluita pystytään tuottamaan entistä laadukkaammin keskittyen palveluiden sisällön kehittämiseen.

Katsotaan optimistisesti tulevaan vuoteen ja toivotaan, että se tuo positiivisen käänteen myös Euroopan turvallisuustilanteeseen ja näemme sodan Ukrainassa päättyvän oikeuden mukaiseen rauhaan. Tämä olisi paras piristys Euroopan ja Suomen sekä sitä kautta Sotkamon talouteen ja tulevaisuuden uskoon.

Toivotan menestyksestä vuotta 2026 kaikille sotkamolaisille, vierailijoille ja yhteistyökumppaneillemme!

Kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen

1.2. YLEINEN TALOUDELLINEN TILANNE

Kansainvälisen talouden näkymät

Suomen Pankin elokuussa 2025 ja Valtionvarainministeriön syksyllä 2025 julkaisemien talouskatsauksien mukaan maailmantalouden kasvuvauhti on tällä hetkellä noin kolme prosenttia. Näkymät ovat varovaisen myönteiset, vaikka epävarmuus leijuu yhä maailmantalouden yllä. Euroopassa talouskasvu elpyy inflaation hidastuessa ja mittavien investointien tukemana. Yhdysvaltojen näkymät ovat heikot epävarmassa ympäristössä. Kiinassa pyritään kohentamaan kotimaista kulutusta ja uudelleensuuntaamaan vientiä. Maailman tavarakaupan kasvua hidastaa Yhdysvaltojen tullipolitiikka, mutta kasvu elpyy etenkin nousevien talouksien vetämänä.

Yhdysvaltojen vuotuisen BKT:n kasvun ennustetaan laskevan 1,8 prosenttiin vuonna 2025 ja 1,6 prosenttiin vuonna 2026 yksityisen kulutuksen heiketessä. Investointien ja yksityisen kulutuksen näkymiä varjostaa epävarmuus talouspolitiikan suunnasta ja tullien vaikutukset. Tullit ovat keskimäärin korkeimmalla tasolla sitten 1930-luvun.

Kiinan kasvun ennustetaan olevan 4,3 % vuonna 2025 ja 4,2 % vuonna 2026, kun etupainotteiset tuet purkautuvat, korkeammat tullit astuvat voimaan ja finanssipoliittinen tuki hiipuu. Kiinan hallinto pyrkii elvyttämään vähittäiskauppaa ja tavoitteena on kasvattaa kotimaista kulutusta, jonka vähäisyyden vuoksi talous on deflaation partaalla.

Intiassa hidastunut inflaatio tukee yksityistä kulutusta. Korkeat tullit kuitenkin haittaavat vientiä Yhdysvaltoihin. Kohonneet palkat tukevat yksityistä kulutusta Japanissa, mutta samaan aikaan kiihtyvä inflaatio heikentää ostovoimaa. Iso-Britanniassa työttömyys jatkaa kasvuaan. Pyrkimys tervehdyttää julkista taloutta aiheuttaa tyytymättömyyttä. Venäjän talousnäkymät ovat muuttuneet yhä tukalamiksi. Pitkittynyt sota ja öljyn hinnan laskusta aiheutunut kaivannaistuotannon supistuminen alkuvuonna ovat heikentäneet liittovaltion taloutta. Pienenä vientivetoisena taloutena myös Ruotsi kärsii Yhdysvaltojen tulleistä samaan aikaan kun heikentyvä kruunu kiihdyttää inflaatiota. Toisaalta myös Ruotsin näkymiä kohentaa puolustusteollisuuden vahva veto.

Euroalueen talous on elpymässä, mutta hitaasti. Euroalueen BKT:n kasvun odotetaan olevan 1,1 % vuonna 2025 ja 1,3 % vuonna 2026. Euroalueen kasvu on kiihtynyt alkuvuonna 2025 reaalityulojen kasvussa ja yksityisen kulutuksen elvyttyä. Lisäksi erityisesti eteläisen Euroopan kasvua on tukenut EU:n mittava NextGenerationEU -elvytyspaketti ja Espanjan osalta laajamittainen maahanmuutto Etelä-Amerikasta. Teollisuuden näkymät ovat aiempaa myönteisimpiä etenkin Saksan ilmoittamien suurten infrastruktuuri- ja puolustusinvestointien tukemana. Puolustusteollisuuden näkymät ovatkin kohenneet kautta maanosan kireässä geopoliittisessa tilanteessa.

Inflaatio on hidastunut selvästi viime vuosista, vaikka eri inflaatiomittarit antavatkin hintojen noususta tällä hetkellä hyvin erilaisen kuvan. Inflaatio pysyy myös lähivuosina maltillisena. Riskit inflaation suhteen ovat euroalueella tasaantuneet. Kauppasodan kärjistyminen, puolustusmenojen kasvattaminen Euroopassa ja Ukrainan jälleenrakentaminen voivat toki nostaa hintoja, mutta lisääntynyt epävarmuus on kuluvana vuonna heikentänyt kysyntää ja hillinnyt inflaatiota.

Euroalueen talous on kestänyt tullirytinän ensi arvioihin verrattuna yllättävän hyvin. Silti kasvu on kiihtynyt. Se saa kuitenkin vauhtia reaalityulojen ja ostovoiman kehityksestä. Inflaatio on saatu palautettua 2 prosentin tuntumaan, ja se on mahdollistanut EKP:lle talletuskoron laskemisen 4 prosentista 2 prosenttiin. Epävarmuus ja nousseet tullit heikentävät kasvua, mutta toisaalta puolustusmenojen ja infrastruktuuri-investointien kasvu saattaa lisätä sitä keskipitkällä aikavälillä.

Työttömyysaste on historiallisen pieni euroalueella kokonaisuutena. Heinäkuussa se oli 6,2 %, ja EKP:n syyskuun ennusteessa sen odotetaan edelleen pysyvän pienenä ja jopa laskevan hieman. Hyvään työmarkkinatilanteeseen viittaa myös avoimien työpaikkojen määrä, vaikka se onkin vähentynyt vuoden 2022 huipusta.

Tulleista johtuvasta epävarmuudesta huolimatta euroalueen teollisuustuotanto on kuluvin vuoden alussa viimein alkanut kasvaa kaksi ja puoli vuotta kestäneen supistumisen jälkeen. Korkojen lasku euroalueella on tukenut teollisuuden käännettä, sillä teollisuustoimiala on muita herkempi korkojen muutoksille suhteellisen korkean investointiasteen takia. EKP ennustaa työn tuottavuuskasvun nopeutuvan lähivuosina 1 prosenttiin.

Yhdysvaltojen tekemät alustavat tullisopimukset vähentävät epävarmuutta kauppapolitiikasta, mutta eivät poista sitä, sillä lopullisia sopimuksia ei ole solmittu ja sopimusten pitäminen ei ole varmaa. Geopoliittinen epävarmuus on edelleen suurta.

Euroopan maiden puolustus- ja infrastruktuuri-investoinneilla voi olla suotuisa vaikutus euroalueen ja Suomen talouden kasvuun. Suomessa tuotannon taso on tällä hetkellä selvästi alle potentiaalin. Työvoiman kasvava tarjonta, investointisuunnitelmien suuri määrä ja puhtaan energian alhainen hinta antavat eväitä myös ennustettua nopeampaan kasvuun.

Yhdysvaltojen talouspolitiikkaan liittyvä epävarmuus voi kasvaa äkillisesti ja heijastua valtiolainojen korkojen nousuna. Epäluottamusta herättäisi myös hallinnon ja keskuspankin välisten jännitteiden kärjistyminen.

Positiivisena riskinä voidaan nähdä mahdollinen vakautuminen Yhdysvaltojen kauppapolitiikassa, mikä hälventäisi epävarmuutta ja lisäisi luottamusta kauppakumppaneiden piirissä. Venäjän hyökkäyssodan päätyminen näkyisi Ukrainan jälleenrakennuksen alkamisena, mikä kohentaisi talousnäkyymiä Euroopassa.

Suomen talouden näkymät

Suomen talous matelee edelleen, mutta talouden kasvu on hiljalleen piristymässä. Heikon alkuvuoden kehityksen vuoksi talouskasvu jää tänä vuonna 0,3 prosenttiin. Vuonna 2026 kasvu kuitenkin kiihtyy 1,3 prosenttiin ja vuonna 2027 edelleen 1,7 prosenttiin. Heikon suhdanteen vuoksi vuoden 2025 työttömyysaste nousee 9,4 prosenttiin, mutta alkaa laskea ennustejaksolla suhdanteen kohen tuessa. Ennuste kuluvin vuoden inflaatioksi on 1,8 % ja hintojen nousuvauhti jää alle 2 prosentin myös seuraavina vuosina.

Suomen BKT säilyi vuoden 2025 ensimmäisen puoliskon ajan samalla tasolla kuin vuoden 2024 viimeisellä vuosineljänneksellä. Taloutta tuki alkuvuonna erityisesti tavaraviennin kasvu ja sitä puolestaan heikensi valtiontalouden sopeutustoimien vähentämä julkinen kulutus. Myös yksityinen kulutus ja investoinnit jatkoivat vaisulla tasolla. Kuluttajien mielialaa painaa edelleen pelko työttömyydestä, joka syö kotitalouksien luottamusta tulevaisuuteen. Kuluttamisen sijaan kotitaloudet laittavat normaalia suuremman osuuden kasvavista tuloistaan säästöön. Työttömyysaste onkin pysynyt sitkeästi yli 9 prosentin tasolla. Erityisesti asuinrakentamisen suhdanne toipuu hitaasti ja poikkeuksellisen suuri määrä konkurssseja on hävittänyt työpaikkoja palvelualoilta.

Suomen talous toipuu kauppakiistojen ja epävarmuuden varjossa. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan Suomen BKT kasvaa tänä vuonna 1 prosentin vauhtia. Kasvu nopeutuu ensi vuonna 1,5 prosentin tuntumaan ja edelleen hieman vuonna 2027.

Julkisen talouden alijäämät sulavat hitaasti ja velka kasvaa suhteessa BKT:hen. Erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon menot, puolustusmenot ja korkomenot, kasvavat nopeaa vauhtia – jälkimmäiset pitkälti Venäjän hyökkäyssodan sekä siitä eskaloituneen inflaation ja korkojen nousun seurauksena. Suomessa julkisyhteisöjen menot ovat rakenteellisesti liian korkeat suhteessa tuloihin. Se näyttäytyy kestävyysvajeena, joka on noin 2 prosenttia suhteessa BKT:hen eli n. 7 mrd. euroa vuoden 2029 ta-
sossa.

Hallitusohjelmassa ja kevään 2024 kehysriihen päätöksissä korostuivat säästöt ja veronkorotukset, jotka pienentävät velkaantumista suoraan ja nopeasti. Kevään 2025 kehysriihen päätöksillä tuetaan talouden kasvua, mikä nopeutuessaan vahvistaisi julkisen talouden rahoituspohjaa. Syksyn 2025 budjettiriihen päätökset sisältävät mm. rahoitustaloustoimia, joilla katetaan vaikutusvajetta, joka on syntynyt, kun suhdannenousu on viivästynyt ja työn tarjonnan kasvu on osin kanavoitunut työllisyyden sijasta työttömyydeksi. Toimilla varmistetaan, että velkasuhde vakiintuu vuonna 2027, ellei talous yllätä epäsuotuisasti. Toimista huolimatta velkasuhde alkaa kasvaa uudelleen vuoden 2027 jäl-
keen.

Teollisuuden tilanne on kohentunut vuoden 2025 aikana. Sekä teollisuustuotanto että varsinkin uu-
det tilaukset ovat kasvaneet ja teollisuusyritysten odotukset lähikuukausien kehityksestä ovat positiiviset. Kotitalouksien ostovoimaa tukivat alkuvuonna palkankorotukset ja pienentyneet korkomenot ja sitä heikensivät hyödykeverojen korotukset sekä työtuntien väheneminen.

Inflaatio on alentunut selvästi ja hintojen nousu on myös pysymässä maltillisena. Inflaatio oli yhden-
mukaistetun kuluttajahintaindeksin mukaan heinäkuussa 2,0 %. Inflaatiota on hidastanut ennen
muuta energian ja omistusasumisen hintojen lasku. Inflaation hidastumisen ja palkkojen korotusten
myötä reaaliensiot ovat kääntyneet kasvuun. Tuotannon kasvun myötä työllisyystilanteen odotetaan
paranevan ensi vuodesta lähtien. Heikosta työllisyystilanteesta huolimatta työvoiman määrä on kas-
vanut viime vuosina reippaasti ja alkuvuonna työvoiman määrä on kääntynyt uudelleen kasvuun.
Työvoiman määrää lisäävät hallituksen työllisyystoimet ja maahanmuutto. Vuonna 2026 ostovoimaa
kasvattavat työehtosopimusten mukaiset palkankorotukset sekä ansiotuloverotuksen aleneminen.

Suomen talouden odotetaan kasvavan 1,6 prosenttia vuosina 2028 ja 2029. Työllisyysaste nousee
74,2 prosenttiin vuonna 2029. Bruttokansantuote kasvaa potentiaalista tuotantoa nopeammin tar-
kastelujaksolla, ja tuotantokuilu sulkeutuu vuonna 2029. Työttömyysaste laskee tämän vuoden 9,4
prosentista 8,6 prosenttiin vuonna 2027.

Taulukko 1. Keskeiset ennusteluvut

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Volyymin muutos, %					
Bruttokansantuote markkinahintaan	-0,9	0,4	1,0	1,4	1,7
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	-6,7	-1,0	2,5	1,9	3,0
Kokonaistarjonta	-2,8	0,0	1,5	1,6	2,1
Tavaroiden ja palvelujen vienti	-0,4	1,7	1,0	1,6	2,9
Kulutus	1,2	0,3	0,4	0,9	1,2
yksityinen	0,0	-0,4	0,8	1,8	1,8
julkinen	3,9	1,7	-0,3	-1,0	-0,1
Investoinnit	-7,4	-5,0	6,0	3,9	3,7
yksityiset	-8,3	-7,7	4,2	3,9	4,8
julkiset	-3,1	7,7	13,4	4,2	-0,3
Kokonaiskysyntä	-2,8	0,3	1,5	1,6	2,1
kotimainen kysyntä	-3,9	-0,3	1,7	1,6	1,8

Taulukko 2. Julkisen talouden keskeiset ennusteluvut

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Suhteessa BKT:hen, %					
Julkisyhteisöjen menot	55,9	57,8	57,4	56,6	55,7
Veroaste	42,7	42,2	42,3	42,4	41,9
Julkisyhteisöjen nettoluotonanto	-2,9	-4,5	-4,3	-3,6	-3,4
Valtionhallinnon nettoluotonanto	-3,3	-3,7	-4,2	-4,0	-3,7
Julkisyhteisöjen velka	77,1	82,1	86,9	88,5	88,6
Valtionvelka	57,2	61,4	65,7	67,1	67,7

Taulukko 3. Muut keskeiset ennusteluvut

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Bruttokansantuote, arvo, mrd. euroa	273	276	285	295	307
Bruttokansantuotteen hinta, muutos, %	3,5	0,7	2,0	2,2	2,4
Palvelut, volyymin muutos, %	0,6	0,0	0,3	0,9	1,4
Koko teollisuus, volyymin muutos, %	1,6	3,9	2,6	1,8	1,6
Työn tuottavuus, muutos, %	-0,3	1,2	1,8	0,7	0,4
Työlliset, muutos, %	0,3	-1,0	-0,3	0,8	1,3
Työllisyysaste (20–64-vuotiaat), %	77,9	76,7	76,2	76,5	77,3
Työttömyysaste, %	7,2	8,4	9,4	9,0	8,4
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	6,2	1,6	0,4	1,4	1,9
Ansiotasoindeksi, muutos, %	4,2	3,1	3,0	3,6	3,0
Vaihtotase, mrd. euroa	-2,2	-0,1	-1,0	-1,0	-1,1
Vaihtotase, suhteessa BKT:hen, %	-0,8	0,0	-0,3	-0,4	-0,4
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	3,4	3,6	2,1	1,8	2,0

Lähde: Keskeiset ennusteluvut. Valtiovarainministeriö, taloudellinen katsaus syyskuu 2025

	2023	2024	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*
BKT markkinahintaan, volyymin muutos, %	-0,9	0,4	1,0	1,4	1,7	1,6	1,6
Bruttokansantuote, arvo, mrd. euroa	273	276	285	295	307	320	332
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	6,2	1,6	0,4	1,4	1,9	2,0	2,0
Työttömyysaste, %	7,2	8,4	9,4	9,0	8,4	7,9	7,6
Työllisyysaste, %	73,6	72,1	71,5	71,8	72,6	73,3	74,2
Tuotantokuilu, % potentiaalisesta tuotannosta ¹	-2,3	-2,5	-2,2	-1,6	-0,8	-0,4	0,0
Potentiaalisen tuotannon kasvu, % ¹	0,7	0,7	0,6	0,8	0,9	1,2	1,2
Suhteessa BKT:hen, %							
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä	-2,9	-4,5	-4,3	-3,6	-3,4	-3,1	-3,1
Valtionhallinto	-3,3	-3,7	-4,2	-4,0	-3,7	-3,6	-3,8
Kuntahallinto	-0,4	-0,3	-0,6	-0,5	-0,6	-0,4	-0,4
Hyvinvointialueet	-0,6	-0,6	0,1	0,0	0,0	-0,3	-0,3
Sosiaaliturvarahastot	1,4	0,1	0,4	0,9	0,8	1,3	1,3
Rakenteellinen jäämä	-1,6	-3,0	-3,0	-2,6	-3,0	-2,9	-3,1
Julkisyhteisöjen velka	77,1	82,1	86,9	88,5	88,6	89,6	90,6
Valtionvelka	57,2	61,4	65,7	67,1	67,7	68,8	69,9

¹ Arvioitu EU:n yhteisellä menetelmällä.

Lähde: Keskeisiä lukuja keskipitkällä aikavälillä. Valtiovarainministeriö, taloudellinen katsaus syyskuu 2025

Kuntatalouden näkymät

Valtion toimenpiteiden yhteisvaikutusten arvioidaan heikentävän kuntataloutta kokonaisuudessaan noin 170 milj. euroa suhteessa edellisen vuoden talousarvioon. Vuoden 2026 talousarvioesityksessä kuntataloutta heikentävät erilaiset valtiontalouden sopeutustoimet. Peruspalveluiden valtionosuuteen kohdennetaan 75 milj. euron vähennys, ja myös vuonna 2026 valtionosuuden indeksikorotuksesta vähennetään yksi prosenttiyksikkö.

Kuntakonsernien yhteenlaskettu vuosikate heikkeni noin 830 milj. eurolla noin 5,86 mrd. euroon. Vuosikate riitti kattamaan selvästi poistot, mutta ei kasvaneita nettoinvestointeja. Tilikauden tulos heikkeni 735 milj. eurolla 1,37 mrd. euroon. Tulokseen vaikuttivat vahvistavasti eräiden kaupunkien merkittävät satunnaiset erät.

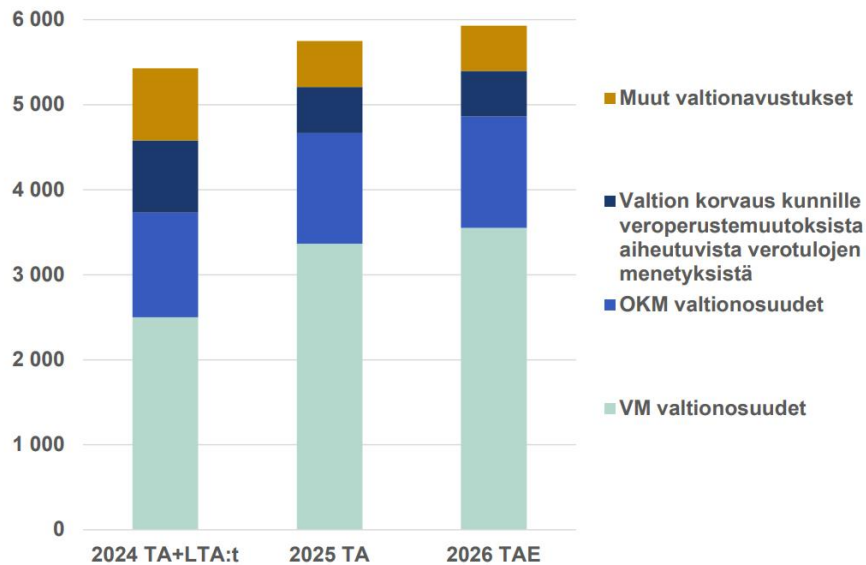
Kuntahallinnon alijäämä syvenee viime vuodesta 0,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen johtuen kulutusmenojen ja investointien kasvusta sekä heikosta verotulokehityksestä. Kulutusmenoja kiihdyttävät erityisesti palkkaratkaisuista johtuvat henkilöstömenot sekä kuntien laajentuneet tehtävät. Alijäämä supistuu ennustejakson lopulla hieman, mutta kuntien tulot eivät riitä kattamaan kasvavia menopaineita. Kuntahallinnon alijäämät kasvattavat kuntahallinnon velkaa ja velkasuhde jatkaa kasvuaan tarkasteluvuosina.

Kuntahallinnon ennustetaan pysyvän 0,5–0,6 prosenttia alijäämäisenä suhteessa BKT:hen myös vuosina 2026–2027. Kuntatalouden tilanteeseen vaikuttaa merkittävästi kulutusmenojen kasvu sekä valtionapuihin tehtävät leikkaukset. Kulutusmenot kasvavat ennustejaksolla pääasiassa hintojen nousun vuoksi. Sovitut palkkaratkaisut nostavat työvoimakustannuksia 2,8 % vuonna 2025, 3,2 % vuonna 2026 ja 3,9 % vuonna 2027. Kunta-alan ansiokehityksen ennakoidaan ylittävän yleisen ansiokehityksen erityisesti vuosina 2027–2028.

Hintojen kasvun lisäksi myös kulutusmenojen volyymi kasvaa vuonna 2025, sillä alkuvuodesta voimaan tullut TE-palvelu-uudistus siirsi kuntien vastuulle työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisen ja laajensi kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista. Uudistuksen seurauksena kuntahallinto on aiempaa suhdanneherkempi, sillä nyt tulojen lisäksi myös menot reagoivat työllisyyskehitykseen. TE-palvelu-uudistuksesta huolimatta kuntien peruspalvelutuotannon painopiste säilyy koulutus- ja sivistyksen sektorilla, jonka kokonaispalvelutarve on laskeva syntyvyyden laskun vuoksi.

Kuntien investoinnit pysyvät kokonaisuutena korkealla tasolla, vaikka kuntakohtaiset erot ovat huomattavia. Valtaosa panostuksista kohdistuu välttämättömään perusinfrastruktuuriin kuten rakennuksiin, mutta myös vihreän siirtymän investoinnit pitävät osaltaan investointitasoa korkealla.

Verotulot ovat edelleen kuntien merkittävin tulonlähde, ja ne koostuvat kunnallis-, kiinteistö-, yhteisö- ja kaivosmineraaliverosta. Vuonna 2025 kuntien kokonaisverotulot kasvavat vain 0,7 prosenttia erityisesti kunnallisveron heikon kehityksen ja yhteisöverotuottojen supistumisen takia. Kokonaisverotulojen kasvu kuitenkin kiihtyy 5,8 prosenttiin vuonna 2026 ja on keskimäärin 3,8 prosenttia vuosina 2027–2029.

Lähde: Valtiovarainministeriö, Kuntatalousohjelma vuodelle 2026, syksy 2025

[Suomen Pankin Julkaisuarkisto: Euro & Talous Elokuun 2025 Talouskatsaus](#)

[Suomen Pankin Julkaisuarkisto: Suomen talouden seuranta- ja analyysiraportti 2/2025, julkaistu 13.8.2025](#)

[Suomen Pankin Julkaisuarkisto: Euro & Talous Talouskasvu lähtee yskähdellen käyntiin, julkaistu 12.9.2025](#)

[Suomen Pankin Julkaisuarkisto: Euro & Talous Euroalueen talouskasvu on kestänyt odotuksia paremmin, julkaistu 17.9.2025](#)

[Valtiovarainministeriö verkkojulkaisut: Taloudellinen katsaus: syksy 2025, julkaistu 22.9.2025](#)

[OECD Economic Outlook, Interim Report September 2025, julkaistu 23.9.2025](#)

[Valtiovarainministeriö: Kuntatalousohjelma vuodelle 2026, syksy 2025, julkaistu 22.9.2025](#)

[Valtiovarainministeriö: Kuntatalousohjelma vuodelle 2026, syksy 2025, keskeinen sisältö 22.9.2025](#)

2. SOTKAMON KUNNAN TALOUDEN LÄHTÖKOHDAT JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1. SOTKAMON VÄESTÖ JA TYÖLLISYYS

Sotkamon kunnan väkiluvun ennustetaan olevan vuoden 2025 lopussa 10 165 henkilöä ja laskua edelliseen vuoteen olisi 20 henkilöä. Syy laskuun on syntyvyyden ja kuolleiden suuri ero. Väestöennusteen mukaan Suomessa on lähes 100 000 koululaista vähemmän vuonna 2040. Tämä johtuu syntyvyyden rajusta vähenemisestä, joka alkoi viime vuosikymmenellä. Lapsimäärän väheneminen ja väestön ikääntyminen vaikuttaa myös Sotkamon kunnan väkilukuun alentavasti tulevana vuosina.

Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan syyskuussa 2025 asukkaita oli 10 125 henkilöä ja luonnollinen väestönlisäys (syntyneiden ja kuolleiden erotus) oli -67 henkilöä. Syyskuun 2025 lopussa syntyneitä oli 36, kuolleita 103 ja nettomuutto -28 henkeä. Syyskuussa sotkamolaisten keski-ikä oli 46,9 vuotta.

Työllisyystilanne Kainuussa on pysynyt kohtuullisena, vaikka talouden suhdanne on koko maassa edelleen heikko. Kainuun ELY-keskuksen työllisyyskatsauksen (elokuu 2025) mukaan Kainuussa oli kuukauden lopussa yhteensä 5 450 työnhakijaa, mikä on 575 henkilöä vähemmän (-10 %) kuin vuotta aiemmin. Työnhakijoista työttömiä oli 2 774, joista 174 oli kokoaikaisesti lomautettuina. Työttömien määrä väheni 1 % (-37) vuoden takaiseen verrattuna. Lomautettujen määrä väheni edellisvuoteen 10 % (-19). Pitkäaikaistyöttömiä oli kuun lopussa 877, mikä on 32 % enemmän (+211) kuin vuotta aiemmin. Työllisyystilanteessa esiintyy vuoden aikana huomattavia kuukausittaisia vaihte-luita. Kainuu oli kuitenkin maan ainoa alue, jossa työttömyys laski kokonaisuudessaan vuoden takai- seen.

Työttömät työnhakijat ja avoimet työpaikat kunnittain

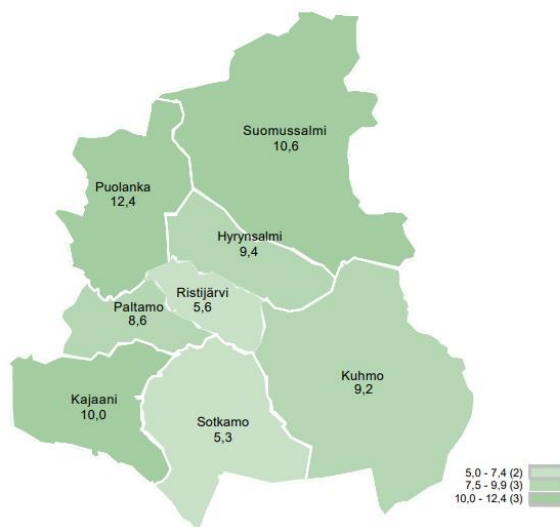
	Muutos			Työttömistä		Työttömien		Muutos			
	Elo 2025	Heinä 2025	Elo 2024	Elo 2025	Elo 2024	työn- hakijoista lomautetut	työn- hakijoiden osuus työvoimasta	Elo 2025	Heinä 2025	Elo 2024	Elo 2025
Kunta	Työttömät työnhakijat			%		%		Avoimet työpaikat			
Hyrnsalmi	65	68	77	-12	-16	-	9,4	10	9	-	-
Kajaani	1 676	1 926	1 545	131	8	70	10,0	345	198	297	48
Kuhmo	269	285	270	-1	0	21	9,2	9	12	19	-10
Paltamo	102	117	106	-4	-4	9	8,6	-	5	10	-
Puolanka	104	116	137	-33	-24	6	12,4	5	5	10	-5
Ristijärvi	25	30	41	-16	-39	-	5,6	-	0	-	-
Sotkamo	246	286	299	-53	-18	20	5,3	30	40	50	-20
Suomussalmi	287	295	336	-49	-15	44	10,6	30	24	16	14
Kainuu	2 774	3 123	2 811	-37	-1	174	9,2	434	293	410	24

Kaikista Kainuun työnhakijoista 1 496 henkilöä (27 %) oli työssä joko kokoaikaisesti, osa-aikaisesti tai työllistettynä. Heistä 604 henkilöä (11 %) työskenteli kokoaikaisesti yleisillä työmarkkinoilla, mikä on 21 % (-161 henkilöä) vähemmän kuin vuotta aiemmin. Osa-aikatyötä teki 864 henkilöä (15 %), ja heidän määränsä kasvoi vuoden aikana 34 % (+220 henkilöä). Lyhennettyä työviikkoa teki 140 henkilöä, mikä merkitsee 18 %:n (-30 henkilöä) vähennystä edellisvuoteen verrattuna. Lisäksi koulutuksessa oli yhteensä 510 työnhakijaa ja erilaisissa muissa palveluissa 196 henkilöä.

Työttömyysaste oli Kainuussa kuun lopussa 9,2 %, mikä oli alueista neljänneksi vähiten ja 0,1 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuotta aiemmin. Kuntakohtaisesti tarkasteltuna työttömyysaste vaihteli huomattavasti: Sotkamo 5,3 %, Ristijärvi 5,6 %, Paltamo 8,6 %, Kuhmo 9,2 %, Hyrynsalmi 9,4 %, Kajaani 10,0 %, Suomussalmi 10,6 % ja Puolanka 12,4 %.

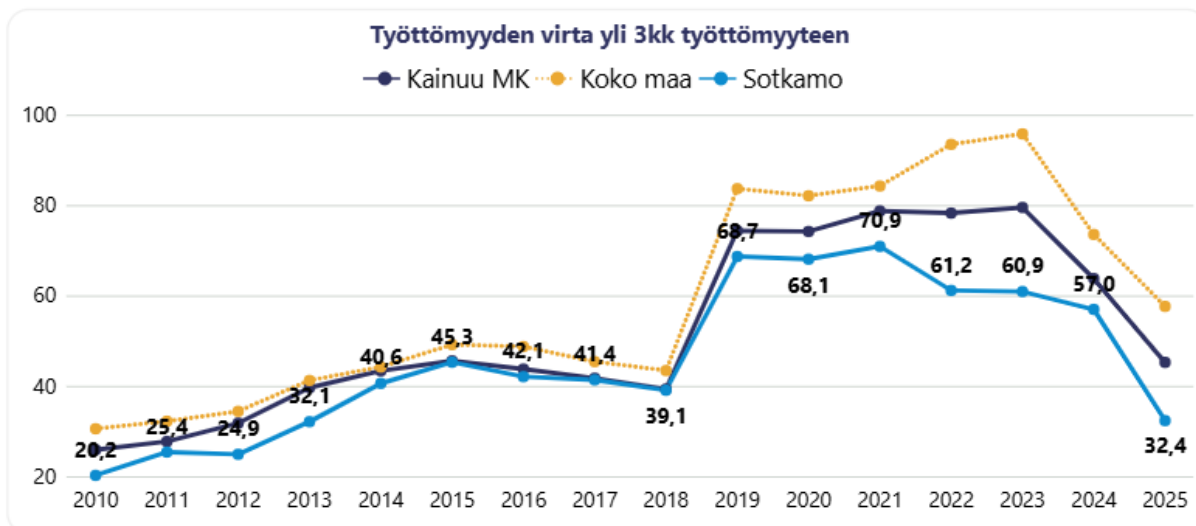
Sotkamon työllisyystilanne on edelleen Kainuun kunnista vahvin, ja se erottuu edukseen myös laajemmin vertailtuna Koillismaahan. Työllisyysalueen koillisosan kunnissa työttömyysaste oli Kuusamossa 10 % (655 työtöntä, joista 46 lomautettuja ja 227 pitkäaikaistyöttömiä) sekä Taivalkoskella 12,6 % (186 työtöntä, joista 19 lomautettuja ja 69 pitkäaikaistyöttömiä). Koillismaan alueella kokonaisuudessaan työttömyysaste oli 10,5 %, mikä korostaa Sotkamon vahvaa asemaa sekä Kainuun että laajemmin Koillismaan alueen työllisyyskehityksessä.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta kunnittain

Tilastokeskuksen kokeellisten työmarkkinatilastojen (kesäkuu 2025) mukaan Sotkamon 20–64-vuotiaiden työllisyysaste oli 78,6 %, kun koko maan keskiarvo oli 74,3 %. Vuoden takaiseen verrattuna Sotkamon työllisyysaste laski 0,7 prosenttiyksikköä ja koko maassa 0,9 prosenttiyksikköä. Työllisyys on siis edelleen hyvällä tasolla – lähes neljä viidestä sotkamolaisesta työikäisestä on työssä. Vaikka työvoiman kysyntä on heikentynyt, Sotkamo pärjää edelleen valtakunnallista keskiarvoa myönteisemmin.

Elokuun 2025 lopussa Sotkamossa oli yhteensä 482 työnhakijaa, joista 246 oli työttömänä ja heistä 20 lomautettuna. Työttömien määrä väheni vuodessa 53 henkilöllä (–18 %). Vuonna 2025 työttömyyden virta yli kolmen kuukauden työttömyyteen oli selvästi pienempi kuin kolmena edeltävänä vuonna, mikä kertoo työnhakijoiden nopeammasta työllistymisestä ja lyhentyneistä työttömyysjaksoista.

Kokonaisuutena työttömyyden rakenne on jakautunut Sotkamossa: suurin osa työnhakijoista työllistyy tai siirtyy palveluihin aiempaa nopeammin, mutta osa työttömyyksistä pitkittyy edelleen, mikä näkyy rakennetyöttömyyden ja yli 6 kk kestävien jaksojen lievänä kasvuna. Rakenteen takia pitkäaikaistyöttömyys kasvoi alkuvuonna: tammi–maaliskuussa yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleiden osuus nousi hieman edellisvuoteen verrattuna. Keväällä tilanne parani hetkellisesti, mutta touko–kesäkuussa pitkäkestoisten työttömyysjaksojen määrä kääntyi jälleen nousuun. Kesä–elokuussa yli kuusi kuukautta jatkuneiden työttömyysjaksojen osuus oli 15–19 %, kun se vuotta aiemmin oli 8–13 %. Pitkäaikaistyöttömiä – eli yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita – oli 54 henkilöä, mikä on 21 enemmän kuin vuotta aiemmin. Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä on noin viidennes, mikä on kuitenkin selkeästi Kainuun keskiarvoa pienempi.

Rakennetyöttömiä, eli henkilöitä, joiden työllistymistä vaikeuttavat esimerkiksi terveys, osaamisvajae tai ikääntyminen on kuukausivaihtelu huomioiden ollut 2025 115–158 henkilöä, mikä vastaa noin puolta kaikista sotkamolaisista työttömistä. Määrä on kasvanut hieman alle 10 % vuoteen 2024 verrattuna, mikä korostaa tarvetta vahvistaa työkykyä tukevia ja osaamista kehittäviä palveluja yhteistyössä hyvinvointialueen, KELAn ja koulutustoimijoiden kanssa. Laajan työttömyyden – eli työttömien ja työllistymistä edistävässä palveluissa olevien yhteismäärän – osuus on Sotkamossa noin 10 % työvoimasta. Laaja työttömyys väheni 13 ELY-alueella, ja Kainuussa väheneminen oli suhteellisesti suurinta. Aktivointiaste Sotkamossa, eli se osuus työttömistä, jotka ovat mukana erilaisissa työvoimapalveluissa, vaihtelee 25–30 %:n välillä. Noin neljäsosa työttömistä on siten mukana koulutuksessa, työkokeilussa, muussa palvelussa tai tuetusti työssä. Aktivointiaste on laskenut hieman edellisvuoteen verrattuna, mikä johtuu erityisesti työkokeilu- ja tukityöpaikkojen vähenemisestä. Työttömyysetuudella suoritettava omaehtoinen opiskelu ja muu koulutus ovat edelleen vaikuttavimpia keinoja työnhakijoiden työllistymisen tukemisessa.

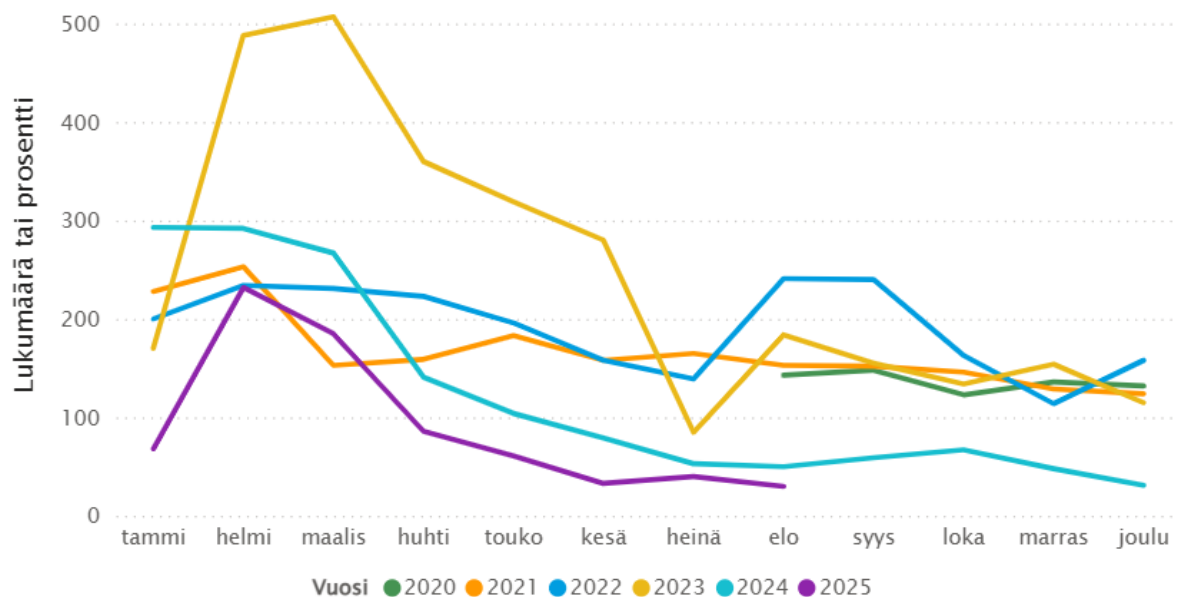
Sotkamossa alle 25-vuotiaita työttömiä oli 30 henkilöä, eli noin 8 % kaikista työttömistä, mikä on lähes saman verran kuin vuosi sitten. Sotkamolaisten nuorten työttömyysaste oli elokuussa 9,1 %, kun Kainuun ja koko maan keskiarvo oli 14,7 %. Nuorten kuukausittain vaihteleva työttömyys on pysynyt kohtuullisella tasolla, vaikka työllisyysohjelman nollatavoitteeseen ei vielä päästy. Yli 50-vuotiaita työttömiä oli 120, eli lähes puolet kaikista työttömistä. Tämä ikäryhmä muodostaa yhä merkittävän osan pitkäaikaistyöttömistä ja on tärkeä kohderyhmä työllisyyttä edistäville kuntouttaville toimille. Ulkomaalaisia työttömiä oli 15, mikä on 43 vähemmän kuin edellisvuonna. Tämä kertoo, että maahanmuuttajataustaiset työnhakijat ovat työllistyneet tai päässeet palveluihin aiempaa paremmin.

TYÖTTÖMÄT TYÖNHAKIJAT JA AVOIMET TYÖPAIKAT KUNNITTAIN 2025 ELOKUUN LOPUSSA
ELY-KESKUS: KAINUU

Kunta	Työvoima Työttömät työnhakijat			Miehet	Naiset	Alle 20- vuotiaat	Alle 25- vuotiaat	Yli 50- vuotiaat työttömät	Vamm. ja		Avoimet työ- paikat
	Osuus-% työvoimasta	Yhteensä							pitkäaik. sairaat	pitkäaik.	
Hyrnsalmi	695	9,4	65	42	23	–	–	45	23	–	10
Kajaani	16 710	10,0	1 676	947	728	71	251	546	536	253	345
Kuhmo	2 927	9,2	269	163	106	9	32	149	77	55	9
Paltamo	1 183	8,6	102	60	42	5	12	56	31	23	–
Puolanka	839	12,4	104	71	33	–	6	56	43	17	5
Ristijärvi	445	5,6	25	14	11	0	–	12	10	–	–
Sotkamo	4 684	5,3	246	137	109	8	30	120	54	66	30
Suomussalmi	2 695	10,6	287	176	111	8	32	153	103	64	30
Yhteensä	30 178	9,2	2 774	1 610	1 163	105	372	1 137	877	495	434

Kainuussa työpaikkojen määrä on viime vuoden aikana vähentynyt, mikä johtuu talouden edelleen heikosta tilanteesta. Elokuussa 2025 ilmoitettiin julkiseen työväilytykseen yhteensä 352 uutta työpaikkaa, eli noin kolmanneksen vähemmän (–165 paikkaa) kuin vuosi sitten. Eniten uusia paikkoja oli rakennus-, korjaus- ja valmistusaloilla (153 paikkaa), palvelu- ja myyntitöissä (74 paikkaa) sekä asiantuntijatehtävissä (43 paikkaa). Työpaikkojen määrä väheni eniten palvelu- ja myyntialoilla (–45) sekä prosessi- ja kuljetusallalla (–39). Ainoa kasvu nähtiin rakennus- ja valmistustöissä (+18). Työpaikkojen väheneminen on hetkellisesti parantanut työvoiman saatavuutta, sillä työttömiä on suhteessa avoimiin työpaikkoihin enemmän. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että työvoiman kysynnän ja tarjonnan välinen kohtaanto olisi merkittävästi parantunut – osaamisvajeet ja alakohtaiset erot ovat edelleen merkittäviä. Alueiden välillä on myös isoja eroja. Kajaanissa oli elokuussa 345 avointa työpaikkaa laskentapäivänä, mikä tekee siitä Kainuun suurimman työpaikkakeskittymän. Kuusamossa uusia paikkoja oli 306 ja Sotkamossa 30. Erot kertovat siitä, että alueiden elinkeinorakenne ja työmahdollisuudet poikkeavat paljon toisistaan. Tämä korostaa tarvetta kehittää työntekijöiden liikkuvuutta ja suunnata koulutusta alueiden todellisiin tarpeisiin.

AVOIMIEN TYÖPAIKKOJEN KAUSIVAIHTELU SOTKAMOSSA

Tilasto sisältää työnantajien ilmoittamat avoimet työpaikat, ei kaikkia työmarkkinoilla avoinna olevia paikkoja.

Jos taloustilanne ei lähikuukausina vahvistu ja uusia työpaikkoja ei avaudu riittävästi, on riskinä, että työttömyys lähtee jälleen nousuun myös Kainuussa. Työllisyyden mahdollinen heikkeneminen luo kunnille lisähaasteita tilanteessa, jossa työvoimapalvelut ovat siirtyneet valtiolta kuntien vastuulle vuoden 2025 alussa.

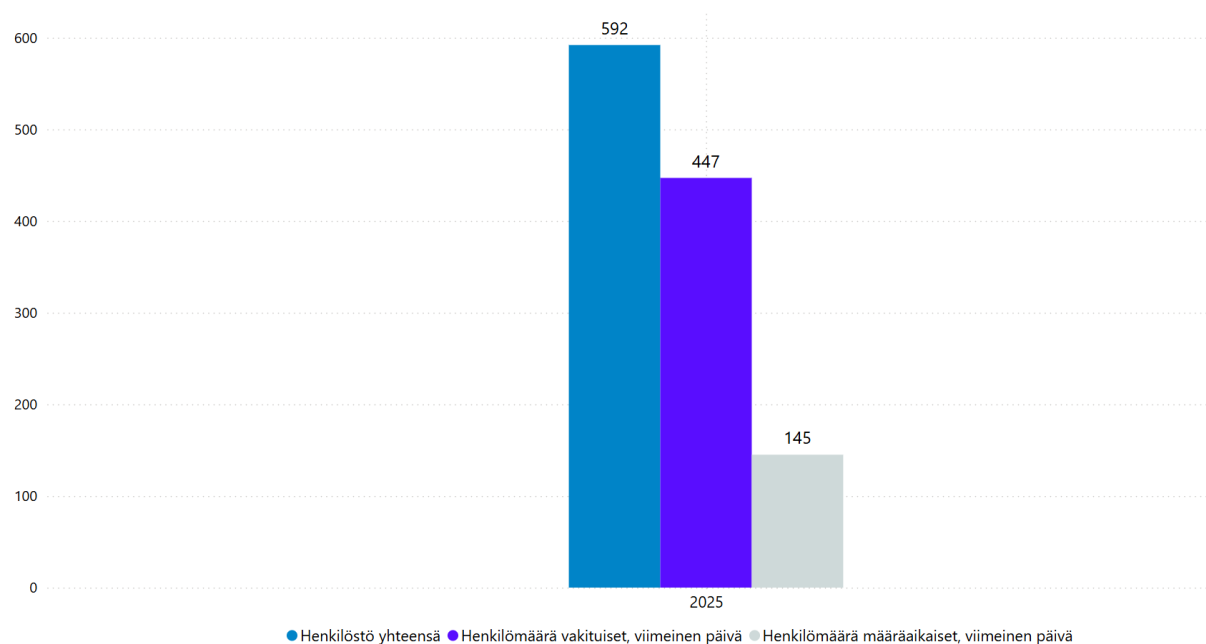
Myös työttömyysetuuksien laajentunut maksuvastuu lisää painetta kuntatalouteen, sillä työttömyyden pitkittyminen heijastuu suoraan kuntien menoihin. Kunnan maksuvastuu työttömyysetuudesta jatkuu nykyään työttömyyden ja sovitellun etuusoikeuden lisäksi myös silloin, kun henkilö osallistuu työllistymistä edistävään palveluun tai koulutukseen. Työllistämistä edistävien palveluiden järjestäminen tuo myös kunnille lisäkuluja.

Lähde: TEM, SVT / KEHA-keskus, Työnvälitystilasto; Kainuun Työllisyyskatsaus, elokuu 2025, Tilastokeskus

2.2. SOTKAMON KUNNAN HENKILÖSTÖ

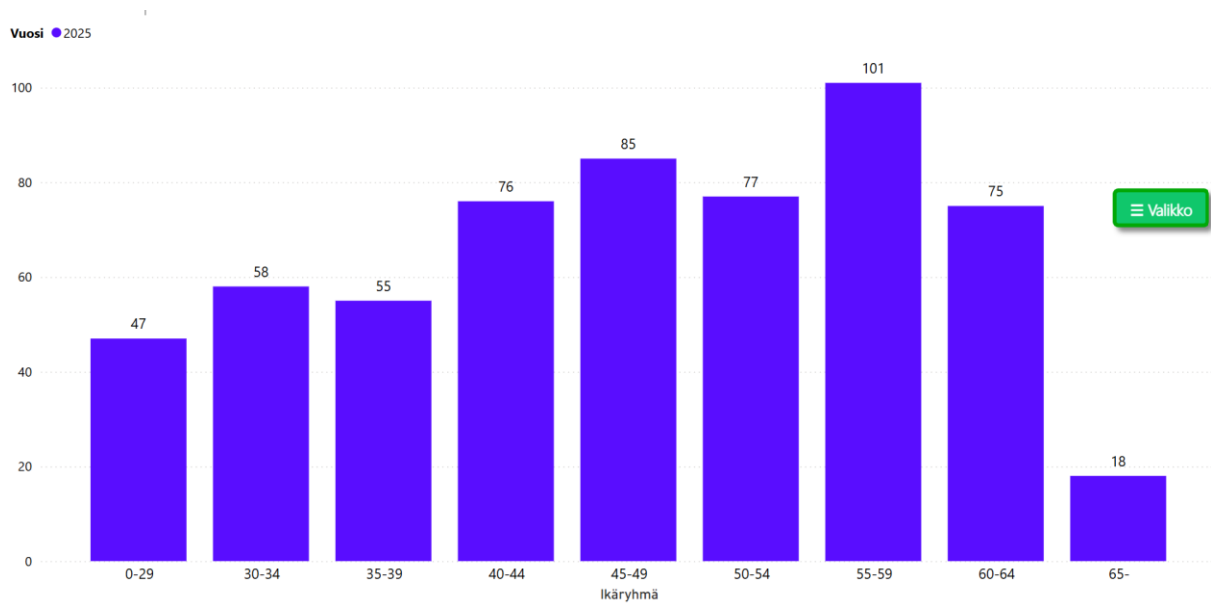
Henkilöstön määrä ja rakenne

Sotkamon kunnan henkilöstömäärä 30.9.2025 oli 685 henkilöä. Edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna kasvua on 27 henkilön verran (2024, 658). Henkilöstömäärän kasvu selittyy kansalaisopiston laajentuneesta palvelusta. Kansalaisopiston sivutoimisia tuntiopettajia oli 30.9.2025 104 henkilöä, mikä oli 23 henkilöä etemmän kuin vuotta aikaisemmin. Koko henkilöstön keski-ikä oli 48,26 vuotta.

Lähde: Kuntamaisema. Henkilöstön työsuhteiden jakautuminen vakinaisiin ja määräaikaisiin työsuhteisiin 30.9.2025 (mukaan ei kansalaisopiston sivutoimiset tuntiopettajat)

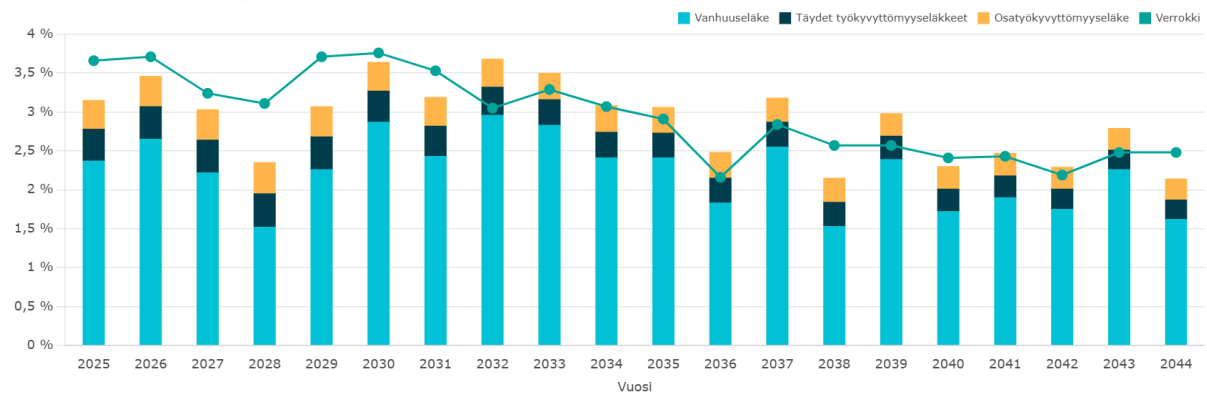
30.9.2025 Sotkamon kunnan henkilöstöstä toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa oli 447 henkilöä (76 %) ja määräaikaisessa palvelussuhteessa 145 henkilöä (24 %).

Lähde: Kuntamaisema. Työntekijät ikäryhmittäin 30.9.2025 (mukana ei kansalaisopiston sivutoimiset tuntiopettajat)

Kevan eläköitymisennusteen mukaan vuosien 2025–2026 eläköityminen Sotkamon kunnassa on voimakasta ja tasaista. Eläköityvien määrä alkaa hitaasti vähetä 2030-luvulla. Kevan ennusteen mukaan yhteensä 99 eli 15,1 % työ- ja virkasuhteisesta henkilökunnasta jää eläkkeelle vuosien 2025–2029 välillä.

Eläköitymisennuste eläkelajeittain

Lähde: Työnantajan verkkopalvelu, Keva

Työehtosopimukset

Kunta-alan työ- ja virkaehtosopimuskausi on voimassa **1.5.2025–29.2.2028**, eli yhteensä **34 kuukautta**. Sopimuskauden aikana sovittiin yleisen linjan mukaisista palkankorotuksista sekä uudistusta palkkauksen kehittämisohjelmasta.

Taulukko. Vuoden 2026 sopimuskorotukset. KT.

Ajankohta	Korotuksen tyyppi	KVTES	OVTES	TS
1.8.2026	Yleiskorotus	2,27 %	2,27 %	2,27 %
1.10.2026	Paikallinen järjestelyerä	0,20 %	0,20 %	0,20 %
1.10.2026	Kehittämissohjelmaerä (paikallinen)	0,40 %	0,40 %	0,40 %

Eläkemaksut

Työnantajakohtainen palkkaperusteisen eläkemaksu sisältää työansiopohjaisen osan ja työkyvyttömyyseläkemaksun prosentit. Palkkaperusteinen eläkemaksun arvio vuodelle 2026 on 24,05 %. Työnantaja pidättää palkanmaksun yhteydessä työntekijän eläkemaksun. Työntekijän eläkemaksua ei laskuteta erikseen, vaan se sisältyy palkkaperusteiseen eläkemaksuun. Työntekijän eläkemaksu on 7,3 %. Taloudellisen tuen maksuprosentti 0,03 %.

Tasausmaksulla katetaan niitä pitkän aikavälin eläkemenoja, joihin palkkaperusteinen eläkemaksu ei riitä. Tasausmaksu perustuu kunnan osalta viimeksi vahvistettuun verorahoitukseen. Vuoden 2026 tasausmaksun arvio on 485 412 euroa.

2.3. HYVINVOINNIN, TERVEYDEN JA TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kaikkien kunnan toimijoiden yhteinen tehtävä, joka on kirjattu kuntalain 1 §:ään (410/2015). Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä koskevassa laissa (612/2021) 6 §:ssä on määritelty kunnan vastuut terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä. Kunnan ylin johto eli kunnanvaltuusto on vastuussa päätöksistä, joilla kunnassa edistetään hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamiseen osallistuvat kaikki kunnan eri toimialat kunnan johtoryhmän koordinoimissa toiminta- ja varmistuksen ohjauksen ja resurssit. Sotkamon kunnassa toimii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä (HYTE-työryhmä), johon kuuluu edustajia kunnan eri toimialoilta, Kainuun hyvinvointialueelta sekä seurakunnasta. Ehkäisevä päihdetyö kuuluu osaksi kunnan HYTE-työryhmän toimintaa. HYTE-työryhmän jäsenet toimivat terveyden edistämisen yhteyshenkilöinä omilla toimialoillaan vastaten hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden suunnittelusta, toteutuksesta ja seurannasta. Hyvinvointikoordinaattori on kunnan eri toimialoja yhdistävä sekä alueellista yhteistyötä koordinoiva toimija.

Sotkamon kuntaorganisaatio sitoutuu talousarvion tavoitteissaan operatiiviseen HYTETU-työhön, jota toteutetaan kaikilla kunnan toimialoilla. Kunnan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen perustuu toimintaa ohjaaviin asiakirjoihin. Sotkamon kunnan laaja hyvinvointisuunnitelma valmistuu vuoden 2026 alussa. Hyvinvointisuunnitelma sisältää ehkäisevän päihdetyön suunnitelman, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, suunnitelman ikääntyneen väestön tukemiseksi sekä turvallisuussuunnitelman valtuustokaudelle 2025-2029. Kunnanvaltuusto hyväksyy suunnitelman. Suunnitelma tarkastetaan ja päivitetään vuosittain.

Vuoden 2023 alussa otettiin käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. Kyseessä on taloudellinen kannustin hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja sen suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattoreiden perusteella. Tulosindikaattorit (6 kpl) kuvaavat muutosta eli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuloksellisuutta väestötasolla. Prosessi-indikaattorit (15 kpl) kuvaavat nykytilannetta eli kunnan toimenpiteitä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Indikaattorien arvot pohjautuvat joka toinen vuosi toteutettavien kouluterveyskyselyn

ja TEAviisarin tiedonkeruiden tuloksiin. Valtionosuuksien ennakollisten laskentatietojen perusteella Sotkamo tulee saamaan HYTE-lisäosaa vuodelle 2026 197 442 euroa.

Vuonna 2026 jatkuvat edellisenä vuonna alkaneet kunnan omat hyvinvointia tukevat toimet, kuten IISI - Ikäihmisten sosiaalisen hyvinvoinnin tukemisen hankkeen toiminta keskustaajamissa ja sivukylillä sekä Mannerheimin lastensuojeluliiton kanssa toteutettava lastenhoitoapu, joka pohjautuu lapsiperheiden hyvinvointikyselyyn sekä valtuustoaloitteeseen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyölle tullaan perustamaan oma kustannuspaikka (HYTE-palvelut) vuodesta 2026 alkaen. Oma kustannuspaikka tekee näkyväksi kunnan panostuksen ennaltaehkäisevään työhön ja auttaa osoittamaan hyvinvointiin tehtyjen investointien tuloksellisuutta. Se helpottaa myös hyvinvointisuunnitelmaan kirjattujen hankkeiden ja kokeilujen hallintaa, jolloin hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen voidaan toteuttaa tavoitteellisesti, johdonmukaisesti ja kiinteänä osana kunnan taloudellista kokonaisuutta.

2.4. ELINKEINOT JA ELINVOIMA

- Hiukan alueen kehittäminen

Sotkamon kunta käynnisti Hiukan alueen kokonaisvaltaisen kehittämissuunnittelun vuonna 2017 ja suunnittelua jatkettiin vuosien 2019–2020 aikana. Vuonna 2021 käynnistettiin Hiukan stadionin kunnostus- ja kattamishanke, joka valmistui keväällä 2022. Samaan aikaan alueelle valmistui uusi ranta-rakennus, joka palvelee stadionin käyttäjiä sekä Hiukan ulkoilualueen ja uimarannan käyttäjiä. Hiukan ranta-alueelle on toteutettu maisemavalaistus syksyllä 2021.

Vuoden 2023 aikana Hiukan reittien valaistusta uusittiin ja reittejä kunnostettiin mm. maastopyöräilyn näkökulmasta. Alueelle valmistui myös ulkokuntosali vuonna 2024. Vuonna 2025 stadionia hyödynnettiin pesäpallo-otteluissa, tapahtumien järjestämisessä ja talvella stadionille asennettiin jääkiekkokaukalo, jossa pelattiin mm. Mestis-sarjan jääkiekko-ottelu. Vuoden 2025 loppupuolella käynnistettiin stadionin tekonurmialueen kunnostus ja uusi tekonurmi asennetaan keväällä 2026. Tennis-kentän kunnostusta on myös suunniteltu toteutettavaksi vuonna 2026.

Vanhan Hiukan Hovin alue palautui kunnan hallintaan vuokrasopimuksen päättyessä vuonna 2025. Hotelli Tuliketun maa-alueen omistaa Sotkamon seurakunta. Viimeistään seurakunnan maa-alueen vuokrasopimuksen päättyessä tämän vuosikymmenen lopussa, on mahdollista käynnistää harjun päällä olevan rakennusalueen kehittäminen. Tulevina vuosina alueen matkailumajoituspotentiaalia on kyettävä nykyaikaistamaan ja kehittämään esimerkiksi kyseisen alueen asemakaavan päivittämisellä. Ennen maankäytön yhteistä suunnittelua Hiukan alueella ei voida käynnistää merkittäviä kehittämistoimenpiteitä

- TE-uudistus

Kuntakokeilu päättyessä varsinaiset TE-palvelut siirtyivät kuntien vastuulle 1.1.2025. Sotkamon kunta kuuluu Kainuu-Koillismaan työllisyysalueeseen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Työllisyysalueen isäntäkuntana toimii Kajaanin kaupunki. Uudistuksessa kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille siirtyi vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä, ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennettiin.

Sotkamon kunnassa muutokseen on pystytty vastaamaan onnistuneesti ja kustannusten nousu on pysynyt maltillisella tasolla hyvän suunnittelun, palveluiden toteuttamismallien ja valtakunnan tasoa huomattavasti alhaisemman työttömyyden ansiosta.

- Lapsiystävällinen kunta

Sotkamon kunta on päässyt mukaan Unicefin Lapsiystävällinen kunta –malliin. Tämä malli on UNICEFin väline, jonka avulla kunnassa voidaan varmistaa, että lapsen oikeudet toteutuvat mahdollisimman hyvin jokaisen lapsen arjessa. Malli perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. Malli on otettu käyttöön läpi kaikkien Sotkamon kunnan toimialojen. Vuonna 2024 Sotkamon kunta sai Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen ja vuoden 2025 jatkettiin mallin mukaisia toimenpiteitä. Sotkamon kunnalla on vahva tahtotila jatkaa Unicefin Lapsiystävällinen kunta –malliin mukaista toimintaa tulevaisuudessakin ja säilyttää tämä merkittävä tunnustus.

- Koulutuspolut

Laadukas varhaiskasvatus luo pohjan oppimisen ja koulutuksen polulle. Koulutuspolkuja tulee kehittää jatkuvasti vastaamaan kysyntää. Toimivat koulutuspolut toimivat kunnan vetovoiman lisääjinä. Vuosien 2024 ja 2025 selvitysten perusteella tullaan vuonna 2026 päättämään pitkän tähtäimen suunnitelma, kuinka Sotkamon kunnassa tuotetaan palvelut varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, lukio-koulutuksessa, nuorisotyössä ja kirjastotoimessa. Päätöksellä luodaan malli palveluiden järjestämiselle tulevana vuosina.

Sotkamon kunta pyrkii edistämään toisen asteen ja sen jälkeisten opintojen järjestämistä Sotkamossa. Tavoitteena on kehittää opintomahdollisuuksia ammattikorkeakoulu ja yliopisto-opintojen osalta. Vuokatti-Ruka Urheiluakatemia ja sen osana oleva Olympiavalmennuskeskus on valtakunnallinen toimija, jonka toimintaympäristöjen ja sisällön kehittämisessä Sotkamon kunnalla on merkittävä rooli. Lajivalikoiman laajentamisella on kyetty lisäämään Sotkamossa opiskelevien 2. asteen opiskelijoiden määrää. Kasvun jatkuminen varmistetaan kokonaisvaltaisella suunnittelulla, jossa huomioidaan opetuksen järjestelyjen lisäksi arjen tukitoimet ja asumisen ratkaisut.

- Yläkoulu ja lukio-kirjasto

Tenetin yläkoulu on otettu käyttöön elokuussa 2024 ja Lukio-kirjasto vuoden 2025 alussa. Toimivat, viihtyisät ja turvalliset tilat vahvistavat osaltaan kunnan vetovoimaa. Uudet rakennukset mahdollistavat huomattavasti paremmin ja laajemmin toiminnallisuuden kehittämisen uusien muunneltavien tilojen myötä. Tähän kehittämistyöhön tulee kiinnittää huomiota ja resursseja seuraavina vuosina.

- Sote-keskus 1

Sotkamon kunta rakennutti uuden sote-keskuksen ja Kainuun hyvinvointialue vuokrasi sen käyttöönsä lokakuusta 2025 alkaen. Sotekeskukseen toimii mm. hammashoidon megaklinikka, mielenterveys- ja päihdekuntoutuksen toimintoja sekä asumisen yksiköitä.

Sote-keskuksen valmistumisen myötä Asuintalo 1 tullaan purkamaan ja voidaan käynnistää keskustelut Sote-keskus 2 rakennuksen osalta Kainuun Hyvinvointialueen kanssa.

- Lämpöliiketoiminta

Sotkamon kunnan omistama Sotkan Voima Oy on aloittanut toimintansa vuoden 2023 loppupuolella ja vastaa lämpöliiketoiminnan omistuksesta ja sen käytöstä. Sotkan Voima Oy voi jatkossa toimia myös muilla energiateollisuuden osa-alueilla.

- Maankäyttö ja hankinta

Sotkamon kunnan tulee huolehtia tonttitarjonnasta asumisen ja elinkeinoelämän tarpeisiin. Tähän päästään riittävällä raakamaareservillä, kaavoituksella ja tarvittavalla infrarakentamisella. Maanhankintaa tulee suorittaa tulevaisuuden tarpeita huomioon ottaen.

Leivolanlahden ja Maisemakallion alueet tarjoavat uusia mahdollisuuksia pysyvään asumiseen ja vapaa-ajan rakentamiseen. Alueille rakentaminen on käynnistynyt vuoden 2025 aikana ja tulee jatku-
maan tulevina vuosina.

Vuoden 2026 aikana tullaan viemään eteenpäin esimerkiksi kirkonkylän asemakaavan päivittämistä. Yleisesti kaavahankkeita on käynnissä ja käynnistymässä niin kunnan kuin yksityisten toimesta.

Tulevaisuudessa tulee valmistautua teollisuuden tarpeisiin tulevien suurten maa-alueiden kaavoitukseen sekä tarvittaessa maanhankintaan. Kainuussa on näyttöä maankäytön tarpeista esimerkiksi data-keskusten osalta ja tulevaisuudessa uusia tarpeita tulee olemaan aurinkovoiman sekä vetytalouden osalta, että uusien klusterien ja ekosysteemien syntyessä.

- Elinkeinojen painopistealueet

Sotkamon kuntastrategiassa 2025 tavoitteena on ekosysteemien syntyminen ja kehittymisen edistäminen kärkitoimialoillamme, joita ovat matkailu, malmit, marjat, maa- ja metsätalous sekä liikunta- ja urheilutoiminta. Näitä kokonaisuuksia on pyritty vahvistamaan myös hanketoiminnan avulla.

Uusi Sotkamon kuntastrategia 2029 hyväksytään vuoden 2025 lopulla ja se tulee ohjaamaan esimerkiksi elinvoimaohjelman ja elinkeinopalveluiden painopisteteitä. Sotkamon kunnalla on vahva tahtotila olla yrittämisen ja elinkeinotoiminnan mallikunta. Kunta luo edellytyksiä alueelle tulemiseen sekä alueella pysymiseen koulutusmahdollisuuksilla, edistämällä osaavan työvoiman hankintaa ja tuke-
malla yleistä edunvalvontaa saavutettavuusasioissa. TE-uudistuksen kautta kunnille siirtyi aiemmin valtiolle kuuluneita elinkeinojen kehittämiseen liittyneitä toimintoja ja tulevaisuudessa kunta tulee vahvasti tukemaan tätä työtä oman kehittämis-yhtiönsä Snowpolis Oy:n kautta.

- Matkailu

Matkailu on yksi tärkeimmistä elinkeinoista Sotkamon kunnassa. Vuokatin matkailualueen monipuoliset palvelut houkuttelevat vuosittain satojatuhansia kävijöitä alueella. Matkailu tuo Sotkamon kunnalle elinvoimaa ja työpaikkoja sekä lisää alueen tunnettuutta Suomessa ja ulkomailla. Matkailupalvelujen tehtävänä on huolehtia Sotkamon kunnan matkailun kehittämisestä ja markkinoinnista. Kehittämiseen liittyvät saavutettavuuden parantaminen, uusien matkailu investointien saaminen, kansainvälisen matkailun kasvun edistäminen ja matkailuyrittäjyyden tukeminen. Matkailumarkkinoinnin tehtävää sekä alueen matkailukehittämistä toteutetaan yhdessä yrittäjien kanssa Vuokatin Matkailukeskus Oy:ssä Vuokatti brändillä ja Vuokatti kärjellä. Vuokatin Matkailukeskus Oy:n (VMK) tehtävänä on vastata matkailumarkkinoinnista kotimaassa. Alueella on voimassa Matkailun kehittämissuunnitelma, jonka mukaisesti vuonna 2026 toteutetaan toimenpiteitä, jotka ohjaavat alueen matkailun kehittymistä sekä lisäävät alueen vetovoimaa.

2.5. TALOUSARVION 2026 OLENNAISET MUUTOKSET TOIMIALOITTAIN

Hallinnon toimiala

Hallinnon toimialan suurimmat toiminalliset muutokset ovat kunnan kirjanpidon, osto- ja myyntireskontra- sekä maksuliikennepalvelujen, sekä tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen ulkoistaminen ja perustietotekniikkapalvelujen sopimustoimittajan vaihtuminen.

Sivistyksen toimiala

Sivistyksen toimialalla jatketaan Kestävä kuntatalous -toimenpiteiden toteuttamista. Palkankorotukset jatkuvat valtakunnallisten sopimusten mukaisesti vuonna 2026 ja ne nostavat kustannuksia merkittävästi. Vuoden 2026 aikana odotetaan päätöksiä kasvatuksen kokonaisuus -selvitykseen liittyen. Mahdolliset kustannussäästöt toteutuisivat aikaisintaan suunnitelmavuosina.

Ympäristö ja tekninen toimiala

Henkilöstöä eläköityy tulevina vuosina runsaasti. Toimenkuvien tarkasteluja tehdään rekrytointien yhteydessä. Raaka-aine-, palkka- ja energiakustannusten nousut vaikuttavat edelleen nostavasti ostopalvelujen hintaan. Kiinteistökantaa pyritään optimoimaan niin, että tilat ovat mahdollisimman tehokkaassa käytössä.

Sote-kiinteistöjen yhtiöittämisveloitteen vaikutukset talousarvioon 2026 tuodaan määrärahamuutoksina käsittelyyn vuoden 2026 aikana.

2.6. TALOUDEN TASAPAINOTTAMINEN

Kunnan taseessa olevan kumulatiivisen ylijäämän kehitys

Yleisesti kuntataloudessa taloutta voidaan pitää tasapainoisena, kun vuosikate kattaa käyttöomaisuuden poistot. Vuosikatteen tulee kattaa myös investointeja, jotta kuntatalous olisi kokonaisuudessaan tasapainossa. Tuloslaskelma saattaa olla tasapainossa (ylijäämäinen), mutta rahoituslaskelman toiminnan ja investointien välinen rahavirta osoittaa ns. alijäämän, jos investointeihin joudutaan ottamaan uutta lainaa.

Minimitavoite kuntien taloudenhoidossa on positiivinen vuosikate. Jos vuosikate on negatiivinen, joudutaan arjen menoista selviytymiseen ottamaan ns. syömävelkaa. Toimintakulujen kasvun hillitseminen on tärkeää sekä tuloslaskelman pitämiseksi tasapainossa että investointien rahoittamiseksi. Lainakannan kasvua voidaan hillitä, jos vuosikate saadaan pidettyä korkeana, sillä riittävä vuosikate parantaa merkittävästi lainojen takaisinmaksukykyä ja vähentää uuden lainan tarvetta.

Kunnan taseessa oleva kumulatiivinen ylijäämä TA 2026 mukaan

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Edellisten tilikausien ylijäämä	44 018 187	47 275 804	44 474 375	41 731 648	39 644 710
Tilinpäätös	3 257 617				
Talousarvio/taloussuunnitelma		-2 801 429	-2 742 727	-2 086 938	-1 094 983
Kumulatiivinen ylijäämä vuoden lopussa yhteensä	47 275 804	44 474 375	41 731 648	39 644 710	38 549 727

Kunnan taseessa arvioidaan olevan vuoden 2026 lopussa kumulatiivista ylijäämää yhteensä noin 41,7 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuoden 2027 arvioidaan olevan alijäämäinen -2,1 milj. euroa ja vuoden 2028 alijäämäinen -1,1 milj. euroa. Vuoden 2028 lopussa taseessa arvioidaan olevan ylijäämää noin 38,5 milj. euroa. Ylijäämän määrään vaikuttaa olennaisesti vuoden 2025 tulos.

On hyvä muistaa, että todellinen kunnan talouden tasapainottaminen on paljon muutakin kuin kunnan tuloslaskelman tasapainottaminen. Yhtä lailla on perusteltua tarkastella kunnan talouden tilannetta laajemmin resurssilähtöisesti (kunnan tulorahoituksen, kassavarojen ja lainakannan tila), tarvelähtöisesti (kuntalaisten ja elinkeinoelämän tarpeet) sekä vastikelähtöisesti (hyvän vastikkeen antaminen verorahoille).

Sotkamon kunnassa hyväksyttiin joulukuussa 2024 Kestävä kuntatalous -ohjelma, joka toimii tasapainottamisohjelmana vuoteen 2027 saakka. Kestävä kuntatalous -ohjelman toimenpiteinä ovat mm. toimintojen uudelleen järjestelyt, harkinnanvaraisten palvelujen karsiminen, henkilöstömäärän vähentäminen, perusopetuksen tuntikehyksen pienentäminen, varhaiskasvatuksen ryhmien vähentäminen, nuorisotoimen tehtäväjärjestelyt, omaisuuden myyminen sekä toiminnan kannalta epäolennaisista tiloista luopuminen ja kehittämishankkeet. Useimmat toimenpiteistä tulevat jäämään pysyviksi toimenpiteiksi kunnan käyttötalouteen. Näiden toimenpiteiden vaikutuksia tulee tarkastaa ja tarvittaessa päivittää tarvittavilta osin. Kestävä kuntatalousohjelman lisäksi vuonna 2025 on aloitettu varhaiskasvatuksen, koulujen, nuorisotoimen sekä näihin liittyvien tukipalveluiden palveluverkon suunnittelu. Selvitys valmistuu vuoden 2026 aikana, jonka jälkeen voidaan tehdä päätöksiä siitä, kuinka palvelut järjestetään tulevaisuudessa.

Kestävä kuntatalous -ohjelma on pitkälti keskittynyt säästöjen etsintään ja kulujen karsimiseen. Vuoden 2026 aikana on myös pystyttävä löytämään kehittäviä toimenpiteitä, joilla pystytään lisäämään elinvoimaa ja sitä kautta vahvistamaan kunnan taloudellista kantokykyä. Vuonna 2025 valmistellaan uusi kuntastrategia, joka myös omalta osaltaan ohjaa ja linjaa tulevien vuosien kehittämissuuntia ja painopisteitä.

Kuntatalouden tilaa tullaan tarkastelemaan vuoden 2026 aikana entistä vahvemmin myös kuntakonsernin näkökulmasta. Siksi on tärkeää, että kaikilla konsernin yhtiöillä on kestävän ja positiivisesti kehittyvän talouden tavoitteet.

Vuoden 2026 tulopohja kasvaa verotulojen osalta, kun vuonna 2024 tehty kunnallisveroprosentin nosto vaikuttaa tulojen kertymiseen positiivisesti. Kaivosmineraaliveroa arvioidaan kertyvän lähes saman verran kuin vuonna 2025. Maksutuottoja ja maksutasoja tulee tarkastaa vastaamaan yleistä kustannustason nousua, joka viime vuosina on palveluntuottajien suunnasta ollut todella nopeaa.

Omassa toiminnassa tulee löytää kustannustehokkaampia toimintamalleja ja tehdä tarkkaa vertailua esimerkiksi hankinnoissa leasing- ja omistamisratkaisujen välillä. Samalla tavalla myös palvelujen tuottamisessa on tarkasteltava, onko palvelu omana työnä vai ostopalveluna kustannustehokkaampi vaihtoehto. Henkilöstön rekrytoinneissa on pyrittävä löytämään tasapaino henkilöstön saatavuuden, ennakoiden rekrytointien sekä palkkakustannusten nousun kesken. Toimialojen tulee laatia vuoden 2026 aikana lyhyen ja pitkän aikavälin henkilöstösuunnitelmat. Niillä pyritään arvioimaan ja ennakoimaan tulevia henkilöstötarpeita, sekä määrällisesti että laadullisesti.

2.7. SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA

Kunnanvaltuusto on päättänyt 29.4.2019 § 34 Sotkamon kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja kunnanhallitus on 4.6.2019 § 119 päättänyt tarkemmista sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeista.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on edistää kunnan toiminnan laadukasta johtamista, riskien ennaltaehkäisyä ja hallintaa, mahdollisuuksien ja vahvuuksien hyödyntämistä, toiminnan jatkuvaa kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen perustuu 22 kunnan perustehtävään, toimintaympäristö analysointiin, kuntastrategiaan sekä toiminnan ja talouden tavoitteisiin. Riskienhallinta sisältää kunnan tavoitteita uhkaavien riskien tunnistamisen, arvioinnin ja priorisoinnin sekä tuloksellisen hallinnan. Kuntastrategian, toiminnan ja talouden sekä sisäisen valvonnan tavoitteet pyritään yhdistämään, jotta sisäinen valvonta ja riskienhallinta eivät jää erillisiksi toiminnoiksi.

Kuntakonsernin ja omistajaohjauksen näkökulmasta konserniyhtiöiden laadukasta päätöksentekoa ja riskienhallintaa edistetään konserniohjeen määräyksillä, asiantuntevilla hallituksen jäsenillä sekä velvollisuudella hankkia kunnan kanta asiaan konserniohjeessa määritellyissä asiakokonaisuuksissa ennen päätöksentekoa. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt Sotkamon kunnalle uuden konserniohjeen (18.6.2019 § 57), jonka keskeisinä periaatteina ovat toiminnan läpinäkyvyyden lisääminen sekä tiedonkulun tehostuminen. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt myös (26.8.2019 § 65) hyvän hallinto- ja johtamistavan Sotkamon kuntakonsernissa, joka täydentää em. kunnan konserniohjetta sekä kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta ja perusteita.

Kunnan hallintosäännön mukaan kunnanhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Hallintosäännön mukaan kunnan hallinnon ja talouden valvonta järjestetään siten, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu tarkemmin tasoittain ja toimialueittain sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttajat vastuualueineen:

Toimija	Tehtävä ja vastuu
Kunnanvaltuusto	Vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Valitsee tarkastuslautakunnan esityksestä tilintarkastusyhteisön kunnan ja kuntakonsernin hallinnon ja talouden tarkastamista varten. Hyväksyy konserniohjeen. Käsittelee tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksymisen yhteydessä kunnanhallituksen selonteot sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta sekä konsernivalvonnasta. Hyväksyessään tilinpäätöksen tarkastuslautakunnan valmistelun ja tilintarkastuskertomuksen perusteella valtuusto päättää myös vastuuvapaudesta tilivelvollisille.
Tarkastuslautakunta	Vastaa kunnan ulkoisesta valvonnasta yhdessä tilintarkastajan kanssa. Voi esittää arviointikertomuksessaan arvionsa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta.
Tilintarkastaja	Tarkistaa onko kunnan ja kuntakonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta järjestetty asianmukaisesti. Tarkastaa hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen.
Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja	Operatiivinen vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta sekä tuloksellisuudesta. Kunnanhallitus on lisäksi velvollinen antamaan osana toimintakertomusta selonteot sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan järjestämisestä kunnassa ja kuntakonsernissa.
Lautakunnat ja tytäryhteisöjen hallitukset	Vastaa omalla tehtävä-/toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä merkittävimpien riskien raportoinnista kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Tytäryhtiöiden toimitusjohtajat	Vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta vastuualueillaan sekä raportoivat niiden järjestämisestä ja tuloksellisuudesta valvonnasta vastuussa olevalle toimielimelle.
Toimialojen johtajat	Vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta vastuualueillaan sekä raportoivat niiden järjestämisestä ja tuloksellisuudesta valvonnasta vastuussa olevalle toimielimelle. Toimialajohtajien vastuulla on lisäksi yhteistyön kehittäminen oman vastuualueensa sisällä liittyen sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan.
Esihenkilöt	Vastaavat siitä, että henkilöstö on myös tietoinen tehtävistään. Ohjaavat ja valvovat alaistensa toimintaa.
Henkilöstö	Riskien tunnistaminen, ennaltaehkäisy ja raportointi omissa tehtävissään. Toimiminen annettujen ohjeiden mukaan. Jokainen kunnan palveluksessa oleva pyrkii omalta osaltaan saavuttamaan yksikölle asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Sotkamon kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallintaprosessin osalta on koulutettu esihenkilöitä.

Esihenkilöiden ja koko henkilöstön tulee tiedostaa ja ymmärtää riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan keskeiset käsitteet, eri toimijoiden tehtävät ja vastuut, reagoitivelvollisuus sekä tilivelvollisuus.

Sotkamon kunnalla on käytössä EU-direktiivin mukainen Whistleblower-ilmoituskanava.

3. STRATEGIAPERUSTA

3.1. SOTKAMON KUNTASTRATEGIA

Sotkamon kuntastrategia on laadittu vuosille 2022–2025. Syyskaudella 2025 valmistuu uusi Sotkamon kunnan strategia, jonka valtuusto hyväksyy 15.12.2025.

Kuntastrategia määrittää keskeiset linjaukset tulevaisuuden tahtotilasta ja toimii kunnan arkijohtamisen ja päätöksenteon peruskivenä. Kunnan keskeiset suunnitelmat, ohjelmat ja linjaukset sekä talousarvio toteuttavat strategiaa. Strategian toteutumista arvioidaan keskeisten mittarien ja indikaattorien avulla. Tärkeänä osana strategiaa ovat innovatiivisuus ja yhteistyö. Tarvitaan kokeilukulttuuria ja rohkeata asioiden eteenpäin viemistä. Strategian käytännön toteutuksessa tarvitaan vahvaa viestintää.

Keskeiset arvomme ovat kaukoviisaus, vastuullisuus ja lapsiystävällisyys. Arvomme antavat hyvän kuvan niistä kokonaisuuksista, joita pidämme päätösten valmistelun ja päätöksenteon pohjana sekä ohjaavina tekijöinä. Esimerkkeinä tästä voidaan nostaa lapsivaikutusten arviointi eri päätösten yhteydessä.

Sotkamon kunta rakentaa kuntalaistensa hyvinvointia kehittämisen ja tulevaisuuteen suuntavien investointien kautta. Kasvavan Sotkamon menestystarinan kärkiteemoina ovat:

1. Hyvinvointi edellä huomiseen
2. Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen
3. Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo

Kuntastrategian toteutumista seurataan koko valtuustokauden ajan.

3.2. SOTKAMON ELINVOIMAOHJELMA

Kunnanvaltuusto hyväksyi kesäkuussa 2022 elinvoimajaoston valmisteleman uuden vuosien 2022–2025 elinvoimaohjelman. Ohjelman painopisteenä toimivat Mainettaan markkinoiva Sotkamo, Yrittäjyyttä, yhteistyötä sekä työpaikkaomavaraisuutta edistävä Sotkamo, Saavutettava Sotkamo, Investoiva tapahtumien Sotkamo, Huoltovarma ja kaukoviisas sekä vastuullinen Sotkamo osa-alueet.

Elinvoimaohjelma on yksi tärkeimmistä talousarviosuunnittelua ohjaavia asiakirjoja ja sen vaikutukset näkyvät käyttötalouden lisäksi investointiohjelmassa sekä rekrytoinneissa.

Sotkamon kunnan elinvoimaohjelma löytyy kunnan kotisivuilta:

<https://www.sotkamo.fi/wp-content/uploads/2022/08/Sotkamon-elinvoimaohjelma-2022-2025.pdf>

Uuden elinvoimaohjelman valmistelu käynnistetään kuntastrategian hyväksymisen jälkeen ja se tulee hyväksymään vuonna 2026.

3.3. SWOT-ANALYYSI VUODELLE 2026

Vahvuudet, jotka vievät kunnan kehitystä eteenpäin	Mahdollisuudet eli tekijät, jotka auttavat saavuttamaan päämäärät ja vievät kehitystä eteenpäin
Toimivat kunnan peruspalvelut tasapuolisesti eri ikäryhmien näkökulmasta Oma lukio, lukion erityistehtävä sekä OVK-kokonaisuus Monimuotoinen ja puhdas luonto Aktiiviset kylät Osaava ja motivoitunut henkilöstö Turvallisuus Erinomaiset liikuntamahdollisuudet Kaivannaistoimialan toiminta Vahva maa ja metsätalous, marjat Yritysten nettomäärän kehitys Tehdyt kehittämissuunnitelmat: Masterplan 2030, Kirkonkylän Masterplan, Vuokatti 20240 Toimintaa ohjaavat strategiat ja ohjelmat Kunnan ja kuntakonsernin taseen tilanne sekä kunnan vahva sijoitusvarallisuus Kuntamarkkinointi Kunnan vetovoimaa lisäävät investoinnit Tenetti, Lukio-Kirjasto, Sote I Onnistunut maapolitiikka ja maanhankinta sekä kaavoitus Lisääntynyt kulttuuritarjonta 3. sektorin aktivoituminen Lapsiystävällinen kunta -toimintamalli Tonttitarjonnan monipuolisuus Kuntarajat ylittävä yhteistyö Korjausvelan hallinta (kunnallistekniikka, rakennuskanta) Toimivat TE-palvelut Konsernin kehittyminen	Uusien investointien saaminen Sotkamoon 3. sektorin vahvistuminen Työperäinen maassamuutto ja maahanmuutto Vahva identiteetti ja kotiseutuylpeys; paluumuuttajat Aktiivisten kylien uudet palvelut ja työpaikat Uusien pk-yritysten syntyminen Kaivannaisteollisuuden klusteri Jalostusteollisuuden vahvistuminen Hiukan alueen kehittäminen Hyvinvointialueuudistus Työnteon ja asiakaspalvelun uudet mallit (mm. etätyö ja digipalvelut, tekoäly) 3. asteen lisääntyvä koulutustarjonta Lisääntyvä asuntotarjonta Kunnan monipuolistuva kokonaistulokertymä Myönteinen väestökehitys Edunvalvonta Rakennerahastojen erimuodot Positiivisuuden kierre Korkojen lasku Tulevaisuuden energiaratkaisut ja investoinnit Raideyhteyksien sähköistäminen, henkilöliikenne Vuokatin matkailun kehittyminen
Heikkoudet, jotka vaikeuttavat toimintaa tai hidastavat kehitystä	Riskitekijät, jotka vaikeuttavat päämäärien saavuttamista ja ovat riski toiminnalle tulevaisuudessa
Venäjän hyökkäys Ukrainaan Kansainvälisen politiikan arvaamattomuus Yksityisen sektorin investointiresurssien puute ja uskallus Yksityisen sektorin rahoitushaasteet Kansalaisten varovaisuus kulutuksessa Kustannusten nousun hallinta Harvaan asutun alueen haastavat olosuhteet Huoltosuhteen kehitystrendi 2. asteen jälkeisen koulutustarjonnan kapeus Epävarmuus liikenneyhteyksistä Vuokra-asuntotarjonta Inflaatio ja korkomaailma Kunnan kasvanut lainamäärä ja rahoituskulut	Talouden ja turvallisuuden äkilliset muutokset Julkisen talouden velkaantuminen Muutokset alueen työllisyystilanteessa Digitalisaation riittämätön hyödyntäminen Suhdanneherkät ja kapeat työmarkkinat Väestön ikääntyminen Ikäluokkien pieneneminen Kunnan taloudellisen kantokyvyn ylittävät palkkaratkaisut Saavutettavuuden esteet elinkeinoelämän kehittymiselle Osaavan työvoiman saatavuus Riittämätön vuokra-asuntojen tarjonta kysynnän kasvaessa Korkojen nousu Kunnan tulevien investointien rahoittaminen Polarisaatio Verotulokertymän kehitys Saavutettavuus

4. TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA

Kunnan on laadittava ja hyväksyttävä vuoden 2025 loppuun mennessä seuraavaksi vuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi vuodeksi (suunnitelma-kausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Tässä tapauksessa taloussuunnitelma ulottuu vuoteen 2028 saakka.

Kuntalain talousarvio- ja -suunnitelmasäännöksiä tarkoituksena on varmistaa kunnan tehtävien ja talouden oleminen kestäväällä pohjalla ja tasapainossa. Talouden suunnittelun lähtökohtana ovat strategiassa kunnan toiminnalle asetetut pitkän aikavälin tavoitteet, ennakoidut talouden kehitysnäkymät, arvioitu väestön ja elinkeinojen kehitys sekä toimintaympäristön muutokset. Taloussuunnitelmassa ja -arviossa esitetään tavoitteiden toteutuksen edellyttämät toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään sekä kunnalle että kuntakonsernille toiminnan ja talouden tavoitteet siten, että talousarvio ja -suunnitelma toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarviossa valtuusto hyväksyy talousarviovuoden sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvio on oikeudellisesti sitova, mutta taloussuunnitelma on vain ohjeellinen; ainoastaan alijäämän kattamiseksi esitetyt toimenpiteet ovat sitovia.

Talousarvioasetelma muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta. Samaa rakennetta noudatetaan taloussuunnitelmassa ja tilinpäätökseen sisältyvässä talousarvion toteutumisvertailussa. Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, investointien, tuloslaskennan ja rahoituksen näkökulmista.

Käyttötalousosa

Käyttötalousosassa asetetaan kunnan varsinaiselle toiminnalle tavoitteet ja tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Valtuusto päättää käyttötalousosan kokonaisuuksista, joille tavoitteet, määrärahat ja tuloarviot asetetaan. Käyttötalousosan budjetti hyväksytään toimialoittain.

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot ovat toimialoittain sitovia nettomenojen osalta kohderahoiteisissa määrärahoissa. Budjettirahoitteiset määrärahat ovat sitovia toimialoittain bruttona (menot ja tulot).

Toimielimet hyväksyvät talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat.

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosassa esitetään kunnan kokonaistalouden keskeiset erät, jotka ovat varsinaisen toiminnan tulot ja menot, verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja –menot sekä suunnitelman mukaiset poistot käyttöomaisuudesta. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan se, kuinka kunnan tilikaudelle jaksotettu tulo-rahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, rahoitusmenoihin ja omaisuuden kulumisesta kuvaaviin suunnitelman mukaisiin poistoihin. Tuloslaskelmassa määritetään myös kunnan vuosikatteen taso eli tulo-rahoituksen määrä, joka on mahdollista kohdentaa investointien rahoitukseen ja/tai lainojen lyhennyksiin. Kirjanpidollisesti eriytetty vesihuoltolaitos on esitetty myös erikseen.

Rahoitusosa

Rahoitusosassa esitetään meno- ja tuloarvioina pitkäaikaiseen rahoitukseen liittyvät menot ja tulot kuten antolainat, niiden lyhennykset, ottolainat ja niiden lyhennykset. Rahoitusosa kertoo kunnan rahoitustarpeen ja palvelujen järjestämisen vaikutukset maksuvalmiuteen. Rahoitusosassa esitetään meno- ja tuloarvioina pitkäaikaiseen rahoitukseen liittyvät menot ja tulot kuten antolainat, niiden lyhennykset, ottolainat ja niiden lyhennykset. Rahoitusosa kertoo kunnan rahoitustarpeen ja palvelujen järjestämisen vaikutukset maksuvalmiuteen.

Investointiosa

Investointiosassa esitetään ja ohjataan kunnan investointeja. Se sisältää investointisuunnitelmat talousarvio- ja suunnitelmavuosille. Investointiosan määrärahat valtuusto hyväksyy investointiryhmittäin (kiinteä omaisuus, talonrakennus, julkinen käyttöomaisuus, irtain omaisuus, kaukolämpölaitos, vesihuoltolaitos ja arvopaperit). Valtuustoon nähden sitovana eränä huomioidaan em. investointiryhmien tulo- ja menoarviot bruttoperiaatteen mukaisesti.

Lähde: Kuntaliitto, Kunnan ja kuntayhtymän talousarvio ja -suunnitelma 2022.

4.1. TALOUSARVION SITOVIUUS

Kuntalain mukaan talousarvioon otetaan toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat. Määräraha on valtuuston toimielimille euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen. Toimielimellä on valtuutus käyttää sille talousarviossa osoitettu määräraha määrättyyn käyttötarkoitukseen tai määrätyn tavoitteen toteuttamiseen. Toimielin ei saa ylittää sille talousarviossa osoitettua määrärahaa. Jos määräraha osoittautuu riittämättömäksi, on talousarviota muutettava. Muutoksen yhteydessä on osoitettava, miten rahoitustarve katetaan. Toimielin ei ole velvolinen käyttämään määrärahaa kokonaisuudessaan, jos toiminnalle asetetut tavoitteet muutoin saavutetaan tai määrärahan käyttötarkoitus muutoin toteutuu.

Sotkamon kunnan käyttötalousosan rakenne on seuraava (raportointitasot lihavoitu)

Hallinnon toimiala	Sivistyksen toimiala	Ympäristö- ja tekninen toimiala
Vaalit	Sivistyspalveluiden hallinto	Teknisten palveluiden hallinto
Tilintarkastus	HYTE-palvelut	Kunnallistekniset palvelut
Rahoitus	Varhaiskasvatus	Liikennealueet
Kunnanvaltuusto	Varhaiskasvatuksen hallinto	Kaavatiet
Kunnanhallitus	Päiväkotihoido	Yksityistiet
Hallintopalvelut	Perhepäivähoito	Yleiset alueet
Hallintopalvelut	Ryhmäperhepäivähoito	Hulevesiviemäri
Henkilöstöpalvelut	Muu varhaiskasvatus	Puistot ja viheralueet
Viestintä	Esiopetus	Satamapalvelut
ICT-palvelut	Perusopetus	Liikunta-alueet
Elinkeinopalvelut	Perusopetus	Varikko
Elinkeinopalvelut	Aamu- ja iltapäivätoiminta	Energiahuoltopalvelut
Matkailupalvelut	Lukio	Jätehuoltopalvelut
Työllistymistä tukevat palvelut	Vuokatti-Ruka urheiluakatemia	Maa- ja vesialueet
Työnantaja-asiakkaiden palvelut	Vuokatti-Ruka urheiluakatemia	Maa- ja metsätilat
Lakisäätt. hlöasiakk. palvelut	OVK Vuokatti-Ruka	Tilapalvelut
Kunnan muut työllisyyspalvelut	Vapaa-aikapalvelut	Tilapalveluiden hallinto
Kunnan kotoutumishjelma	Liikuntapalvelut	Tilapalvelut
Kotoutumisen ed. palvelut	Kansalaisopisto	Ateria- ja puhtaanapitopalvelut
Kotoutumiskoulutus	Kirjastopalvelut	Ateriapalvelut
Työllistämispalvelut	Museopalvelut	Puhtaanapitopalelut
Joukkoliikenne	Kulttuuripalvelut	Ruoka-apu
Maaseutupalvelut	Nuorisopalvelut	Ympäristötoimen palvelut
Talouspalvelut		Mittauspalvelut
		Kaavoituspalvelut
		Rakennusvalvonta
		Ympäristön suojelu
		Ympäristöterveydenhuollon palvelut
		Terveysvalvonta
		Eläinlääkintä
		Vesi- ja viemärilaitos
		Vesihuollon järjest. ja kehittäm.
		Vesilaitos
		Viemärilaitos
		Hulevesiviemäröinti

Taloudellisen ja toiminnallisen tuloksen seuranta

Talousarvion toteutumisesta koko kunnan tasolla raportoidaan kunnanhallitukselle kuukausittain. Talousarvion toteumasta toimialoittain raportoidaan lautakunnille ja kunnanhallitukselle 31.3., 30.6. ja 30.9. kirjanpidon tilanteen mukaan. Tiedot saatetaan tiedoksi tarkastuslautakunnalle ja kunnanvaltuustolle kokousaikataulun mukaisesti.

4.2. MÄÄRÄRAHAT SITOVUUSTASOITTAIN

	Sitovuus *)	Määrärahat	Tuloarviot
KÄYTTÖTALOUSOSA			
Hallinnon toimiala	N	8 668 052	934 524
Ympäristö- ja tekninen toimiala	N	18 559 455	15 162 605
Sivistyksen toimiala	N	32 871 292	3 088 489
TULOSLASKELMAOSA			
Verotulot	B		33 127 000
Valtionosuudet	B		8 504 871
Korkotuotot	B		509 100
Muut rahoitustuotot	B		45 733 300
Korkokulut	B	2 490 332	
Muut rahoituskulut	B	494 200	
Satunnaiset erät	B		
INVESTOINTIOSA			
Kiinteä omaisuus	N	250 000	250 000
Talonrakennus	N	1 075 000	10 000
Julkinen käyttöomaisuus	N	3 080 500	2 239 500
Irtain omaisuus	N	215 000	
Vesihuoltolaitos	N	882 000	183 000
Arvopaperit	N	300 000	
RAHOITUSOSA			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys	B		
Antolainasaamisten vähennys	B		
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		10 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	10 336 525	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	B		4 300 000
Oman pääoman muutokset	B		
Vaikutus maksuvalmiuteen	B	44 820 033	
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		124 042 389	124 042 389

*) N= sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio, B = bruttomääräraha/-tuloarvio

5. KÄYTTÖTALOUSOSAN TOTEUTUMINEN TOIMIALOITTAIN

5.1. HALLINNON TOIMIALA

Vastuuhenkilö hallinto- ja henkilöstöjohtaja Riikka Boren

Toimialan tehtävä

Hallinnon toimialan tehtävä on huolehtia vaalien, tilintarkastuksen, tarkastuslautakunnan, kunnanvaltuuston, kunnanhallituksen, vaikuttamistoimielinten, yleishallinnon, elinkeino-, matkailu-, työllisyys- sekä maatalouspalvelujen toimintaan liittyvistä hallinnollisista tehtävistä ja muista yleisistä toimintaedellytyksistä. Toimiala huolehtii talouden ja konserniohjauksen yhteensovittamisesta sekä strategisesta maankäytöstä. Hallinnon tehtävänä on myös hoitaa koko organisaation henkilöstöhallinnon, yhteistoiminnan, viestinnän ja ICT:n yhteensovittamisesta ja rajapinnoista.

Talousarviovuoden 2026 näkymä

Sotkamon kunnan kuntastrategia ja ohjelmat ovat voimassa vuoden 2025 loppuun saakka. Valtuusto valmistelee parhaillaan kuntastrategia 2026-2029. Kuntastrategian valmistumisen jälkeen päivitetään toimialaohjelman ja muut keskeiset suunnitelmat. Hyvinvointialueen ja kunnan yhteistyön, toimintamallien ja työnjaon kehittäminen jatkuu.

Hallinnon vastualueet jatkavat kuntastrategian, toimialaohjelman, työllisyysohjelman, elinvoimaohjelman, hyvinvointisuunnitelman, Digitiekartan, Lapsiystävällinen kunta -mallin ja viestintäsuunnitelman toteuttamista soveltavin osin suunnaten näkymää tulevalle kuntastrategiakaudelle.

Sotkamon Lapsiystävällinen kunta -mallin toinen toimintasuunnitelmakausi jatkuu. Hallintopalvelut ovat erityisesti mukana viestintä- ja koulutussuunnitelmien toimeenpanossa. Toisella toimintakaudella päätöksenteossa vahvistetaan lapsivaikutusten arviointia ja osallistavaa budjetointia.

Kunnan sijoitusvarallisuuden hoitaminen tehdään edelleen yhdessä kilpailutettujen varainhoitajien kanssa. Vuonna 2026 toimeenpannaan edelleen Kestävä kuntatalous -ohjelmaa.

Vuosi 2025 oli työllisyyspalveluissa suuri muutosvuosi, kun TE-palvelut siirtyivät valtiolta kuntien vastuulle. Vuonna 2026 keskitytään toiminnan vakiinnuttamiseen ja palvelujen laadun kehittämiseen. Tavoitteena on käynnistää ESR-hanke, jonka avulla kehitetään paikallisia koulutusmahdollisuuksia ja vahvistetaan osaamista. Kotoutumisen edistämiseksi Sotkamo järjestää alkuvaiheen ja ohjauspalveluja myös Kuhmon asukkaille, ja yhteistyötä kehitetään edelleen, jotta maahanmuuttajat pääsevät helpommin mukaan työhön ja yhteisöön. Lisäksi yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa jatketaan työikäisten työkykyä tukevien toimintamallien kehittämiseksi.

Talousarvion laadinnan yhteydessä hallinnon toimiala on analysoinut toimialan toimintaympäristön muutoksia, tunnistanut tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioinut niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatinut tarvittavat suunnitelmia ja toimenpiteitä riskien hallitsemiseksi. Riskit jaotellaan neljään pääryhmään: strategiset, taloudelliset ja toiminnalliset riskit sekä vahinkoriskit.

Maailmanlaajuisten talous- ja turvallisuustilanteiden epävakaus aiheuttaa riskejä hallinnon toimialan toimintaympäristössä. Riskit voivat kuulua kaikkiin neljään riskien pääryhmään ja voivat koskea toimialan kaikkia vastualueita. Turvallisuusriskien hallitsemiseksi toteutetaan valmiuden kehittämissuunnitelmaa suunnitellusti, parannetaan tietoturvaa ja harjoitellaan erilaisissa uhkatilanteissa toimimista varautumisen vuosikellon mukaisesti.

Työllisyyspalveluissa kohonneita riskejä ovat erityisesti taloudelliset ja toiminnalliset riskit. Vuonna 2026 työllisyys- ja yrityspalvelut toimivat edelleen haastavassa tilanteessa, jossa talous kasvaa hitaasti ja työttömyys on osin rakenteellista. Valtion rahoitus on niukentunut, ja kunnalle siirtyneet TE-palvelutehtävät lisäävät sekä vastuuta että kustannuksia. Työttömyysetuuksien maksuvelvoite kasvattaa kunnan taloudellista taakkaa samaan aikaan, kun palveluiden tarve kasvaa. Tilanteeseen vastataan mitoittamalla ja kohdentamalla palvelut käytettävissä olevien resurssien mukaan sekä seuraamalla työllisyyden kehitystä säännöllisesti. Taloudelliset ja toiminnalliset riskit ovat kohonneet myös ulkoistetuissa palveluissa, niitä on edellisvuotta enemmän ja sopimuskumppanit ovat uusia.

Toimintaympäristön, työn määrän ja tehtävien muutokset voivat lisätä henkilöstön psykofyysistä kuormitusta. Toiminnallisista riskeistä on erityisesti työllisyys- yrityspalveluissa tunnistettu henkisen ja väkivallan uhan riskit.

Henkilöstön psyykkisen ja fyysisen turvallisuuden tilaa seurataan kehityskeskusteluissa, palaverissa ja työhyvinvointikyselyllä. Havaintoja käydään läpi henkilöstön kanssa ja sovitaan tarvittavista toimenpiteistä. Henkilöstön työkuormaa pyritään keventämään kehittämällä työpaikan psykologista turvallisuutta, itsensä johtamisen taitoja, parantamalla työn ennakointia ja priorisointia, selkeyttämällä työnjakoa ja vastuita sekä tukemalla osaamisen kehittämistä ja jaksamista. Henkilöstöhallinnon ja työterveyshuollon kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä varhaisen tuen mallin mukaisesti. Lisäksi Työllisyys- ja yrityspalveluiden henkilöstön psyykkisen ja fyysisen turvallisuuden tilaa seurataan kuormituskyselyillä ja fyysistä turvallisuutta ylläpidetään harjoittelemalla haastavia asiakastilanteita ja tarjoamalla tarvittaessa lisäkoulutusta.

Vuonna 2026 tavoitteena on vahvistaa palveluiden toiminta- ja häiriötilannekykyä tiivistämällä yhteistyötä eri viranomaisen ja sidosryhmien kanssa. Painopiste on ennakoivassa toiminnassa ja sujuvissa palveluprosesseissa. Työllisyys- ja yrityspalveluissa erityisesti yritysten, yrittäjäjärjestöjen, oppilaitosten ja hyvinvointialueen kanssa, jotta työllisyyttä ja osaamista voidaan kehittää yhdessä ja pitkäjänteisesti.

Kunnan ja Kainuun hyvinvointialueen yhdyspinta aiheuttaa riskejä mm. ennaltaehkäisevässä työssä, tukipalveluissa ja tilajärjestelyissä sekä yleisesti taloudessa ja lakisääteisten palvelujen hoitamisessa. Riskitasot ovat kuitenkin pienemmät kuin edellisenä vuonna, koska yhteistyömuotojen määrittely ja yhteistyön tekeminen ovat kehittyneet.

Henkilöstöriski on toimialalla hieman pienentynyt. Toimenpiteet riskin pienentämiseksi ovat riittävien resurssien varmistaminen onnistuneilla rekrytoinneilla ja perehdytyksellä, keskeisten palveluprosessien tunnistaminen ja kuvaaminen, tehtäväkuvien päivittäminen, sijaisten nimeäminen ja digitalisaation hyödyntäminen. Avainhenkilöiden pitkät poissaolot on tunnistettu toimialan riskiksi, siihen varautumista tehdään myös edellä mainituin keinoin.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TA 2027	TA 2028
MYYNITUOTOT	206 688	203 100	155 800	175 500	155 800
TUET JA AVUSTUKSET	947 396	627 500	683 724	683 724	683 724
MUUT TOIMINTATUOTOT	44 742	98 000	95 000	95 000	95 000
TOIMINTATUOTOT	1 198 825	928 600	934 524	954 224	934 524
HENKILÖSTÖKULUT	-2 443 630	-2 337 614	-2 413 984	-2 463 304	-2 467 485
PALVELUJEN OSTOT	-3 279 280	-3 859 403	-4 536 202	-4 295 764	-4 267 110
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-28 370	-53 650	-40 050	-35 150	-34 350
AVUSTUKSET	-291 585	-1 492 350	-1 301 380	-1 272 180	-1 272 180
MUUT TOIMINTAKULUT	-319 298	-318 264	-376 436	-359 284	-360 670
TOIMINTAKULUT	-6 362 163	-8 061 281	-8 668 052	-8 425 682	-8 401 795
TOIMINTAKATE	-5 163 338	-7 132 681	-7 733 528	-7 471 458	-7 467 271
VEROTULOT	24 573 401	32 577 000	33 127 000	33 751 000	34 697 000
VALTIONOSUUKSET	7 999 432	7 931 790	8 504 871	8 218 058	8 716 838
KORKOTUOTOT	72 965	4 100	509 100	509 100	509 100
MUUT RAHOITUSTUOTOT	4 395 391	5 062 094	4 573 300	4 573 300	4 573 300
KORKOKULUT	-1 966 905	-2 458 983	-2 490 332	-1 947 330	-1 796 944
MUUT RAHOITUSKULUT	-1 044 485	-594 894	-494 200	-494 200	-494 200
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	1 456 966	2 012 317	2 097 868	2 640 870	2 791 256
VUOSIKATE	28 866 461	35 388 426	35 996 211	37 138 470	38 737 823
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-80 817	-46 050	-21 072	-16 872	-13 509
SATUNNAISET ERÄT	11 501 380	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	40 287 023	35 342 376	35 975 139	37 121 598	38 724 314
POISTOERON MUUTOS	552 278	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	40 839 301	35 342 376	35 975 139	37 121 598	38 724 314

Talous (ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
MYYNITUOTOT	206 688	203 100	155 800	175 500	155 800
TUET JA AVUSTUKSET	947 396	627 500	683 724	683 724	683 724
MUUT TOIMINTATUOTOT	41 783	98 000	95 000	95 000	95 000
TOIMINTATUOTOT	1 195 867	928 600	934 524	954 224	934 524
HENKILÖSTÖKULUT	-2 443 630	-2 337 614	-2 413 984	-2 463 304	-2 467 485
PALVELUJEN OSTOT	-3 243 117	-3 846 558	-4 522 206	-4 281 488	-4 252 548
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-26 075	-53 650	-40 050	-35 150	-34 350
AVUSTUKSET	-291 585	-1 492 350	-1 301 380	-1 272 180	-1 272 180
MUUT TOIMINTAKULUT	-219 841	-221 223	-288 890	-269 987	-269 587
TOIMINTAKULUT	-6 224 247	-7 951 395	-8 566 509	-8 322 109	-8 296 150
TOIMINTAKATE	-5 028 381	-7 022 795	-7 631 985	-7 367 885	-7 361 626
VEROTULOT	24 573 401	32 577 000	33 127 000	33 751 000	34 697 000
VALTIONOSUUDET	7 999 432	7 931 790	8 504 871	8 218 058	8 716 838
KORKOTUOTOT	72 965	4 100	509 100	509 100	509 100
MUUT RAHOITUSTUOTOT	4 161 797	5 062 094	4 573 300	4 573 300	4 573 300
KORKOKULUT	-1 966 905	-2 458 983	-2 490 332	-1 947 330	-1 796 944
MUUT RAHOITUSKULUT	-1 044 485	-594 894	-494 200	-494 200	-494 200
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	1 223 371	2 012 317	2 097 868	2 640 870	2 791 256
VUOSIKATE	28 767 823	35 498 312	36 097 754	37 242 043	38 843 468
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-80 817	-46 050	-21 072	-16 872	-13 509
SATUNNAISET ERÄT	11 501 380	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	40 188 386	35 452 262	36 076 682	37 225 171	38 829 959
POISTOERON MUUTOS	552 278	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	40 740 664	35 452 262	36 076 682	37 225 171	38 829 959

Vuoden 2026 toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategia 2022–2025	Laajan hyvinvointikertomuksen tavoite	Talousarviotavoite vuodelle 2026	Toimenpide	Mittari
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Rohkeasti elinvoimainen Sotkamo	Vahvistetaan omistajaohjauksen selkeyttä ja strategisten tavoitteiden toteutumista	Päivitetään konserniohje	Konserniohje laadittu ja otettu käyttöön
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Rohkeasti elinvoimainen Sotkamo	Edistetään konsernin talouden läpinäkyvyyttä, tiedolla johtamista ja omistajaohjausta	Konserniyhtiöt esittelevät toimintaa ja taloutta valtuustolle vähintään kerran vuodessa	Esittelyt toteutettu
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Rohkeasti elinvoimainen Sotkamo	Varautumisen roolitusta selkeytetään, yhteistoimintaa syvennetään ja osaamista vahvistetaan	Toteutetaan varautumisen kehittämissuunnitelman mukaisesti yhteistyön kehittämiseksi harjoitus- ja vuosikellon mukaista toimintaa	Osallistuttu kahteen valtakunnalliseen harjoitukseen ja toteutettu yksi oma harjoitus si-dosryhmien kanssa. Jokainen varautumisen johtoryhmien jäsen on osallistunut ainakin yhteen varautumiskoulutukseen.
Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo	Toimivat, monipuoliset ja houkuttelevat palvelut	Kehitetään hallinnon toiminnan vaikuttavuutta, lisätään prosessien läpinäkyvyyttä ja varmistetaan päätöksenteon dokumentoinnin yhdenmukaisuus	Laaditaan asianhallinnan yhteisen kokousprosessikuvaus	Prosessikuvaus laadittu
Hyvinvointi edellä huomiseen	Asukkaiden hyvinvointia tukevien toimien lisääminen ja pahoinvoinnin ennaltaehkäisy	Vahvistetaan kuntalaisten osallisuutta, ennaltaehkäistään pahoinvointia ja parannetaan yhteisöllistä turvallisuutta	Jalkautetaan Kainuun mielenhyvinvoinnin ohjelma	Ohjelman toimenpiteet ovat toteutuneet suunnitellusti ja niitä arvioidaan HYTE-indikaattoreilla.
Hyvinvointi edellä huomiseen	Asukkaiden hyvinvointia tukevien toimien lisääminen ja pahoinvoinnin ennaltaehkäisy	Vahvistetaan yhteisöllistä turvallisuuskulttuuria ja yhdenvertaista osallistumista, edistetään kunnan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä	Laaditaan turvallisemman tilan periaatteet	Turvallisemman tilan periaatteet ovat käytössä kunnan tiloissa ja tapahtumissa
Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo	Toimivat, monipuoliset ja houkuttelevat palvelut	Vahvistetaan digitaalista viestintää osana organisaation sähköisen asiointin kehittämistä	Otetaan suomi.fi-viestit käyttöön kunnan toimialojen yhteisessä asianhallintajärjestelmässä tiedoksiannoissa	Ominaisuus käytössä järjestelmässä
Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo	Toimivat, monipuoliset ja houkuttelevat palvelut	Lomakkeiden sähköistäminen osana Dynastyn asiointipalvelua	Jokaisella vastuualueella sähköistetty paperisia lomakkeita	Kaikki Dynastyn asiointipalvelua koskevat lomakkeet sähköistetty
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Vahvistetaan vetovoimaa ja yhteisöllisyyttä hyödyntämällä asukkaiden kokemuksia osana kunnan markkinointiviestintää	Tuotetaan ja julkaistaan uusia markkinoinnin kohderymiä puhuttelevia asukastarinoita sekä tehostetaan aiemmin tuotettujen tarinoiden käyttöä keskeisinä ajankohtina.	4 uutta asukastarinaa julkaistu
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Edistetään kunnan tunnettuutta ja vetovoimaa hyödyntämällä alueen merkittäviä näkyvyyselementtejä tehokkaammin osana markkinointiviestintää.	Tuotetaan tapahtumien yhteyteen kohdennettua markkinointiviestintäsisältöä. Tehostetaan yhteistyötä tapahtumajärjestäjien ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa näkyvyyden ja sisällön koordinoinnissa. Hyödynnetään tapahtumien ajankohtia kuntamarkkinoinnin kampanjoiden ajoituksessa.	Kunnan viestintä näkyy vähintään 5 merkittävässä alueellisessa tapahtumassa tai tilaisuudessa vuoden aikana. Kohdennetut sisällöt tavoittavat yleisön vähintään 3 eri kanavan kautta jokaisen merkittävän tapahtuman tai tilaisuuden yhteydessä.
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Rohkeasti elinvoimainen Sotkamo	Edistetään matkailun kasvua	Majoituskapasiteetin käyttöasteet	Vuonna 2028 on 1 miljoonaa majoitusvuorokautta täyttynyt

Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Rohkeasti elinvoimainen Sotkamo	Edistetään matkailun kasvua	Matkailutulo	Sotkamon matkailutulo asukasta kohti on 9 000 euroa ja välitön matkailutulo 86 miljoonaa euroa
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Rohkeasti elinvoimainen Sotkamo	Edistetään matkailun kasvua	Saapuvien lomalentojen määrä sekä kasvanut matkanjärjestäjien määrä Vuokatin matkailualueen myyjinä eri markkina-alueilla	Saapuvia lomalentoja on 27. Lennot saapuvat UK, NL, Espanja ja Ranska. Matkanjärjestäjien määrä, jotka myyvät Vuokattia, on lisääntynyt neljällä.
Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo	Toimivat, monipuoliset ja houkuttelevat palvelut	Taataan yhdenvertaiset ja tasarvoiset palvelut kaikille asiakkaille molemmilla kansallis-kielillä.	Varmistetaan asiakaskäyntien ja suunnitelmien oikea-aikaisuus ja mitataan asiakastytytyväisyyttä. Kehitetään palveluiden saavutettavuutta turvaamalla riittävä palveluaika, ajantasainen info, toimiva neuvonta sekä tarvittavat tulkkauspalvelut.	Asiakaskäynnit ja suunnitelmat ovat ajantasaisia yli 95 %:lla asiakkaista. Asiakastytytyväisyys tasolla 4 lähes kaikilla osa-alueilla (1–5).
Hyvinvointi edellä huomiseen	Asukkaiden hyvinvointia tukevien toimien lisääminen ja pahoinvoinnin ennaltaehkäisy	Nostetaan matalan työllisyysasteen asiakasryhmien työllisyyttä.	Tehdään tiivistä yhteistyötä työnantajien kanssa työllistymispaikkojen löytämiseksi. Järjestetään tarpeen mukaisia työllistymistä edistäviä palveluita, valmennuksia ja koulutuksia. Kehitetään edelleen yhteistyötä hyvinvointialueen ja Kelan kanssa.	Aktivointiaste kaikkien ryhmien osalta yli 35 % (v. 25 28 %). Työttömien alle 25-v määrä alle 25 (v. 25 32), pitkäaikaistyöttömien määrä alle 40 (v. 25 51) Työttömyyssetuuskasujen määrä pienenee 5–10 % (v. 2025 550 00 €). Yhteistyön sujuvuus terveyspalveluiden kanssa tasolla 3 (1-5).
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Tuetaan työnhakijan nopeaa työllistymistä vaikuttavilla ja etuusmenoja vähentävillä palveluilla.	Panostetaan alkuhaastatteluun; yksilölliset työllistymismahdollisuudet, osaaminen ja muu palvelutarve. Korostetaan ratkaisuhakuisuutta ja panostetaan työnvälitykseen työhaun alusta alkaen.	Työttömyysprosentti alle 6 % (2024 6,7 %), työttömyyden virta yli 3 kk enint. 30 % (v. 25 32), työttömyyssetuuskasujen määrä 101–300 pv laskee alle 50 %:iin (2024 64 %).
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Tuetaan ammatillista, alueellista ja kansainvälistä liikkuvuutta työvoimapula-aloille.	Ohjaukseen panostaminen esim. matkakustannusten korvaus ja liikkuvuusavustus työhaun tukena. Työpaikkojen etsiminen yliaalueellisesti. Kotoutumispalveluista tiedottaminen. Oppia- ja työtä -hanke aloittaa toimintansa.	Matkakustannuskorvauspäätösten määrä väh. 20 kpl vuodessa. Työllistymiseen/yritykseen/opiskeluun päätyvät työnhaut kk väh. 16 kpl. Kotoasiakkaiden määrät eri ryhmissä=tavoitetut Hankkeen toimenpiteiden seuranta (mikäli hanke toteutuu)
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Vahvistetaan alueen elinvoimaa yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa.	Oppia- ja työtä ESR-hankkeen ennakointityö alulle. Markkinoidaan aktiivisesti kunnan myöntämiä taloudellisia tukia yrityksen kehittämiseen ja rekrytointiin. Edistetään uusien yritysten syntymistä	Ennakointimallin luominen aloitettu (mikäli hanke toteutuu) Myönnettyjä yritysseteleitä väh. 10 kpl ja kuntalaisia väh. 25 kpl. Myönteiset starttirahapää tökset väh. 16 kpl/v.

			Työnantajille suunnatut tilaisuudet Piilotyöpaikkojen kartoitus	8 järjestettyä tilaisuutta Toteutettuja yrityskäyntejä väh. 50 kpl ja mahdollisten piilotyöpaikkojen määrä 10 kpl.
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Leivolanlahden- ja Maisemakallion alueiden rakentuminen jatkuu	Tonttimarkkinointia kohdennetaan Maisemakallion alueelle	Myydyt/vuokratut tontit väh.10 kpl
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Edistetään osaamista, työkykyä ja uusien innovaatioiden syntymistä	Kannustetaan yrittäjiä Aktiivitalan palvelusetelien käyttöön, hyödynnetään setelin markkinoinnissa innovaatioverkostoja.	.
Hyvinvointi edellä huomiseen	Toimivat, monipuoliset ja houkuttelevat palvelut	Työntekijöiden, esihenkilöiden ja koko työyhteisön sujuvaa työtä vahvistetaan	Työkyky365-käsikirja, Työkyvyn aktiivisen tuen uudistettu toimintamalli, on otettu käyttöön koko organisaatiossa. Erityisesti ennakoivan varhaisen tuen työkaluihin järjestetään koulusta.	Koulutuksiin osallistuu 500 työntekijää
Hyvinvointi edellä huomiseen	Toimivat, monipuoliset ja houkuttelevat palvelut	Työterveyspalvelut ovat monipuoliset, palveluissa on huomioitu organisaation keskeiset tarpeet, ja hinnoittelu on kilpailukykyinen.	Kilpailutetaan työterveyspalvelut	Työterveyspalvelut on kilpailutettu.
Hyvinvointi edellä huomiseen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Talousarvion sitovuuden noudattaminen	Strategiset tavoitteet ohjaavat toimintaa. Talousarvion jatkuva seuranta kuukausittain valmistuvilla talousraporteilla.	Kuukausittaisen seurannan lisäksi 3 krt/v osavuositarkastus toimialoitain, jossa talousarvion ja toteumien vertailu.
Hyvinvointi edellä huomiseen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Talouselukujen oikeellisuuden seuraaminen	Järjestelmään liittyvät seurannat (laadunvalvonta). Talouspalvelun tuottajaan liittyvä laadunvalvonta (aikataulujen noudattaminen, asiantuntijoiden osaaminen ja pysyvyys, aineiston tuottamisen oikeellisuus)	Oikeat, riittävät ja ajantasaiset talousluvut.
Hyvinvointi edellä huomiseen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Palveluntuottaja tuottaa taloushallinnon kokonaispalvelun.	Palvelutasovaatimusten seuraminen.	Oikeat, riittävät ja ajantasaiset talousluvut.
Hyvinvointi edellä huomiseen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Valtiokonttorin talousraportoinnin aikataulun noudattaminen, raportoitavien tietojen oikeellisuuden varmistaminen.	Raportoinnin automatisoinnin edistäminen.	Taloustietojen raportoinnin oikeellisuus ja aikataulujen noudattaminen. Talousprosessien kehittäminen.
Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo	Toimivat, monipuoliset ja houkuttelevat palvelut	Vahvistetaan kunnan viestinnän saavutettavuutta ja vaikuttavuutta tarkastelemalla viestintäkanavien ja -keinojen valikoimaa ja niiden toimivuutta eri kohderyhmille	Arvioidaan kunnan viestintäkanava- ja -keinovalikoimaa suhteessa eri kohderyhmien tavoittamiseen, viestinnän tavoitteisiin ja käytettävyyteen.	Viestintäkanava- ja -keinovalikoima on päivitetty
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Edistetään tekoälyn käyttöä	Toteutetaan tekoälypilotteja	3 tekoälypilottia on toteutettu.
Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo	Toimivat, monipuoliset ja houkuttelevat palvelut	Käyttöön otetaan tietoturvallinen palautejärjestelmä, joka mahdollistaa palautteiden vastaanoton, käsittelyn, seurannan ja raportoinnin eri toimialueilla.	Kartoitetaan ja käyttöön otetaan tarpeisiin soveltuva järjestelmä.	Palautejärjestelmä käyttöön otettu

VAALIT

Vastuuhenkilöt toimistopäällikkö Päivi Huotari ja maaseutupäällikkö Jari Korhonen

Tehtävä

Vaalit sisältävät EU-vaalien, presidentin vaalin, eduskuntavaalien, kuntavaalien ja aluevaalien järjestämisen.

Kunnan keskusvaalilautakunta on lakisääteinen lautakunta, joka vastaa vaalien järjestämisestä kunnassa. Vuonna 2026 ei ole säännönmukaisia vaaleja. Seuraavat vaalit ovat eduskuntavaalit 18.4.2027. Keskusvaalilautakunta kokoontuu vaalilaissa säädettyinä aikoina ja tarvittaessa.

Talous (sisäiset ja ulkoiset)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
MYYNITUOTOT	58 946	11 600	0	19 700	0
TOIMINTATUOTOT	58 946	11 600	0	19 700	0
HENKILÖSTÖKULUT	-49 463	-45 777	-8 694	-29 545	-12 909
PALVELUJEN OSTOT	-9 889	-7 900	-100	-5 940	0
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 589	-900	-6 700	-800	0
MUUT TOIMINTAKULUT	-3 232	-1 700	-753	-400	0
TOIMINTAKULUT	-66 173	-56 277	-16 247	-36 685	-12 909
TOIMINTAKATE	-7 227	-44 677	-16 247	-16 985	-12 909
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-7 227	-44 677	-16 247	-16 985	-12 909
VYÖRYTYSERÄT	-2 275	0	-2 610	-2 610	-2 610

Tavoite

Vaalien toimittaminen lain mukaisesti.

RAHOITUS

Vastuuhenkilö talousjohtaja Piia Törhönen-Sirviö ja kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen

Tehtävä

Rahoituksen vastuualue sisältää kunnan toimintojen rahoituksen keskeiset elementit kuten kunnallis-, kiinteistö- ja yhteisöverot, valtionosuudet sekä lainojen korkomenot ja -kulut sekä muut rahoitustuotot ja -kulut

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
PALVELUJEN OSTOT	-34 194	-113 000	-113 000	-113 000	-113 000
MUUT TOIMINTAKULUT	-158	-200	-200	-100	-100
TOIMINTAKULUT	-34 351	-113 200	-113 200	-113 100	-113 100
TOIMINTAKATE	-34 351	-113 200	-113 200	-113 100	-113 100
VEROTULOT	24 573 401	32 577 000	33 127 000	33 751 000	34 697 000
VALTIONOSUUDET	7 999 432	7 931 790	8 504 871	8 218 058	8 716 838
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	1 459 975	2 012 417	2 097 868	2 640 870	2 791 256
VUOSIKATE	33 998 456	42 408 007	43 616 539	44 496 828	46 091 994
SATUNNAISET ERÄT	11 501 380	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	45 499 836	42 408 007	43 616 539	44 496 828	46 091 994
POISTOERON MUUTOS	552 278	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	46 052 114	42 408 007	43 616 539	44 496 828	46 091 994
VYÖRYTYSERÄT	-1 251	0	-1 435	-1 435	-1 435

TARKASTUSLAUTAKUNTA JA TILINTARKASTUS

Vastuuhenkilö talousjohtaja Piia Törhönen-Sirviö

Tehtävä

Tarkastuslautakunnan tehtävät määritellään kuntalaissa. Lautakunta valmistelee valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista. Lisäksi lautakunta valvoo lakisääteisen tilintarkastuksen sopimuksenmukaista toteutumista ja vastaa sidonnaisuusilmoituksista.

Tilintarkastajan tehtävistä säännellään myös kuntalaissa. Tilintarkastajan on toukokuun loppuun mennessä tarkastettava julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös. Kunnan tilintarkastusyhteisönä toimii tilikausien 2025–2026 aikana KPMG Oy Ab.

Talous (sisäiset ja ulkoiset)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
HENKILÖSTÖKULUT	-9 043	-8 859	-10 811	-10 811	-10 811
PALVELUJEN OSTOT	-22 787	-15 500	-31 000	-30 000	-31 000
MUUT TOIMINTAKULUT	-50	-200	-200	-200	-200
TOIMINTAKULUT	-31 880	-24 559	-42 011	-41 011	-42 011
TOIMINTAKATE	-31 880	-24 559	-42 011	-41 011	-42 011
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-31 880	-24 559	-42 011	-41 011	-42 011
VYÖRYTYSERÄT	-1 147	0	-1 316	-1 316	-1 316

KUNNANVALTUUSTO

Vastuullisena kunnanhallitus sekä kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen

Tehtävä

Kunnanvaltuusto vastaa ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista. Kunnanvaltuusto asettaa vuosittain talousarviossa toimielimille tulostavoitteet, joilla se ohjaa määrärahojen käyttötarkoitusta, palvelutuotannon määrää ja laatua sekä toiminnan kehittämissuuntaa. Määrärahoja on varattu Kuntastrategian toimeenpanoon ja Kasvu polku -selvitykseen.

Talous (sisäiset ja ulkoiset)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
HENKILÖSTÖKULUT	-51 085	-38 717	-41 637	-41 637	-41 637
PALVELUJEN OSTOT	-46 796	-29 300	-41 000	-41 000	-41 000
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-73	0	0	0	0
MUUT TOIMINTAKULUT	-2 278	-735	-800	-800	-800
TOIMINTAKULUT	-100 232	-68 752	-83 437	-83 437	-83 437
TOIMINTAKATE	-100 232	-68 752	-83 437	-83 437	-83 437
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-100 232	-68 752	-83 437	-83 437	-83 437
VYÖRYTYSERÄT	-3 517	0	-4 034	-4 034	-4 034

KUNNANHALLITUS

Vastuuhenkilöt kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen, hallinto- ja henkilöstöjohtaja Riikka Boren ja toimituspäällikkö Päivi Huotari

Tehtävä

Kunnanhallituksen vastuualue sisältää kunnanhallituksen, kunnanhallituksen jaostot, vaikuttamistoimielimet, yleisavustukset, kansainvälisen toiminnan, Kainuun liiton yhteistoiminnan, veteraanitoiminnan ja elinkeinojen kehittämisen tehtäviä. Ennalta ehkäisevän työn määräraha on siirretty sivistyksen toimialalle uudelle kustannuspaikalle.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
MYYNTITUOTOT	108 057	145 000	100 000	100 000	100 000
MUUT TOIMINTATUOTOT	2 605	0	0	0	0
TOIMINTATUOTOT	110 661	145 000	100 000	100 000	100 000
HENKILÖSTÖKULUT	-133 703	-168 204	-159 599	-159 596	-159 596
PALVELUJEN OSTOT	-634 285	-686 188	-653 120	-658 088	-658 088
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 079	-7 100	-4 100	-4 100	-4 100
AVUSTUKSET	-25 000	-42 000	-72 680	-47 680	-47 680
MUUT TOIMINTAKULUT	-7 610	-23 853	-15 000	-16 200	-16 200
TOIMINTAKULUT	-801 677	-927 345	-904 499	-885 664	-885 664
TOIMINTAKATE	-691 016	-782 345	-804 499	-785 664	-785 664
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-394	0	0	0	0
VUOSIKATE	-691 410	-782 345	-804 499	-785 664	-785 664
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-691 410	-782 345	-804 499	-785 664	-785 664
VYÖRYTYSERÄT	-28 748	0	-32 972	-32 972	-32 972

HALLINTOPALVELUT

Vastuuhenkilö hallinto- ja henkilöstöjohtaja Riikka Boren

Tehtävä

Hallintopalvelujen vastuualue huolehtii hallinnon toimialan asianhallinnan, kirjaamopalveluiden ja kokoushallinnan tehtävistä, sekä kunnanviraston asiakaspalvelupisteestä ja koko organisaation puhe-
linvaihteesta. Vastuualue tuottaa koko organisaatiolle toiminnanohjaussuunnitelman, tietosuojas-
taavan tehtävät ja huolehtii yleisistä tietoturvan toimintaedellytyksistä.

Lisäksi hallintopalvelut koordinoi organisaatiolle yhteisiä tukipalveluja: henkilöstöpalveluja, viestin-
nän ja ICT-kehittämistehtäviä. Vuonna 2026 vastuualue on varannut 32 t€ määrärahan koululaisen
kuukauden mittaisiin kesätyöpaikkoihin ja uutena kahden viikon tutustu ja tienaa -kesätyöpaikkoihin.

Henkilöstöpalvelut vastaa eräistä toimialojen yhteisistä henkilöstöpalveluista kuten työterveyshuol-
lon järjestämisestä, virkistystoiminnan kustannuksista, yhteistoiminnasta Kevan ja Kuntatyönantajan
kanssa, yhteistyöryhmän ja esihenkilöinfon toimintaedellytyksistä. Yleisten henkilöstöohjeiden ja -
raportin, sekä henkilöstö- ja koulutussuunnitelman valmistelutehtävät kuuluvat tulosityksikölle.

Viestinnän tehtävä on koordinoida, suunnitella ja kehittää kuntaviestintää kokonaisuutena. Viestintä
tukee palveluita sekä niiden päivittäisessä viestinnässä että laajemmissa operatiivisissa viestintätar-
peissa. Lisäksi viestintä suunnittelee ja toteuttaa mm. kunnan työnantajakuvan ja maineen kehittä-
misestä yhteistyössä henkilöstöpalveluiden kanssa ja tonttimarkkinointia ympäristö- ja teknisen toi-
mialan kanssa.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
MYYNITUOTOT	1 090	2 500	1 500	1 500	1 500
TUET JA AVUSTUKSET	166 214	171 000	171 000	171 000	171 000
MUUT TOIMINTATUOTOT	9 315	11 000	8 000	8 000	8 000
TOIMINTATUOTOT	176 619	184 500	180 500	180 500	180 500
HENKILÖSTÖKULUT	-637 918	-678 535	-686 071	-686 488	-686 488
PALVELUJEN OSTOT	-875 147	-698 220	-890 920	-889 360	-885 360
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-5 771	-24 100	-18 400	-19 400	-19 400
AVUSTUKSET	-3 120	-55 000	-57 200	-55 000	-55 000
MUUT TOIMINTAKULUT	-218 679	-212 396	-251 480	-252 579	-253 548
TOIMINTAKULUT	-1 740 635	-1 668 251	-1 904 071	-1 902 827	-1 899 796
TOIMINTAKATE	-1 564 016	-1 483 751	-1 723 571	-1 722 327	-1 719 296
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-2 470	0	0	0	0
VUOSIKATE	-1 566 486	-1 483 751	-1 723 571	-1 722 327	-1 719 296
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-52 156	-46 050	-16 872	-16 872	-13 509
TILIKAUDEN TULOS	-1 618 642	-1 529 801	-1 740 443	-1 739 199	-1 732 805
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-1 618 642	-1 529 801	-1 740 443	-1 739 199	-1 732 805
VYÖRYTYSERÄT	1 441 646	0	1 650 077	1 650 076	1 650 076

Tavoite

Tavoitteena on tuottaa entistä toimivampia, saavutettavia ja houkuttelevampia palveluja digitalisointin avulla kuntalaisille. Tavoitteena on vahvistaa työkykyä koko työuran aikana ja lisätä henkilöstön työhyvinvointia, kyvykkyyttä ja sitoutuneisuutta.

Viestintä tavoitteena on edistää poikkihallinnollisesti erilaisille kohderyhmille kohdennettua viestintää. Viestintä kehittää sisäistä ja ulkoista viestintää sekä niissä käytettyjä keinoja ja kanavia. Tämän lisäksi se koordinoi tonttimarkkinointia yhdessä teknisen toimialan kanssa sekä edistää kuntaorganisaation työnantajakuvaan henkilöstöhallinnon kanssa.

ELINKEINOPALVELUT

Vastuuhenkilöt kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen, maaseutupäällikkö Jari Korhonen, työllisyys- ja kansainvälisyyspäällikkö Marjo Leinonen, yritysasiantuntija Kari Backman ja matkailuasiantuntija Aija Laukkanen

Tehtävä

Elinkeinopalvelut vastuualue sisältää elinkeinopalvelut, matkailupalvelut, maaseutupalvelut ja työllistämisen tulosityksiköt. Sekä joukkoliikenteen, yhteistoimintasopimukset, kunnan omien ja yhteishankkeiden maksuosuudet ja muut elinkeinojen kehittämistehtävät.

Elinkeinopalvelut vastuualue on laajasti mukana elinkeino- ja elinvoimahankkeissa mm. matkailun kehittämisen, omien hankkeiden ja projektikumppanuuksien kautta. Elinvoimapalveluja tuottavat yritys- ja matkailuasiantuntijat sekä maaseutupäällikkö. Matkailuasiantuntijan apuna työskentelee hankekoordinaattori.

Maataloustoimi vastaa maaseutuelinkeinoviranomaiselle kuuluvista lakisääteisistä tehtävistä ja maaseudun kehittämisestä. Sotkamon maataloushallinto vastaa EU-maksajavirastotehtävistä Kajaanin, Kuhmon ja Sotkamon muodostamalla yhteistoiminta-alueella. Maataloustoimi hyödyntää hankkeita ja verkostoa varautumisen kehittämisessä ja elinkeinojen edistämistoimissa.

Matkailupalvelujen tehtävänä on huolehtia Sotkamon kunnan matkailun kehittämisestä ja markkinoinnista. Tätä tehtävää toteutetaan yhdessä yrittäjien kanssa Vuokatin Matkailukeskus Oy:ssä Vuokatti brändillä ja Vuokatti kärjellä. Vuokatin Matkailukeskus Oy:n (VMK) tehtävänä on vastata Vuokatin matkailualueen matkailumarkkinoinnista kotimaassa sekä kansainvälisen matkailun kasvun edistämisestä. Alueella on voimassa Matkailun kehittämissuunnitelma, jonka mukaisesti vuonna 2026 toteutetaan toimenpiteitä, jotka ohjaavat alueen matkailun kehittymistä sekä lisäävät alueen vetovoimaa. Yhtiö ylläpitää ja kasvattaa alueellista näkyvyyttä erilaisin markkinointikampanjoin kotimaassa ja ylläpitää Vuokatti.fi -verkkopalvelua, joka tavoittaa kuukausittain reilut 60 000 kävijää. Kansainvälistä matkailua kehitetään voimakkaasti matkailuhankkeiden kautta ja vuonna 2026 on meneillään seuraavat Sotkamon kunnan hallinnoimat hankkeet: maakunnallinen Arctic Lakeland Charter -hanke, Menestyvä Vuokatti 2028-hanke, sekä Maakunnallinen DMO -hanke. Yhtiön toimitusjohtajana toimii Sotkamon kunnan matkailuasiantuntija ja hän osallistuu maakunnalliseen kansainvälisen matkailun yhteistyöryhmän toimintaan.

Kainuun kuntien välisestä joukkoliikenteestä vastaa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, jonka kanssa kunta käy tiivistä vuoropuhelua, varmistaakseen sotkamolaisten kuin myös kuntaan tulevien matkailijoiden mahdollisuuksia käyttää toimivaa ja laadukasta joukkoliikennettä oman auton sijasta.

Työllisyys- ja yrityspalvelut auttavat sekä työnhakijoita, yrityksiä ja työnantajia parantamalla osaamista, työllistymismahdollisuuksia ja elinkeinotoiminnan edellytyksiä. Työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä yritysten ja työnantajien, liike-elämän verkostojen, oppilaitosten ja muiden kumppaneiden kanssa.

Toiminta kattaa sekä työttömien että muiden työnhakijoiden palvelut. Tavoitteena on, että palveluita saa yhdenvertaisesti, oikea-aikaisesti ja riittävän yksilöllisesti. Työllisyyspalveluissa tarjotaan tukea työnhakuun, ohjausta ja koulutuksia ja monialaista tukea. Toimenpiteet kohdennetaan mahdollisimman vaikuttaviin toimiin, jotka tukevat hyvinvointia, työllistymistä, osaamisen vahvistumista ja paikallista elinvoimaa sekä hillitsevät etuusmenoja.

Yritysten ja työnantajien suuntaan tehdään aktiivista yhteistyötä niiden toimintaedellytysten edistämiseksi ja kehittämistoimien mahdollistamiseksi. Yrityksille tarjotaan kohdennettuja palveluja ja

tietoa eri verkostojen tarjoamista tukimuodoista yritystoiminnan eri vaiheisiin. Lisäksi edistetään toimenpiteitä, joilla avataan mahdollisuuksia yritysten sijoittumiseen alueelle täydentämään nykyistä elinkeinorakennetta.

Lakisääteiset palvelut ovat kaikkien saatavilla, ja ne suunnataan mahdollisimman tehokkaasti sinne, missä niistä on eniten hyötyä ja käytettävissä olevat resurssit käytetään viisaasti. Työtä tehdään 12 hengen tiimin voimin hyödyntäen myös Kainuu-Koillismaan työllisyysalueen keskitettyjä palveluita, maakunnallisia hankkeita sekä muuta verkostoa. Tarkoituksena on vahvistaa Sotkamoa elinvoimaisena kuntana missä on hyvä elää ja asua.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
MYYNTITUOTOT	38 596	44 000	54 300	54 300	54 300
TUET JA AVUSTUKSET	781 181	456 500	512 724	512 724	512 724
MUUT TOIMINTATUOTOT	32 822	87 000	87 000	87 000	87 000
TOIMINTATUOTOT	852 599	587 500	654 024	654 024	654 024
HENKILÖSTÖKULUT	-1 273 873	-1 136 620	-1 270 106	-1 290 381	-1 311 198
PALVELUJEN OSTOT	-1 654 165	-2 302 795	-2 800 562	-2 551 576	-2 531 862
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-16 216	-21 050	-10 050	-10 050	-10 050
AVUSTUKSET	-263 465	-1 395 350	-1 171 500	-1 169 500	-1 169 500
MUUT TOIMINTAKULUT	-83 699	-75 180	-103 404	-84 205	-85 022
TOIMINTAKULUT	-3 291 418	-4 930 995	-5 355 621	-5 105 712	-5 107 632
TOIMINTAKATE	-2 438 819	-4 343 495	-4 701 597	-4 451 688	-4 453 608
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-90	-100	0	0	0
VUOSIKATE	-2 438 909	-4 343 595	-4 701 597	-4 451 688	-4 453 608
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-28 661	0	-4 200	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-2 467 571	-4 343 595	-4 705 797	-4 451 688	-4 453 608
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-2 467 571	-4 343 595	-4 705 797	-4 451 688	-4 453 608
VYÖRYTYSERÄT	-117 931	0	-135 261	-135 260	-135 260

Tavoite

Elinkeinopalvelujen vastuualue edistää kannattavan liiketoiminnan ja uusien työpaikkojen syntymistä, yritysten toimintaedellytysten ja toimintaympäristön kehittämistä ja elinkeinoyhteistyötä. Elinkeinopalvelujen oman hanketoiminnan lisäksi osallistutaan muiden alueen kuntien ja toimijoiden yhteishankkeisiin kuntaosuudella. Elinkeinojen kehittämiseen kuuluvat yrityspalvelusetelit ja maatalousyrittäjien maksullisen lomituksen tuki.

Vuonna 2026 työllisyys- ja yrityspalveluiden tavoitteena on vahvistaa työllisyyttä, osaamista ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä yhteistyössä yritysten, työnantajien, oppilaitosten ja eri verkostojen kanssa. Työnhakijoille tarjotaan yksilöllistä neuvontaa ja palveluita, jotka tukevat osaamisen kehittämistä, kuntoutumista ja työllistymistä. Palveluissa painotetaan varhaista tukea ja ratkaisukesteistä työllistymistä, jotta työttömyyden pitkittyminen voidaan ehkäistä. Lisäksi palveluita pyritään kehittämään katkaisemaan työttömyyden pitkittyminen. Näiden palveluiden osalta myös Kelalla ja hyvinvointialueella on merkittävä rooli.

Yritysten ja työnantajien kanssa tehtävää yhteistyötä syvennetään työvoiman saatavuuden ja uusien työpaikkojen edistämiseksi. Vuoden aikana kehitetään myös uusia koulutus- ja yhteistyömuotoja, jotka vastaavat alueen tulevaisuuden osaamistarpeisiin ja vahvistavat paikallista elinvoimaa.

Toimenpiteiden toteutuessa ne parantavat työllisyysmahdollisuuksia, tukevat osaamisen kasvua ja hillitsevät etuusmenoja – mutta niiden vaikuttavuus riippuu siitä, miten hyvin pystytään ylläpitämään riittävä palvelutaso ja tukemaan henkilöstön jaksamista kasvavan vastuun keskellä.

Maaseutupalveluiden tavoitteena on jatkaa CAP-27-ohjelmakauden toimeenpanoa tehokkaasti ja parantaa Aktiivitalan palvelusetelin laajuutta ja vaikuttavuutta innovaatioverkostojen kautta. Laaditaan Maaseudun Master Plan.

Sotkamon kunta hallinnoi Sotkamon ja Vuokatin välillä liikennöivää paikallisbussia SotKattia. Paikallisliikenteen sopimus alkoi 4.8.2025 ja se kattaa kauden 2025-2026.

Matkailumarkkinoinnin toimenpiteillä tehdään aluetta tunnetuksi ja lisätään vetovoimaa lisääntyvien matkailijoiden saapua. Tavoitteena on lisätä matkailijoita kotimaasta sekä saada kansainvälinen matkailun kasvu jatkumaan. Vuoden 2026 aikana toteutetaan Vuokatin matkailun kehittämissuunnitelman ja matkailumarkkinoinnin strategian mukaisesti toimenpiteitä, joilla tavoitellaan 1 milj. matkailijan määrää vuoteen 2028 mennessä. Lisäksi tavoitteena on edistää matkailun kasvua niin, että majoituskapasiteetin käyttöasteissa on vuonna 2028 1 miljoona majoitusvuorokautta täyttynyt, matkailutulon tavoitteena asukasta kohti on 9 000 euroa ja välitön matkailutulo 86 miljoonaa euroa. Tavoitteena on edistää matkailun kasvua myös siten, että saapuvien lomalentojen määrä on 27, lennot saapuvat Iso-Britanniasta, Alankomaista, Espanjasta ja Ranskasta sekä Vuokattia myyvien matkanjärjestäjien määrä on lisääntynyt neljällä.

Vuonna 2026 kuntamarkkinoinnissa vahvistetaan vetovoimaa, yhteisöllisyyttä ja tunnettuutta hyödyntämällä tarinoiden keinoin sekä hyödynnetään alueen näkyvyyslementtien mahdollisuuksia.

TALOUSPALVELUT

Vastuuhenkilö talousjohtaja Piia Törhönen-Sirviö

Tehtävä

Talouspalvelut on vastuualue, joka on perustettu taloushallintojärjestelmän kokonaisuudistuksen vuoksi.

Talouspalveluiden tärkeimpiä tehtäviä on hoitaa kunnan kokonaistaloutta, vastata kunnan talouden suunnittelusta, seurannasta ja raportoinnista kunnan hallitukselle ja kunnanvaltuustolle, vastata viiranomaisraportoinnista, hallinnoida kunnan maksuliikennettä ja rahoitusta sekä laatia vuosittain kunnan talousarvio.

Kunnan kirjanpito, osto- ja myyntireskontrat sekä maksuliikennepalvelut kilpailutetaan vuoden 2025 aikana. Valittu palveluntuottaja aloittaa hoitamaan edellä mainitut taloushallinnon osa-alueet vuoden 2026 alusta lukien. Tilinpäätöksen sekä konsernitilinpäätöksen laatimisesta vastaa myös palveluntuottaja.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
HENKILÖSTÖKULUT	-288 544	-260 902	-237 065	-244 846	-244 846
PALVELUJEN OSTOT	-2 018	-6 500	-6 500	-6 800	-6 800
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 643	-500	-800	-800	-800
MUUT TOIMINTAKULUT	-3 592	-4 000	-4 600	-4 800	-4 800
TOIMINTAKULUT	-295 797	-271 902	-248 965	-257 246	-257 246
TOIMINTAKATE	-295 797	-271 902	-248 965	-257 246	-257 246
VUOSIKATE	-295 853	-271 902	-248 965	-257 246	-257 246
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-295 853	-271 902	-248 965	-257 246	-257 246
VYÖRYTYSERÄT	286 640	0	237 525	237 525	237 525

Tavoite

Talouspalveluiden tavoitteena on tuottaa oikeaa, riittävää ja ajantasaista tietoa taloustiedoista sekä viranomaisraportointiin että kunnan päättäjille.

5.2. SIVISTYKSEN TOIMIALA

Vastuuhenkilö sivistysjohtaja Merja Ojalampi

Toimialan tehtävä

Sivistyksen toimiala sisältää yleishallinnon, varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen, aamu- ja ilta-päivätoiminnan, lukion, Vuokatti-Ruka urheiluakatemiatoiminnan, kirjaston, kulttuuri- ja musiikkiopistotoiminnan, museot, kansalaisopiston, taiteen perusopetuksen ja liikuntapalvelut sekä nuorisotoimen toiminnan.

Talousarviovuoden 2026 näkymä

Uudistetun kuntastrategian pohjalta laaditaan sivistyksen toimialaohjelma. Uusien toimintaympäristöjen mahdollistamia uudenlaisia toimintamalleja kehitetään edelleen niin koulutyössä kuin vapaa-aikapalveluissa. Prosenttitaidehankinnat rakennuksissa on aloitettu vuoden 2025 aikana ja ne saadaan päätökseen vuonna 2026. Päätökset kasvatuksen kokonaisuus –selvityksen pohjalta sekä Asema13:n, vanhan kirjaston ja Vuokatin kivikoulun purkamisesta tulevat vaikuttamaan lähivuosina palvelujen järjestämiseen ja tilatarpeisiin.

Suunnitelmallisesti toteutunut työ Lapsiystävällinen kunta (LYK) -mallissa on onnistunut hyvin. Unicefin tunnustus saatiin vuonna 2024. Uuden toimintasuunnitelman toteuttaminen jatkuu vuoden 2026 loppuun saakka. Toimintakauden tavoitteina edistää lapsen oikeuksien näkymistä ja toteutumista viestinnän avulla, varmistaa haavoittuvassa asemassa ja syrjinnän vaarassa olevien lasten ja perheiden näkökulman huomioiminen toiminnan suunnittelussa, tarjota tukea vanhemmuuteen, puuttua nuorten päihteiden käyttöön sekä ennaltaehkäisevän ja korvaavan päihdetyön edistäminen sekä puuttuminen nuorten mielenterveysongelmiin ja ennaltaehkäisevän työn kehittäminen.

Varhaiskasvatuksessa palvelusetelilainsäädäntö uudistetaan ja varhaiskasvatussuunnitelmista saadaan uudet valtakunnalliset perusteet. Esi- ja perusopetuksessa oppimisen tuen uudistuksen käyttöönotto etenee vuoden 2026 aikana. Liikunnallisen elämäntavan edistäminen tulee opetussuunnitelman perusteisiin 1.8.2026 alkaen, mikä edellyttää opetussuunnitelmien päivittämistä. Lukemisen ja lukutaidon edistämistä kehitetään koulutoimen ja kirjaston yhteistyönä. Oppilaskeskeisen pedagogiikan kehittämistä jatketaan edelleen. Kansainvälisyystyön kehittäminen lukiossa ja Tenetin yläkoulussa jatkuu hanketyön muodossa. Urheilulukiot toiminta täyttää 50 vuotta. Vuokatti-Ruka Urheiluakatemiassa valmistaudutaan Milano-Cortinan olympialaisiin ja olympiavalmennuskeskuksen sopimukset uusitaan.

Uuden kirjastotalon, omatoimikirjaston sekä Kainet-kirjastoryhmittymään yhdistymisen myötä kirjastohenkilökunnan koko toimintakulttuuri on kokenut muutoksen. Toimintoja ja käytäntöjä kehitetään edelleen. Kirjasto tekee suunnitelmakaudella aktiivista yhteistyötä kunnan muiden toimijoiden, varhaiskasvatuksen, koulujen sekä yhdistysten kanssa. Kirjaston tapahtumatiloissa järjestetään mahdollisuuksien mukaan kirjallisuus- ja musiikkitapahtumia. Lukutaitotyötä ryhdytään suunnitelmallisesti tekemään sekä aikuisväestölle että lapsille ja nuorille. Kirjasto tukee omalta osaltaan kuntalaisten henkistä ja fyysistä hyvinvointia tarjoamalla palveluita ja tapahtumia eri ikäryhmille. Suunnitelma-vuonna liitytään Kansalliskirjaston ylläpitämään Melinda-yhteistyöympäristöön. Kirjasto on myös mukana kirjastojen alueellisessa Pohjoisen eKirjaston yhteistyössä sekä valtakunnallisessa E-aineistoyhteistyössä. Yhteistyön myötä Sotkamon kunnankirjaston asiakkaila on mahdollisuus käyttää samoja e-aineistoja, joita valtakunnallisesti on tarjolla. Kirjasto tarjoaa yhteyksiä virtuaaliverkkoon, digitukea sekä ohjausta kuntalaisille tavoitteenaan kansalaisten tasavertaisuus tietoyhteiskunnassa.

Kansalaisopisto täyttää 60 vuotta tulevana vuonna. Toiminta-alueena on Sotkamon kunnan lisäksi Kuhmon, Paltamon ja Ristijärven kunnat. TE-palveluiden uudistus ja kotoutumislakiin liittyvät kunnan velvoitteet antavat uusia mahdollisuuksia yhteistyölle. Kansallisia osaamismerkkejä kehitetään osaksi kurssitoimintaa.

Kulttuuritoiminta jatkaa kulttuuriopetussuunnitelman (Kops) kehittämistä ja toteuttamista. Erilaisia kulttuuritapahtumia, kuten konsertteja, teatteria ja taidenäyttelyitä, järjestetään. Osa tapahtumista liittyy Oulu2026-kulttuuripääkaupunkivuoteen. Huovisen juhluvuoteen 2027 ja Vuokatti-Jukolaan valmistaudutaan. Valotaidetapahtumasta on tarkoitus kehittää biennaali. Sotkamo on mukana toteuttamassa mahdollisia Kainuun yhteisiä tapahtumia, urheilutapahtumia ja Sotkamon ystävyysskuntatoimintaa.

Museotoiminta ja musiikkiopistotoiminta jatkuvat entisellään. Perusnuorisotyö keskittyy koulu- ja oppilaitosnuorisotyöhön ja on edistämässä osallisuutta ja hyvinvointia myös LYK- ja HYTE-työn kautta. Erityisnuorisotyö jatkaa toimintaansa edelleen. Liikuntaneuvontaprosessia kehitetään perusopetuksessa ja työikäisen väestön osalta sekä selkeytetään prosesseja. Harrastustoiminnan kokonaisuutta on tarkoitus kehittää. Koko toimialueella huomioidaan Kestävän kuntatalousohjelman päätökset, kehitetään HYTE-työtä, valmistaudutaan tuleviin lakimuutoksiin ja niihin liittyviin toimintoihin, kehitetään rakennetta ennakkoluulottomasti ja jatketaan vuonna 2024 aloitettua valmiussuunnitelmaa.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TA 2027	TA 2028
MYYNITUOTOT	927 827	975 119	1 091 950	1 093 389	1 115 256
MAKSUTUOTOT	509 142	513 750	539 714	550 508	561 518
TUET JA AVUSTUKSET	1 168 201	1 716 704	1 345 375	1 372 283	1 399 729
MUUT TOIMINTATUOTOT	177 576	10 650	111 450	113 679	115 953
TOIMINTATUOTOT	2 782 747	3 216 223	3 088 489	3 129 859	3 192 456
HENKILÖSTÖKULUT	-20 120 277	-19 945 645	-20 622 122	-20 787 106	-21 200 729
PALVELUJEN OSTOT	-7 799 922	-7 816 035	-7 992 913	-8 131 423	-8 303 556
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-704 866	-670 400	-744 090	-758 972	-774 131
AVUSTUKSET	-325 818	-365 125	-345 125	-346 928	-353 866
MUUT TOIMINTAKULUT	-3 214 402	-2 673 458	-3 167 042	-3 233 661	-3 301 701
TOIMINTAKULUT	-32 165 285	-31 470 663	-32 871 292	-33 258 090	-33 933 983
TOIMINTAKATE	-29 382 538	-28 254 440	-29 782 803	-30 128 231	-30 741 527
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-595	0	0	0	0
VUOSIKATE	-29 383 133	-28 254 440	-29 782 803	-30 128 231	-30 741 527
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 336 083	-589 430	-428 820	-435 637	-442 589
TILIKAUDEN TULOS	-30 719 216	-28 843 870	-30 211 623	-30 563 868	-31 184 116
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-30 719 216	-28 843 870	-30 211 623	-30 563 868	-31 184 116

Talous (ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
MYYNITUOTOT	927 827	975 119	1 091 950	1 093 389	1 115 256
MAKSUTUOTOT	507 664	513 750	539 714	550 508	561 518
TUET JA AVUSTUKSET	1 168 201	1 716 704	1 345 375	1 372 283	1 399 729
MUUT TOIMINTATUOTOT	177 576	10 650	111 450	113 679	115 953
TOIMINTATUOTOT	2 781 269	3 216 223	3 088 489	3 129 859	3 192 456
HENKILÖSTÖKULUT	-20 120 277	-19 945 645	-20 622 122	-20 787 106	-21 200 729
PALVELUJEN OSTOT	-4 747 364	-5 324 200	-5 370 418	-5 447 225	-5 556 144
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-702 451	-670 400	-744 090	-758 972	-774 131
AVUSTUKSET	-325 818	-365 125	-345 125	-346 928	-353 866
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 111 110	-1 050 550	-1 218 572	-1 242 943	-1 267 796
TOIMINTAKULUT	-27 007 020	-27 355 920	-28 300 327	-28 583 174	-29 152 666
TOIMINTAKATE	-24 225 751	-24 139 697	-25 211 838	-25 453 315	-25 960 210
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-595	0	0	0	0
VUOSIKATE	-24 226 346	-24 139 697	-25 211 838	-25 453 315	-25 960 210
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 336 083	-589 430	-428 820	-435 637	-442 589
TILIKAUDEN TULOS	-25 562 429	-24 729 127	-25 640 658	-25 888 952	-26 402 799
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-25 562 429	-24 729 127	-25 640 658	-25 888 952	-26 402 799

Vuoden 2026 toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategia 2022-2025	Laajan hyvinvointisuunnitelman tavoite	Talousarviotavoite vuodelle 2026	Toimenpide	Mittari
Hyvinvointi edellä huomiseen	Lasten ja nuorten kokeaman yksinäisyyden väheneminen ja yhteisöllisyyden edistäminen	Toteutamme lasten ja nuorten oikeuksia.	Toteutamme UNICEFin hyväksymää Lyk-toimintasuunnitelmaa.	Lyk-toimintasuunnitelmaa on toteutettu ja arviointia on tehty mallin mukaisesti.
Hyvinvointi edellä huomiseen	Lasten ja nuorten kokeaman yksinäisyyden väheneminen ja yhteisöllisyyden edistäminen	Teemme lapsivaikutusten arviointia jatkumona tärkeimmistä lasten ja nuorten kasvu- ja kehitysympäristöihin vaikuttavista asioista ennen päätöksentekoa.	Kasvatamme lapsivaikutusten (Lava) arviointien määrää.	Lapsivaikutusten arviointi on tehty vähintään 3 kertaa.
Hyvinvointi edellä huomiseen	Osallisuuden kehittäminen	Toteutamme osallistuvaa budjetointia.	Nuorisotoimi toteuttaa osallistuvan budjetoinnin prosessin.	Osallistuvan budjetoinnin kohde on valittu ja toteutettu.
Hyvinvointi edellä huomiseen ja Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Lasten ja nuorten kokeaman yksinäisyyden väheneminen ja yhteisöllisyyden edistäminen	Takaamme turvalliset kasvu- ja kehitysympäristöt erinomaisella koulupolulla varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Investointi lapsiin ja nuoriin on investointi tulevaisuuteen.	Toteutamme koulunuorisotyötä uusien toimintamallien mukaisesti.	Asiakastytytyväisyyksikyselyn tulos on vähintään 3,5.
Hyvinvointi edellä huomiseen ja Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Lasten ja nuorten kokeaman yksinäisyyden väheneminen ja yhteisöllisyyden edistäminen	Takaamme turvalliset kasvu- ja kehitysympäristöt erinomaisella koulupolulla varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Investointi lapsiin ja nuoriin on investointi tulevaisuuteen.	Edistämme lukemista ja lukutaitotyötä hanketyöllä ja suunnitelman valmistelulla.	Lukemisen ja lukutaidon edistämisen suunnitelma on tehty.
Hyvinvointi edellä huomiseen ja Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Lasten ja nuorten kokeaman yksinäisyyden väheneminen ja yhteisöllisyyden edistäminen	Takaamme turvalliset kasvu- ja kehitysympäristöt erinomaisella koulupolulla varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Investointi lapsiin ja nuoriin on investointi tulevaisuuteen.	Toteutamme oppimisen tuen uudistusta.	Oppimisen tuen prosessit on viimeistelty ja toimintaohjeet päivitetty. Lapsikohtaisen tuen päätös on tehty kaikille sitä tarvitseville lapsille.
Hyvinvointi edellä huomiseen ja Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Lasten ja nuorten kokeaman yksinäisyyden väheneminen ja yhteisöllisyyden edistäminen	Panostamme laadukkaaseen, ennaltaehkäisevään työhön, kaikenikäisten terveyteen ja hyvinvointiin - niin fyysiseen, henkiseen kuin sosiaaliseen -yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.	Liikunnallisen elämäntavan edistämisen lakimuuтокset on huomioitu paikallisessa opetussuunnitelmassa.	Paikallinen opetussuunnitelma on hyväksytty viimeistään kesäkuun sivistystoimen lautakunnassa.
Hyvinvointi edellä huomiseen ja Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Lasten ja nuorten kokeaman yksinäisyyden väheneminen ja yhteisöllisyyden edistäminen, Lasten ja nuorten osallisuuden kehittäminen, Lasten ja nuorten fyysisen toimintakyvyn edistäminen, Ravitsemusterveyden edistäminen, Kulttuurista hyvinvointia	Panostamme laadukkaaseen, ennaltaehkäisevään työhön, kaikenikäisten terveyteen ja hyvinvointiin - niin fyysiseen, henkiseen kuin sosiaaliseen -yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.	Toteutamme hyvinvointisuunnitelmassa olevia sivistyksen toimialaa koskevia tavoitteita edistämällä osallisuutta, ravitsemusterveyttä, fyysistä toimintakykyä ja kulttuurista hyvinvointia.	Toimialaa koskevien tavoitteiden toteuma on hyvinvointisuunnitelmassa 80%
Hyvinvointi edellä huomiseen ja Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Lasten ja nuorten kokeaman yksinäisyyden väheneminen ja yhteisöllisyyden edistäminen, Lasten ja nuorten osallisuuden kehittäminen, Lasten ja nuorten fyysisen toimintakyvyn edistäminen, Ravitsemusterveyden edistäminen, Kulttuurista hyvinvointia	Panostamme laadukkaaseen, ennaltaehkäisevään työhön, kaikenikäisten terveyteen ja hyvinvointiin - niin fyysiseen, henkiseen kuin sosiaaliseen -yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.	Kehitämme lasten harrastustoiminnan kokonaisuutta.	Lasten harrastustoiminnan kokonaisuus on kuvattu.

Hyvinvointi edellä huomiseen ja Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Lasten ja nuorten kokemuksen yksinäisyyden väheneminen ja yhteisöllisyyden edistäminen, Lasten ja nuorten osallisuuden kehittäminen, Lasten ja nuorten fyysisen toimintakyvyn edistäminen, Ravitsemusterveyden edistäminen, Kulttuurista hyvinvointia	Panostamme laadukkaaseen, ennaltaehkäisevään työhön, kaikenikäisten terveyteen ja hyvinvointiin - niin fyysiseen, henkiseen kuin sosiaaliseen -yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.	Edistämme ravitsemusterveyttä ja liikunnallista elämäntapaa yhteistyössä mm. hyvinvointialueen ja Kainuun Liikunta ry:n kanssa.	Liikuntaneuvontaprosessi on kuvattu. Kainuun ravitsemussuunnitelma on valmis ja otettu käyttöön.
Hyvinvointi edellä huomiseen, Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen ja Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo	Kulttuurista hyvinvointia, Luonnosta hyvinvointia, Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen, Osallisuuden edistäminen	Vahvistamme kulttuuritoimintaa sen eri ulottuvuuksissa alueen vahvuuksia korostaen; parannamme toimintaedellytyksiä ja lisäämme osallisuutta kulttuuritoiminnassa.	Järjestämme toistuvia tapahtumia säännöllisin väliajoin yksittäisten vuosittaisten tapahtumien lisäksi ja huomioimme uudet toimintaympäristöt.	Toistuvia isompia tapahtumia on kuusi.
Hyvinvointi edellä huomiseen, Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen ja Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo	Kulttuurista hyvinvointia, Luonnosta hyvinvointia, Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen, Osallisuuden edistäminen	Vahvistamme kulttuuritoimintaa sen eri ulottuvuuksissa alueen vahvuuksia korostaen; parannamme toimintaedellytyksiä ja lisäämme osallisuutta kulttuuritoiminnassa.	Toteutamme prosenttitaidetta lukio-kirjastolla.	Prosenttitaideprosessi on tehty.
Hyvinvointi edellä huomiseen, Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen ja Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo	Kulttuurista hyvinvointia, Luonnosta hyvinvointia, Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen, Osallisuuden edistäminen	Vahvistamme kulttuuritoimintaa sen eri ulottuvuuksissa alueen vahvuuksia korostaen; parannamme toimintaedellytyksiä ja lisäämme osallisuutta kulttuuritoiminnassa.	Tuemme toiminnalla ja viestinnällä matkailutoimintaa sekä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Kehitämme ja monipuolistamme viestinnän välineitä edelleen.	Turvallisemman tilan periaatteet on otettu käyttöön sivistyksen toimialan tilaisuuksissa ja tapahtumissa. Tapahtumatiimin toimintaa on kehitetty.
Hyvinvointi edellä huomiseen, Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen ja Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo	Kulttuurista hyvinvointia, Luonnosta hyvinvointia, Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen, Osallisuuden edistäminen	Vahvistamme kulttuuritoimintaa sen eri ulottuvuuksissa alueen vahvuuksia korostaen; parannamme toimintaedellytyksiä ja lisäämme osallisuutta kulttuuritoiminnassa.	Jatkamme kulttuuriopetustyötä (Kops).	Kopsia on toteutettu varhaiskasvatuksessa ja kouluilla.
Hyvinvointi edellä huomiseen, Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen ja Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo	Kulttuurista hyvinvointia, Luonnosta hyvinvointia, Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen, Osallisuuden edistäminen	Vahvistamme kulttuuritoimintaa sen eri ulottuvuuksissa alueen vahvuuksia korostaen; parannamme toimintaedellytyksiä ja lisäämme osallisuutta kulttuuritoiminnassa.	Olemme mukana järjestämässä Oulu2026-juhluvuoden tapahtumia.	Kulttuuripääkaupunkivuoteen liittyviä tapahtumia on toteutettu vähintään kaksi.
Hyvinvointi edellä huomiseen, Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen ja Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo	Kulttuurista hyvinvointia, Luonnosta hyvinvointia, Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen, Osallisuuden edistäminen	Vahvistamme kulttuuritoimintaa sen eri ulottuvuuksissa alueen vahvuuksia korostaen; parannamme toimintaedellytyksiä ja lisäämme osallisuutta kulttuuritoiminnassa.	Valmistaudumme vuoden 2027 Jukolan viestin kulttuuritapahtumiin sekä Huovisen juhluvuoteen v. 2027.	Tulevien vuosien tapahtumiin liittyvät valmistelut ovat käynnissä.
Hyvinvointi edellä huomiseen, Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen ja Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo	Kulttuurista hyvinvointia, Luonnosta hyvinvointia, Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen, Osallisuuden edistäminen	Vahvistamme kulttuuritoimintaa sen eri ulottuvuuksissa alueen vahvuuksia korostaen; parannamme toimintaedellytyksiä ja lisäämme osallisuutta kulttuuritoiminnassa.	Lisäämme saavutettavuutta ja huomioimme yhteistyön muiden kuntien ja toimijoiden kanssa sekä edistämme monikulttuurisuutta.	Eri ikäryhmille suunnatun kulttuuritoiminnan määrä ja paikat.
Hyvinvointi edellä huomiseen ja Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Osallisuuden kehittäminen	Kasvatamme ja kasvamme kansainvälisyyteen	Laajennamme kielivalikkoa ja kielikylpyjä sekä haemme mukaan kansainvälisiin hankkeisiin.	A2-kielen valinneiden määrä nousee vuodesta 2025. Kv-hankkeet ja niihin osallistuneiden määrät.

Hyvinvointi edellä huomiseen ja Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Osallisuuden kehittäminen	Kasvatamme ja kasvamme kansainvälisyyteen	Olemme edelleen ystävyyskuntatoiminnassa mukana Isny im Algaün kanssa ja kartoitamme mahdollisuuden saada yksi uusi ystävyyskunta.	Ystävyyskuntatoiminnan tapahtumat ja osallistuminen Yksi uusi ystävyyskunta on hankittu.
Hyvinvointi edellä huomiseen ja Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Osallisuuden kehittäminen	Kasvatamme ja kasvamme kansainvälisyyteen	Tuemme lukion kansainvälistymistä edelleen.	Lukion kv-toiminnan muodot ja määrät.
Hyvinvointi edellä huomiseen ja Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Osallisuuden kehittäminen	Kasvatamme ja kasvamme kansainvälisyyteen	Järjestämme kansainvälistä kulttuuritoimintaa: esimerkiksi näyttelyitä ja musiikkitoimintaa eri muodoissa.	Kulttuuritoiminnan kansainväliset tapahtumat ja osallistuminen.
Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo	Kuntalaisten teknologiaosaamisen tukeminen osallistavilla menetelmillä	Hyödynnämme digitalisaation mahdollisuuksia.	Toteutamme digitietäkartassa olevia tavoitteita. Kehitämme digitaalista asiointia.	Tavoitteista on vuoden 2026 osa tehty.
Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo	Kuntalaisten teknologiaosaamisen tukeminen osallistavilla menetelmillä	Hyödynnämme digitalisaation mahdollisuuksia.	Huomioimme digitaitojen osaamisen vahvistamista.	Järjestettyjen koulutusten määrät henkilökunnalle ja kuntalaisille.
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen ja Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo		Edistämme joustavaa opiskelun ja urheilun yhdistämistä yhteistyöllä, urheilukatemiatoiminnan avulla, olosuhdeinvestointeja ja sujuvan arjen toimintoja kehittämällä.	Valmistellaan uudet yhteistyösopimukset olympiavalmennuskeskukselle.	OVK-sopimukset on uudistettu.
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen ja Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo		Kehitämme sivistyksen toimialan yhteistyömahdollisuuksia ja rakennetta.	Yhteistyömahdollisuuksia selvitetään ja kartoitetaan muiden kuntien ja kunnan työllisyyspalveluiden kanssa.	Uusien yhteistyömuotojen määrä.
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen ja Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo		Kehitämme sivistyksen toimialan yhteistyömahdollisuuksia ja rakennetta.	Koko rakennetta tarkastellaan ja johtajuusjärjestelyjä suunnitellaan sen mukaisesti tuleville vuosille.	Johtajuusjärjestelyjen suunnitelma on valmis.

SIVISTYKSEN HALLINTO

Vastuuhenkilö sivistysjohtaja Merja Ojalampi

Tehtävä

Sisältää sivistyksen toimialan yhteisen toiminnan (ml. laite- ja ohjelmakulut, koulutukset yms.)

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
MYYNITUOTOT	406	0	0	0	0
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	80 000	81 600	83 232
TOIMINTATUOTOT	406	0	80 000	81 600	83 232
HENKILÖSTÖKULUT	-130 414	-86 853	-209 575	-213 727	-217 959
PALVELUJEN OSTOT	-84 239	-113 950	-149 750	-142 545	-145 396
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-11 311	-5 700	-8 200	-8 364	-8 531
AVUSTUKSET	-46 408	-41 000	-41 000	-41 820	-42 656
MUUT TOIMINTAKULUT	-91 454	-78 700	-84 700	-86 394	-88 122
TOIMINTAKULUT	-363 827	-326 203	-493 225	-492 850	-502 664
TOIMINTAKATE	-363 421	-326 203	-413 225	-411 250	-419 432
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-47	0	0	0	0
VUOSIKATE	-363 468	-326 203	-413 225	-411 250	-419 432
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-22 785	0	-16 295	-16 621	-16 953
TILIKAUDEN TULOS	-386 253	-326 203	-429 520	-427 871	-436 385
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-386 253	-326 203	-429 520	-427 871	-436 385
VYÖRYTYSERÄT	568 362	0	388 104	388 104	388 104

Tavoite

Sivistyksen hallinnon tavoitteena on tarjota koko toimialalle yleishallinnon tuki, yhteinen talouden suunnittelu ja seuranta sekä henkilöstöhallinto, erilaiset yhteishankinnat ja koulutukset. Yleishallintoon kuuluvat myös lautakuntatyöskentely ja delegoidun päätäntävällän mukaiset tehtävät.

VARHAISKASVATUS

Vastuuhenkilö kasvatusjohtaja Ville Manninen

Tehtävä

Varhaiskasvatus sisältää varhaiskasvatuksen hallinnon, päiväkotihoidon, esiopetuksen, perhepäivähoidon ja lasten kotihoidon tuen. Päiväkodit toimintakaudella 2025–2026 ovat: Kontinjoen päiväkotipäiväkodin johtajan sijainen Raija Rimpiläinen, Leivolan päiväkotipäiväkodin johtajan sijainen Tarja Komulainen, Päiväkotipäiväkodin johtaja Antti Pääkkönen, Tiilikankaan päiväkotipäiväkodin johtaja Minna Piirainen, Käpymetsän vuoropäiväkotipäiväkodin johtaja Reeta Niskanen.

Päiväkodeille on laadittu yksikkökohtaiset budjetit.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
MYYNITUOTOT	24 856	41 700	23 500	23 970	24 449
MAKSUTUOTOT	252 687	243 500	262 000	267 240	272 585
TUET JA AVUSTUKSET	112 050	213 500	15 000	15 300	15 606
MUUT TOIMINTATUOTOT	2 025	800	1 600	1 632	1 665
TOIMINTATUOTOT	391 618	499 500	302 100	308 142	314 305
HENKILÖSTÖKULUT	-6 426 995	-6 087 807	-5 906 193	-5 917 474	-6 035 735
PALVELUJEN OSTOT	-2 527 101	-2 385 042	-2 435 472	-2 493 434	-2 552 821
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-102 410	-91 150	-100 400	-102 408	-104 447
AVUSTUKSET	-213 654	-260 000	-235 000	-239 700	-244 494
MUUT TOIMINTAKULUT	-577 144	-481 666	-601 415	-616 720	-632 424
TOIMINTAKULUT	-9 847 304	-9 305 665	-9 278 481	-9 369 736	-9 569 921
TOIMINTAKATE	-9 455 686	-8 806 165	-8 976 381	-9 061 594	-9 255 616
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	118	0	0	0	0
VUOSIKATE	-9 455 567	-8 806 165	-8 976 381	-9 061 594	-9 255 616
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-212 428	-20 200	-4 333	-4 420	-4 508
TILIKAUDEN TULOS	-9 667 995	-8 826 365	-8 980 714	-9 066 014	-9 260 124
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-9 667 995	-8 826 365	-8 980 714	-9 066 014	-9 260 124
VYÖRYTYSERÄT	-655 442	0	-446 727	-446 728	-446 728

Tavoite

Varhaiskasvatus järjestää varhaiskasvatuslain (540/2018) mukaista varhaiskasvatusta sekä perusopetuslain (628/1998) esiopetusta lapsille viidessä kunnallisessa päiväkodissa. Sotkamossa on käytössä varhaiskasvatuksen palveluseteli. Sivistystoimen lautakunta on hyväksynyt palveluntuottajaksi päiväkotipäiväkodin Pilke Pajupillin, päiväkotipäiväkodin Ponipirtin, ryhmäperhepäiväkotipäiväkodin Kasperin ja Kaapon ja perhepäivähoitajat Kati Sirviön. Varhaiskasvatuksen talousarviossa näkyvät myös lapsen kotihoidon tuen kustannukset.

PERUSOPETUS

Vastuuhenkilö kasvatusjohtaja Ville Manninen

Tehtävä

Perusopetus sisältää 1.–9. luokkien opetus- ja hanketoiminnan sekä aamu- ja iltapäiväkerhotoiminnan. Perusopetusta järjestetään lukuvuonna 2025–2026 seuraavissa kouluissa; vastuuhenkilöt on mainittu koulun jälkeen: Kontinjoen koulu, koulunjohtaja Anu Rautiainen; Leivolan koulu, koulunjohtaja Elisa Komulainen; Naapurivaaran koulu, koulunjohtaja Päivi Korhonen; Pohjavaaran koulu, koulunjohtaja Anna-Liisa Lukkari; Salmelan koulu, rehtori Janne Huotari; Vuokatin koulu, koulunjohtaja Jani Komulainen; Tenetin koulu, rehtori Salla Leinonen. Aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattorina toimii Päivi Sirviö.

Kouluille on laadittu koulukohtaiset budjetit.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
MYYNITUOTOT	141 092	210 000	140 000	142 800	145 656
MAKSUTUOTOT	62 742	80 000	80 000	81 600	83 232
TUET JA AVUSTUKSET	91 497	15 000	15 000	15 300	15 606
MUUT TOIMINTATUOTOT	61 787	1 500	101 500	103 530	105 601
TOIMINTATUOTOT	357 118	306 500	336 500	343 230	350 095
HENKILÖSTÖKULUT	-8 544 356	-8 590 193	-8 806 934	-8 830 144	-9 006 611
PALVELUJEN OSTOT	-3 641 518	-3 806 371	-3 802 090	-3 878 132	-3 955 689
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-287 424	-261 750	-321 650	-328 083	-334 642
AVUSTUKSET	-1 700	0	0	0	0
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 443 745	-1 229 611	-1 513 579	-1 543 853	-1 574 730
TOIMINTAKULUT	-13 918 743	-13 887 925	-14 444 253	-14 580 212	-14 871 672
TOIMINTAKATE	-13 561 625	-13 581 425	-14 107 753	-14 236 982	-14 521 577
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-624	0	0	0	0
VUOSIKATE	-13 562 249	-13 581 425	-14 107 753	-14 236 982	-14 521 577
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-726 076	-555 281	-314 292	-320 578	-326 990
TILIKAUDEN TULOS	-14 288 325	-14 136 706	-14 422 045	-14 557 560	-14 848 567
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-14 288 325	-14 136 706	-14 422 045	-14 557 560	-14 848 567
VYÖRYTYSERÄT	-549 530	0	-597 210	-597 210	-597 210

Tavoite

Perusopetus järjestää perusopetuslain (628/1998) mukaista perusopetusta ja perusopetukseen valmistavaa opetusta sekä aamu- ja iltapäivätoimintaa 1. ja 2. vuosiluokan oppilaille. Kainuun hyvinvointialue hankkii ostopalveluna Salmelan koulussa järjestettävää erityisen vaativan tuen oppilaiden aamu- ja iltapäivätoimintaa vuosiluokille 1–9.

Perusopetuksessa jatketaan oppimisen tuen uudistamista. Kerhotoiminnan järjestämiseen on myönnetty avustus. Lisäksi toteutamme Liikkuva koulu -ohjelmaa hankeavustuksen avulla ja olemme mukana alueellisessa yrittäjyyden edistämisen hankkeessa. Yläkoulussa jatketaan urheiluyläkoulotoimintaa.

LUKIO

Vastuuhenkilöt kasvatusjohtaja Ville Manninen ja lukion rehtori Mauri Reinikka

Tehtävä

Sotkamon lukio toteuttaa lukion opetussuunnitelman mukaista yleislinjan lukiokoulutusta. Lukiolla on myös opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä urheilun erityistehtävälupa. Lukioon kuuluu lukio-opetuksen lisäksi lukion hallinto sekä lukion projektit.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TUET JA AVUSTUKSET	148 043	120 000	120 000	122 400	124 848
MUUT TOIMINTATUOTOT	26 832	0	0	0	0
TOIMINTATUOTOT	174 875	120 000	120 000	122 400	124 848
HENKILÖSTÖKULUT	-1 835 115	-1 788 557	-1 897 896	-1 935 113	-1 973 077
PALVELUJEN OSTOT	-461 980	-418 638	-463 748	-473 023	-482 483
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-107 105	-120 000	-120 500	-122 910	-125 367
AVUSTUKSET	-2 100	0	0	0	0
MUUT TOIMINTAKULUT	-442 957	-324 541	-380 939	-388 557	-396 328
TOIMINTAKULUT	-2 849 257	-2 651 736	-2 863 082	-2 919 603	-2 977 255
TOIMINTAKATE	-2 674 382	-2 531 736	-2 743 082	-2 797 203	-2 852 407
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-241 292	0	-88 000	-88 000	-88 000
TILIKAUDEN TULOS	-2 915 674	-2 531 736	-2 831 082	-2 885 203	-2 940 407
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-2 915 674	-2 531 736	-2 831 082	-2 885 203	-2 940 407
VYÖRYTYSERÄT	-112 598	0	-122 319	-122 319	-122 319

Tavoite

Sotkamon lukio järjestää lukiolain (714/2018) mukaista opetusta lukion opiskelijoille sekä lain ylioppilastutkinnosta (502/2019) mukaisia ylioppilastutkinnon kokeita. Urheilulinjalle keskiarvon, pääsykokeiden ja lajiliittopisteiden perusteella valituille urheilulukiolaisille mahdollistetaan tavoitteellisen opiskelun ja urheilun yhteensovittaminen yhteistyössä Vuokatti-Ruka urheiluakatemia kanssa.

Hanketoiminnassa korostuvat edelleen kansainvälisen liikkuvuuden hankkeet ja erityisopetuksen kehittämiseen liittyvä hanke.

VUOKATTI-RUKA URHEILUAKATEMIA

Vastuuhenkilöt kasvatusjohtaja Ville Manninen ja Vuokatti-Ruka urheiluakatemia johtaja Janne Vuorinen

Tehtävä

Vuokatti-Ruka urheiluakatemiaan kuuluvat alueellinen urheiluakatemiatoiminta sekä valtakunnallinen olympiavalmennuskeskus. Toiminnan tehtävänä on mahdollistaa entistä paremmin kaksoisuran toteuttaminen Sotkamossa yläkouluvaiheesta aina huippuvaiheeseen asti yksilölajeissa kuin joukkelajeissa. Akatemian tehtävänä on tuoda alueelle elinvoimaa mm. oppilasmäärien muodossa ja samalla olla keskeinen osa suomalaista huippu-urheilumenestystä (OVK).

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
MYYNITUOTOT	523 062	573 419	695 450	709 359	723 546
TUET JA AVUSTUKSET	696 310	1 208 204	930 375	948 983	967 963
MUUT TOIMINTATUOTOT	68 928	0	0	0	0
TOIMINTATUOTOT	1 288 299	1 781 623	1 625 825	1 658 342	1 691 509
HENKILÖSTÖKULUT	-1 561 512	-1 801 662	-1 856 174	-1 892 623	-1 929 799
PALVELUJEN OSTOT	-453 357	-486 715	-470 018	-479 417	-489 005
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-64 374	-44 500	-39 230	-40 015	-40 814
MUUT TOIMINTAKULUT	-224 769	-171 000	-184 072	-187 753	-191 508
TOIMINTAKULUT	-2 304 013	-2 503 877	-2 549 494	-2 599 808	-2 651 126
TOIMINTAKATE	-1 015 713	-722 254	-923 669	-941 466	-959 617
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-42	0	0	0	0
VUOSIKATE	-1 015 755	-722 254	-923 669	-941 466	-959 617
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-4 578	-13 949	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-1 020 333	-736 203	-923 669	-941 466	-959 617
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-1 020 333	-736 203	-923 669	-941 466	-959 617
VYÖRYTYSERÄT	-107 375	0	-116 676	-116 676	-116 676

Tavoite

Akatemiatoiminnan tavoitteena on, että urheilija pystyy yhdistämään tasapainoisesti arjessaan tavoitteellisen urheilun sekä opiskelun. Sotkamossa järjestetään yläkoululeirityksiä 7.–9. luokkien oppilaille. Lisäksi tavoitteena on vahvistaa Tenetissä aloitetun urheiluyläkoulun toimintaa. Kasvavan toiminnan (oppilaitokset, seurat, lajiliitot, Olympiakomitea, Jyu jne.) myötä on tärkeitä tarkastella akatemiatoiminnan kehittämistä myös ydintoiminnan (kaksoisura) tukitoimia (harjoitteluolosuhteet, asumisen jne.). Lisäksi organisoitumisen mallia on tärkeitä pohtia tulevaisuutta ajatellen.

VAPAA-AIKAPALVELUT

Vastuuhenkilö sivistysjohtaja Merja Ojalampi

Tehtävä

Vapaa-aikapalvelut sisältävät kirjaston, kulttuuri- ja musiikkiopistotoiminnan, museot, kansalaisopiston, liikuntapalvelut ja taiteen perusopetuksen sekä nuorisotoimen talouden ja toiminnan.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
MYYNITUOTOT	238 412	150 000	233 000	217 260	221 605
MAKSUTUOTOT	193 713	190 250	197 714	201 668	205 701
TUET JA AVUSTUKSET	120 301	160 000	185 000	188 700	192 474
MUUT TOIMINTATUOTOT	18 004	8 350	8 350	8 517	8 687
TOIMINTATUOTOT	570 430	508 600	624 064	616 145	628 467
HENKILÖSTÖKULUT	-1 621 885	-1 590 573	-1 945 350	-1 998 025	-2 037 548
PALVELUJEN OSTOT	-631 727	-605 319	-671 835	-664 872	-678 162
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-132 242	-147 300	-154 110	-157 192	-160 330
AVUSTUKSET	-61 956	-64 125	-69 125	-65 408	-66 716
MUUT TOIMINTAKULUT	-434 332	-387 940	-402 337	-410 384	-418 589
TOIMINTAKULUT	-2 882 142	-2 795 257	-3 242 757	-3 295 881	-3 361 345
TOIMINTAKATE	-2 311 712	-2 286 657	-2 618 693	-2 679 736	-2 732 878
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-128 924	0	-5 900	-6 018	-6 138
TILIKAUDEN TULOS	-2 440 635	-2 286 657	-2 624 593	-2 685 754	-2 739 016
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-2 440 635	-2 286 657	-2 624 593	-2 685 754	-2 739 016
VYÖRYTYSERÄT	-126 877	0	-137 876	-137 877	-137 877

Tavoite

Vapaa-aikapalveluiden toiminnan järjestämistä kunnassa ohjataan usean eri lain perusteella ja ne huomioiden kuten Kirjastolaki, Laki kuntien kulttuuritoiminnasta, Museolaki, Laki vapaasta sivistystyöstä, Liikuntalaki ja Nuorisolaki lakisääteisinä tai vapaaehtoisina. Ohjaavina tekijöinä ovat myös erilaiset rahoituslait ja lakien asetukset. Kansalaisopistotoiminta järjestetään myös Kuhmon kaupungin alueella ja Kuhmon kaupunki järjestää puolestaan musiikkiopistotoiminnan Sotkamon kunnassa. Molemmat toiminnot perustuvat yhteistyösopimuksiin.

Kaikissa vapaa-aikapalveluiden yksiköissä on erilaisia kehittämishankkeita, toimintaa useiden muiden kunnan yksiköiden tai alueellisten muiden toimijoiden kanssa. Kansainvälistä toimintaa on lähinnä kulttuuripalveluissa ja kansalaisopistossa. Vapaa-aikapalveluiden tavoitteena on tarjota sellaisia palveluita, harrastuksia ja vapaa-aikaan liittyvää toimintaa, joilla vahvistetaan fyysistä, henkistä ja sosiaalista hyvinvointia ja pääomaa sekä kasvatetaan yleissivistystä, erilaisia taitoja ja kulttuuritunte-
musta.

5.3. YMPÄRISTÖ JA TEKNINEN TOIMIALA

Vastuuhenkilö tekninen johtaja Harri Helenius

Toimialan tehtävä

Ympäristö- ja tekninen toimiala vastaa kunnallisteknisistä palveluista, liikennealueista, kiinteistöpalveluista, ateria- ja puhtaanapitopalveluista, ympäristöpalveluista, ympäristöterveyspalveluista sekä vesi- ja viemärihuollosta. Palvelut tuotetaan itse, yhteistoiminnassa lähikuntien kanssa tai ostopalveluina.

Talousarviovuoden 2026 näkymä

Teknisten palvelujen talousarviovuosi 2026 näyttää monella tapaa haasteelliselta, mutta samalla mielenkiintoiselta. Toimialalla on tulossa rakenteellisia muutoksia niin henkilöstön kuin koko organisaation osalta. Henkilöstöä eläköityy runsaasti ja sitä kautta rekrytoinnin onnistumiset nousevat merkittävään rooliin. Lisäksi mm. perehdyttämiset, uusien työntekijöiden viihtyvyyden varmistaminen ovat avainasemassa pysyvyyden varmistamisessa. Odotusarvoisesti rekrytointien merkitys korostuu muutoinkin, koska vuosikymmenien kestävät työurat lienevät nykyään vähenemässä. Toisaalta henkilöstön eläköitymiset avaavat myös mahdollisuuksia, jolloin koko tehtäväkentän tarkastelua on tehtävä jokaisen rekrytoinnin yhteydessä.

Tekniset palvelut tulee olemaan edelleen aktiivinen myös kuntayhteistyön edistämässä. Yhteistyö mahdollistaa vahvemman organisaation ylläpitämisen ja sitä kautta poikkeaviin tilanteisiin on helpompi varautua. Yhteistyö voi tosin tuoda myös riskejä. Odotusarvoisesti palvelua ostava kunta odottaa yleisesti saavansa yhteistyöllä säästöjä, jolloin työtä ja vastuuta voi tulla suhteessa enemmän saatuun korvaukseen.

Investointien osalta palataan lähemmän ns. "normaalia" tasoa, kun nettoinvestoinnit ovat suuruusluokassa n. 6Me. Investointien vähentäminen on koko kunnan kannalta välttämätöntä, koska poistojen määrä on kasvanut hurjien investointivuosien myötä rajusti. Merkittävimmät hankkeet vuodelle 2026 ovat Keskustaajaman hulevesijärjestelmän kehittäminen Urheilukadun saneerauksen yhteydessä sekä Kantatie 76 ja Lahtikadun liikennejärjestelyt. Investointiohjelmassa ja suunnitelmavuosina on esitetty myös monia Lapsiystävällinen kunta –toimintamallin edistämiseen tähtääviä hankkeita, joista mainittakoon mm. Lähiliikunta-alueiden kunnostamisia vuonna 2026 sekä Suoperän leikkipuiston kunnostus 2027. Kiinteistöissä tehdään lähinnä ylläpitävää ja perusparantavia korjauksia ja suurempia uudisavauksia ei vuonna 2026 olla tekemässä.

Koska uusia kiinteistöjä on rakennettu viime vuosina runsaasti ja edelleen koko kunnan tavoitteena on tasapainottaa taloutta, korostuu kiinteistöjen määrän optimointi sekä tilatehokkuus. Käytännössä tarpeettomista kiinteistöistä on luovuttava, myytävä, vuokrattava tai purettava. Vuokraamisen edellytyksenä on luonnollisesti oltava ns. käypä hinta, jolloin ylläpito ja tulevat investointikulut on saatava vuokratuloina. Lisäksi suuria riskejä tuo Kainuun hyvinvointialueen tulevat ratkaisut vuokratilojen suhteen, mikäli tilojen irtisanomisia tulee, voi tiloja olla vaikea vuokrata eteenpäin.

Uuden kuntastrategian myötä koko toimialan kattava toimialaohjelma päivitetään kevään 2026 aikana. Toimialaohjelmassa asetetaan tavoitteita kokotoimialan ja eri vastuualueiden kehittämiseksi tuleville vuosille. Toimialanohjelman toteutumista seurataan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
MYYNITUOTOT	8 381 145	7 872 156	8 263 450	8 391 550	8 594 606
MAKSUTUOTOT	572 030	598 000	623 000	591 100	612 232
TUET JA AVUSTUKSET	95 491	8 000	10 000	8 160	8 323
MUUT TOIMINTATUOTOT	7 441 871	5 851 711	6 266 155	6 387 922	6 530 615
TOIMINTATUOTOT	16 490 538	14 329 867	15 162 605	15 378 732	15 745 776
HENKILÖSTÖKULUT	-7 066 297	-7 401 298	-7 483 702	-7 653 805	-7 842 030
PALVELUJEN OSTOT	-3 905 280	-4 298 675	-4 274 358	-4 234 377	-4 248 768
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-4 134 023	-4 353 618	-4 453 197	-4 542 071	-4 649 013
AVUSTUKSET	-224 751	-974 520	-278 000	-216 000	-204 058
MUUT TOIMINTAKULUT	-2 794 056	-1 808 136	-2 070 199	-2 116 411	-2 162 714
TOIMINTAKULUT	-18 124 407	-18 836 247	-18 559 455	-18 762 664	-19 106 583
TOIMINTAKATE	-1 633 869	-4 506 380	-3 396 850	-3 383 932	-3 360 807
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-225 355	0	0	0	0
VUOSIKATE	-1 859 224	-4 506 380	-3 396 850	-3 383 932	-3 360 807
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-5 003 244	-4 793 554	-5 109 393	-5 260 736	-5 274 374
TILIKAUDEN TULOS	-6 862 468	-9 299 934	-8 506 244	-8 644 668	-8 635 181
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-6 862 468	-9 299 934	-8 506 244	-8 644 668	-8 635 181

Talous (ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
MYYNITUOTOT	4 996 799	5 281 825	5 531 013	5 595 212	5 732 810
MAKSUTUOTOT	570 336	598 000	623 000	591 100	612 232
TUET JA AVUSTUKSET	95 491	8 000	10 000	8 160	8 323
MUUT TOIMINTATUOTOT	3 471 682	3 187 225	3 015 957	3 069 440	3 142 389
TOIMINTATUOTOT	9 134 308	9 075 050	9 179 970	9 263 912	9 495 754
HENKILÖSTÖKULUT	-7 066 297	-7 401 298	-7 483 702	-7 653 805	-7 842 030
PALVELUJEN OSTOT	-3 751 480	-4 213 024	-4 178 412	-4 136 513	-4 148 946
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 991 442	-4 353 618	-4 453 197	-4 542 071	-4 649 013
AVUSTUKSET	-224 751	-974 520	-278 000	-216 000	-204 058
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 025 952	-863 600	-856 017	-877 944	-899 476
TOIMINTAKULUT	-16 059 922	-17 806 060	-17 249 328	-17 426 333	-17 743 523
TOIMINTAKATE	-6 925 614	-8 731 010	-8 069 357	-8 162 421	-8 247 769
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	8 240	0	0	0	0
VUOSIKATE	-6 917 374	-8 731 010	-8 069 357	-8 162 421	-8 247 769
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-5 003 244	-4 793 554	-5 109 393	-5 260 736	-5 274 374
TILIKAUDEN TULOS	-11 920 618	-13 524 564	-13 178 751	-13 423 157	-13 522 143
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-11 920 618	-13 524 564	-13 178 751	-13 423 157	-13 522 143

Vuoden 2026 toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategia 2022–2025	Laajan hyvinvointikertomuksen tavoite	Talousarviotavoite vuodelle 2026	Toimenpide	Mittari
Hyvinvointi edellä huomiseen	Toimivat, monipuoliset ja houkuttelevat palvelut	Uusi rakennusjärjestys voimaan 2027 alusta	Rakennusjärjestyksen uudistaminen vastaamaan muuttuvaa lainsäädäntöä	Uudistaminen tehty vuoden 2026 aikana
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Kuntayhteistyö	Rakennusvalvonnan palveluiden tarjoaminen vähintään yhdelle kunnalle	Yhteistyö käynnistetty ja rakentamislupapäätökset tehdään Sotkamossa.
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Jäteveden puhdistamon tulevaisuuden ratkaisujen selvittämien huomioiden tulevat määräykset	Sotkamon jätevesien puhdistaminen 2030-luvulla: hankeselvityksen laatiminen	Laadittu hankeselvitys
Hyvinvointi edellä huomiseen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Jätevesilaitoksen pumpaamojen kuntoselvitys	Laaditaan pitkántähtäimen suunnitelma (PTS) pumppaamoiden ylläpitoon	Laadittu PTS
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Toimiva, monipuoliset ja houkuttelevat palvelut	Rakennusvalvonnan ja kaavoituksen ohjelmistojen tarkastelu	Uudistetaan ohjelmistot vastaamaan muuttunutta lainsäädäntöä	Toteutettu ohjelmistojen uusiminen
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Toimivat, monipuoliset ja houkuttelevat palvelut	Kiinteistöjen hallinnan sähköisen työkalun kehittäminen	Granlund Manager ohjelmiston käyttöönotto	Hallinnoijan ja käyttäjien puolesta täysi määräisesti käytössä oleva ohjelmisto
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Pohjaveden suojelun edistäminen	Pohjaveden suojelusuunnitelman laatiminen	Valmis pohjaveden suojelusuunnitelma vuoden 2026 aikana.
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Hankinta-asioihin liittyvien toimintamallien kehittäminen	Hankintastrategian päivitys	Valmis hankintastrategia vuoden 2026 aikana
Hyvinvointi edellä huomiseen	Toimivat, monipuoliset ja houkuttelevat palvelut	Toiminta- ja palveluprosessien kehittäminen	Laatujärjestelmä on hyödynnetty laajemmin, ohjeistus päivitetty ja integroitu turvallisuusnäkökulmiin	Laatujärjestelmään kirjattujen havaintojen ja toimenpiteiden määrä. Toimintaohjeet sisältävät turvallisuusasiat.
Elinvoiman vastuullinen vahvistaminen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Lautas- ja linjastohävikin näkyväksi tekeminen ja vähentäminen	Biovaa'alla lautaselle jäävän ruoan määrää tehdään näkyväksi.	Ruokahävikin pienentäminen. Lautashävikki alle 20 g/asiakas
Hyvinvointi edellä huomiseen	Toimivat, monipuoliset ja houkuttelevat palvelut	Kehitämme kouluruokailua valtakunnallisten suositusten mukaisesti	Kouluruokailu työryhmän ylläpito ja kehittäminen	Asiakas tyytyväisyys mittarilla 1–5 vähintään 4.
Hyvinvointi edellä huomiseen	Elinvoimainen ja vahva Sotkamo	Siivoustyön keventäminen	Robottiikan lisääminen	Siivousrobottien määrä vähintään 15kpl. Vuonna 2025 12kpl.
Hyvinvointi edellä huomiseen	Lasten ja nuorten kokeman yksinäisyyden väheneminen ja yhteisöllisyyden edistäminen	Lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyvät investoinnit	investointien määrä	vähintään 100te/2026

YMPÄRISTÖ- JA TEKNISTEN PALVELUJEN HALLINTO

Vastuuhenkilö tekninen johtaja Harri Helenius

Tehtävä

Ympäristö- ja teknisten palvelujen hallintoon kuuluu operatiivisen toiminnan johtaminen sekä keskitetyt henkilöstö-, talous- ja hallintopalvelut. Tehtävänä on huolehtia lautakuntavalmistelusta, päätösten täytäntöönpanosta, toiminnan kehittämisestä ja talouden suunnittelusta ja seurannasta sekä laskutuksesta, perinnästä, palvelualueen arkistoinnista, yksityisteiden avustuksiin, rakennuslupiin, ympäristötoimen lupiin ja asiakaspalveluun liittyvistä tehtävistä sisäisille ja ulkoisille asiakkaille.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
MYYNITUOTOT	245	0	250	260	270
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0
TOIMINTATUOTOT	245	0	250	260	270
HENKILÖSTÖKULUT	-209 677	-199 338	-201 884	-211 777	-222 161
PALVELUJEN OSTOT	-64 416	-53 100	-54 100	-56 820	-59 670
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 607	-3 500	-3 700	-3 890	-4 090
MUUT TOIMINTAKULUT	-19 132	-11 259	-22 211	-23 156	-24 143
TOIMINTAKULUT	-295 832	-267 197	-281 895	-295 643	-310 064
TOIMINTAKATE	-295 587	-267 197	-281 645	-295 383	-309 794
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-19	0	0	0	0
VUOSIKATE	-295 606	-267 197	-281 645	-295 383	-309 794
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-38 298	-28 672	-17 365	-17 365	-9 663
TILIKAUDEN TULOS	-333 904	-295 869	-299 010	-312 748	-319 457
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-333 904	-295 869	-299 010	-312 748	-319 457
VYÖRYTYSERÄT	289 726	0	269 335	269 335	269 335

Tavoite

Resurssien riittävyyden- ja ”hiljaisen tiedon” siirtymisen varmistaminen. Kuntatalousohjelman mukaisten toimenpiteiden jalkauttaminen vastualueelle.

KUNNALLISTEKNISET PALVELUT

Vastuuhenkilöt tekninen johtaja Harri Helenius, tieinsinööri Joni Heikkinen, puisto- ja liikunta-alueiden päällikkö Jukka Malinen sekä työnjohtaja Ari Pöllänen

Tehtävä

Kunnallistekniset palvelut sisältävät kaavatiet, yksityistiet, puistotoimen, varikon, liikunta-alueiden kunnossapidon, liikunta-alueiden projektit, lämpölaitoksen, satamalaitoksen, jätehuollon sekä maa- ja metsätilat. Keskeisiä toimenpiteitä liikennealueiden tuloyksikössä on vastata kaavateiden ja kunnan hallinnoimien yksityisteiden- sekä puisto- ja liikunta-alueiden kunnossapidosta. Yksityisteiden kunnossapito tehdään käytännössä kokonaan ostopalveluna. Kaavateiden, puisto- ja liikuntapuolella sekä omana työnä että ostopalveluna. Maa- ja metsätilojen hoidosta on sopimus Sotkamon Metsänhoitoyhdistyksen kanssa. Kaukolämpötoiminnasta vastaa Nevel Oy. Teknisten palvelujen käyttötaloudenbudjetissa näkyy vain vuokratulo, jonka kaukolämpötoimija maksaa Sotkamon kunnan omistaman kaukolämpöverkonosan vuokrauksesta. Jätehuollosta vastaa Kainuun jätehuollon kuntayhtymä Ekokymppi.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
MYYNITUOTOT	436 776	222 800	222 800	227 256	231 801
MAKSUTUOTOT	1 225	45 000	45 000	0	0
TUET JA AVUSTUKSET	47 530	0	0	0	0
MUUT TOIMINTATUOTOT	926 071	914 034	653 494	663 807	675 383
TOIMINTATUOTOT	1 411 601	1 181 834	921 294	891 063	907 184
HENKILÖSTÖKULUT	-1 066 809	-1 131 076	-1 129 771	-1 151 654	-1 174 331
PALVELUJEN OSTOT	-1 713 373	-2 280 303	-2 035 546	-2 063 599	-2 029 736
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-392 679	-475 598	-519 833	-529 548	-541 949
AVUSTUKSET	-160 901	-864 520	-168 000	-154 200	-140 404
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 060 737	-816 439	-1 077 611	-1 098 901	-1 121 157
TOIMINTAKULUT	-4 394 500	-5 567 936	-4 930 761	-4 997 902	-5 007 577
TOIMINTAKATE	-2 982 898	-4 386 102	-4 009 467	-4 106 839	-4 100 393
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-59	0	0	0	0
VUOSIKATE	-2 982 958	-4 386 102	-4 009 467	-4 106 839	-4 100 393
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-2 592 565	-1 715 930	-1 559 306	-1 705 511	-1 736 624
TILIKAUDEN TULOS	-5 575 523	-6 102 032	-5 568 773	-5 812 350	-5 837 017
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-5 575 523	-6 102 032	-5 568 773	-5 812 350	-5 837 017
VYÖRYTYSERÄT	-189 800	0	-202 360	-202 361	-202 361

Tavoite

Yksityisteiden avustusjärjestelmän uusiminen, kunnan asettamien tavoitteiden mukaisesti. Puisto- ja liikunta-alueiden henkilöstön osaamisen kehittäminen vastaamaan tulosityksikön tarpeita. Metsätaloussuunnitelman päivittämisen loppuun saattaminen. Lapsiystävällisen toimintamallin mukaisten hankkeiden aktiivinen edistäminen talousarvio- ja suunnitelmavuosina.

TILAPALVELUT

Vastuuhenkilö kiinteistömestari Hannu Tervonen

Tehtävä

Kiinteistöpalvelut vastaavat Sotkamon kunnan omistamien kiinteistöjen kunnossapidosta sekä rakennuttamisesta. Lisäksi kiinteistöpalvelut huolehtivat Sotkamon kunnan suoraan omistamista osakeista ja vuokrahuoneistoista. Kiinteistöpalvelujen talousarvion merkittävin kuluerä on energiakustannukset, joista lämmitykseen pääsääntöisesti käytettävä kaukolämpö on suurin kuluerä ja myös sähköllä on merkittävä osuus. Kiinteistöjen kunnossapitoon liittyvät huoltopalvelut hoidetaan pääsääntöisesti omana työnä. Vastuualueen painopisteenä on ollut jo vuosien ajan kiinteistöjen korjausvelan hallinta ja kiinteistön tilatehokkuus. Tehtyjen kuntoarvioiden pohjalta on saatu arvokasta tietoa kiinteistöjen elinkaaren pitkäntähtäimen suunnitteluun ja tavoitteena on koko kiinteistökannan pitkäntähtäimen suunnitelman (PTS) loppuun saattaminen.

Tilapalvelujen toimintaan riskejä tuo erityisesti Kainuun hyvinvointialueen vuokraamat tilat, koska tilojen irtisanomisia voi tulla 6 kuukauden irtisanomisajalla. Lisäksi kunnan omat mahdollisesti teke-
mät rakenteelliset muutokset voivat aiheuttaa tilojen käyttöön muutoksia, jolloin käyttökustannus-
ten hallinta edellyttää nopeita toimenpiteitä.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
MYYNITUOTOT	10 605	0	0	0	0
TUET JA AVUSTUKSET	18 073	0	0	0	0
MUUT TOIMINTATUOTOT	6 450 788	4 929 257	5 585 361	5 700 349	5 830 991
TOIMINTATUOTOT	6 479 465	4 929 257	5 585 361	5 700 349	5 830 991
HENKILÖSTÖKULUT	-855 146	-875 165	-906 061	-923 856	-945 914
PALVELUJEN OSTOT	-1 105 004	-847 056	-1 014 057	-932 338	-955 363
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 303 956	-2 447 754	-2 496 754	-2 546 689	-2 610 352
MUUT TOIMINTAKULUT	-939 200	-167 223	-144 765	-147 661	-151 146
TOIMINTAKULUT	-5 203 306	-4 337 198	-4 561 638	-4 550 544	-4 662 775
TOIMINTAKATE	1 276 159	592 058	1 023 724	1 149 805	1 168 216
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-1	0	0	0	0
VUOSIKATE	1 276 158	592 058	1 023 724	1 149 805	1 168 216
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 209 712	-2 480 756	-2 931 786	-2 924 886	-2 903 630
TILIKAUDEN TULOS	66 446	-1 888 698	-1 908 062	-1 775 081	-1 735 414
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	66 446	-1 888 698	-1 908 062	-1 775 081	-1 735 414
VYÖRYTYSERÄT	-249 229	0	-267 842	-267 836	-267 836

Tavoite

Kunnossapidon resurssien varmistaminen (eläköitymässä lähes puolet henkilöstöstä). Kiinteistönhoi-
don päivitetyn mitoituksen sisäänajo. Kiinteistökannan mahdollisimman tehokas käyttö sisältäen tila-
tehokkuuden optimoinnin, käyttämättömien kiinteistöjen myynti, purkaminen tai vuokraaminen ta-
loudellisesti järkevällä hinnalla.

ATERIA- JA PUHTAANAPITOPALVLEUT

Vastuuhenkilö siivouspalveluesimies Anne Härkönen ja keittiöpäällikkö Jaana Heikura-Huotari

Tehtävä

Ateria- ja siivouspalvelut tuottavat laadukkaita ja kilpailukykyisiä palveluja kestävän kehityksen mukaisesti yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Vastaamme palvelujen tuottamisesta normaaliolojen lisäksi myös poikkeusoloissa. Keskeisimmät tunnistetut muutosvoimat, jotka vaikuttavat lähitulevaisuudessa toimintaan ovat työvoiman saatavuus, työn tekemisen muuttuminen uuden tekniikan ja uusien materiaalien myötä. Pyrimme hyödyntämään robotiikkaa siivoustyössä useimmissa kohteissa keventämään siivoustyötä. Ympäristötietoisuuden lisääntymiseen pyrimme vastaamaan materiaali- ja energiatehokkuutta parantamalla, vahvistamalla henkilöstön ympäristötietoisuutta sekä lisäämällä kasvisruokatarjontaa ja asiakkaiden valinnanmahdollisuuksia käytettävissä olevilla resursseilla. Ruokahävikin määrää teemme näkyväksi biovaakojen kautta.

Ruokahävikin hyödyntämiseen pyrimme löytämään yhdessä yritysten kanssa ratkaisuja, joilla voidaan tukea kuntalaisia. Kouluille ja VAKA yksiköihin on hankittu jätteiden lajitteluasemia, joihin lapset, oppilaat ja henkilöstö lajittelee eri jakeet. Ammattitaitoisten työntekijöiden saatavuuden turvaamiseksi pyrimme aktiivisesti tarjoamaan työssäoppimis- ja harjoittelupaikkoja sekä mahdollisuutta oppisopimuskoulutukseen työntekijöillemme. Ateria- ja siivouspalvelut keskittyvät oman kunnan palvelutuotantoon (koulut, varhaiskasvatus, kiinteistöt, AMK). Tiedostamme keskeisimmät muutosvoimat, jotka vaikuttavat lähitulevaisuudessa ateria- ja siivouspalvelujen toimintaan.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
MYYNITUOTOT	3 562 785	3 214 981	3 162 437	3 163 538	3 236 340
TUET JA AVUSTUKSET	0	8 000	10 000	8 160	8 323
MUUT TOIMINTATUOTOT	6 724	3 300	7 300	3 366	3 433
TOIMINTATUOTOT	3 569 510	3 226 281	3 179 737	3 175 064	3 248 096
HENKILÖSTÖKULUT	-1 676 294	-1 729 086	-1 682 058	-1 715 082	-1 748 771
PALVELUJEN OSTOT	-172 935	-164 850	-164 850	-168 147	-171 511
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-946 725	-898 900	-898 900	-916 878	-935 215
AVUSTUKSET	320	-50 000	-50 000	0	0
MUUT TOIMINTAKULUT	-208 888	-174 925	-178 868	-182 446	-186 095
TOIMINTAKULUT	-3 004 522	-3 017 761	-2 974 676	-2 982 553	-3 041 592
TOIMINTAKATE	564 988	208 520	205 061	192 511	206 504
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-84	0	0	0	0
VUOSIKATE	564 904	208 520	205 061	192 511	206 504
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-118 088	-46 300	-35 500	-47 226	-48 171
TILIKAUDEN TULOS	446 816	162 220	169 561	145 285	158 333
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	446 816	162 220	169 561	145 285	158 333
VYÖRYTYSERÄT	-156 579	0	-170 514	-170 515	-170 515

Tavoite

Kulurakenteiden toteutuminen tavoitteiden mukaisesti sekä palvelutuotannon toteutuminen kilpailukykyisesti. Vaikutamme positiivisesti henkilöstön pito- ja vetovoimatekijöihin. Kiinnitämme huomiota kouluruoan laatuun Sotkamossa. Yhdessä kouluruokailutyöryhmän kanssa edistämme terveyttä ja hyvinvointia tukevaa kouluruokailua. Lautaselta tulevan ruokahävikin määrän näkyväksi

tekeminen ja sen ymmärtämisen kasvattaminen biovaakojen kautta. Lisäämme robotiikkaa helpottamaan siivoustyötä.

YMPÄRISTÖTOIMEN PALVELUT

Vastuuhenkilö ympäristötoimen päällikkö Antti Harri

Tehtävä

Ympäristöpalvelut sisältävät mittaustoimen, kaavoitustoimen, rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun. Ympäristöpalvelut huolehtivat lainsäädännössä rakennetulle ympäristölle asetettujen tavoitteiden, kuten hyvän kuntakuvan, turvallisuuden, terveellisyyden ja tarkoituksenmukaisuuden vaatimusten huomioimisesta.

Rakennusvalvonnassa jatketaan lupa-arkiston sähköistämistä sekä vuonna 2023 aloitettua kiinteistökannan kartoitusta, jossa selvitetään luvattomat ja rekisteristä puuttuvat rakennukset. Rakennusjärjestyksen päivittäminen vuoden 2026 aikana. Rakennusrekisterin ja kiinteistöselvityksen päivityksen jatkaminen.

Ympäristönsuojelun toimialueella toteutetaan lakisääteisten tehtävien lisäksi vesistöjen kunnostushankkeita, joiden tavoitteena on parantaa vesistöjen ekologista tilaa sekä edistää niiden virkistyskäyttämällisyyksiä. Hankkeisiin on varattu omarahoitusosuutta ja ne toteutetaan, mikäli saadaan avustusta Kainuun ELY-keskukselta.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
MYYNITUOTOT	69 119	80 500	110 200	112 200	114 200
MAKSUTUOTOT	169 913	138 000	128 000	133 900	134 827
TUET JA AVUSTUKSET	22 551	0	0	0	0
TOIMINTATUOTOT	261 583	218 500	238 200	246 100	249 027
HENKILÖSTÖKULUT	-674 368	-713 669	-720 718	-740 075	-760 281
PALVELUJEN OSTOT	-113 100	-141 850	-165 550	-173 546	-173 449
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 438	-8 400	-6 000	-6 033	-6 066
MUUT TOIMINTAKULUT	-101 043	-94 545	-126 229	-127 394	-128 574
TOIMINTAKULUT	-890 948	-958 464	-1 018 497	-1 047 048	-1 068 370
TOIMINTAKATE	-629 365	-739 964	-780 297	-800 948	-819 343
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-182	0	0	0	0
VUOSIKATE	-629 546	-739 964	-780 297	-800 948	-819 343
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-16 869	-10 695	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-646 416	-750 659	-780 297	-800 948	-819 343
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-646 416	-750 659	-780 297	-800 948	-819 343
VYÖRYTYSERÄT	-47 722	0	-51 847	-51 847	-51 847

Tavoite

Rakennusjärjestyksen päivittämisen loppuun saattaminen vuoden 2026 aikana. Rakennuslupa-arkiston sähköistämisen jatkaminen suunnitelman mukaisesti. Rakennusvalvonnan ja kaavoituksen ohjelmistojen päivittäminen vastaamaan muuttuvan lainsäädännön ja käyttäjien tarpeita.

YMPÄRISTÖTERVEYDEN HUOLLON PALVELUT

Vastuushenkilöt ympäristöterveysjohtaja Sanna Lappalainen, hygieenikkoeläinlääkäri Eero Schroderus

Tehtävä

Ympäristöterveyspalvelujen tavoitteena on edistää ja valvoa elinympäristön ja yksilön terveyttä ja turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia.

Ympäristöterveyspalveluihin kuuluu terveysvalvonta ja eläinlääkintähuolto. Terveysvalvonnan tehtäviin kuuluu terveydensuojelu-, elintarvike- ja tupakkavalvonta sekä nikotiinituotteiden valvonta. Eläinlääkintähuolto huolehtii eläinlääkintähuoltolain, eläinten hyvinvointilain ja eläintautilain mukaisista tehtävistä sekä eläinperäisten elintarvikkeiden valvonnasta. Eläinlääkintähuolto järjestää peruseläinlääkäripalvelut ja ympärivuorokautisen päivystyksen lemmikeille ja hyötyeläimille sekä terveydenhuoltopalvelut hyötyeläimille. Lisäksi ympäristöterveyspalvelujen tehtäviin kuuluu toimijoiden ja asukkaiden ohjaus sekä neuvonta. Toiminta-alueena on seitsemän Kainuun kuntaa: Hyrynsalmi, Kaajaani, Kuhmo, Paltamo, Ristijärvi, Sotkamo ja Suomussalmi.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
MYYNITUOTOT	2 225 254	2 223 875	2 517 763	2 593 296	2 671 095
MAKSUTUOTOT	400 893	415 000	450 000	457 200	477 405
MUUT TOIMINTATUOTOT	105	120	0	0	0
TOIMINTATUOTOT	2 626 251	2 638 995	2 967 763	3 050 496	3 148 500
HENKILÖSTÖKULUT	-2 157 876	-2 343 340	-2 420 634	-2 489 502	-2 560 438
PALVELUJEN OSTOT	-202 827	-225 221	-247 410	-254 605	-262 012
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-137 002	-132 566	-148 260	-152 708	-157 290
AVUSTUKSET	-64 170	-60 000	-60 000	-61 800	-63 654
MUUT TOIMINTAKULUT	-405 827	-454 752	-428 383	-440 841	-453 666
TOIMINTAKULUT	-2 967 701	-3 215 879	-3 304 687	-3 399 456	-3 497 060
TOIMINTAKATE	-341 450	-576 884	-336 924	-348 960	-348 560
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-366	0	0	0	0
VUOSIKATE	-341 816	-576 884	-336 924	-348 960	-348 560
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-32 856	-10 975	-7 170	-7 170	-7 170
TILIKAUDEN TULOS	-374 672	-587 859	-344 094	-356 130	-355 730
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-374 672	-587 859	-344 094	-356 130	-355 730
VYÖRYTYSERÄT	-160 640	0	-173 303	-173 303	-173 303

Tavoite

Uusi eläinlääkintähuoltolaki tulee voimaan 1.1.2026 ja päivitämme toimintamme sen mukaiseksi. Hyödynnämme laajemmin laatujärjestelmää terveysvalvonnassa ja eläinlääkinnässä sekä ohjeistuksen ajantasaisuuden ylläpitämisessä. Selvitämme ja otamme mahdollisuuksien mukaan käyttöön ulkopuolisen päivystyspuhelinpalvelun keventämään eläinlääkäreiden yöpäivystystä. Suunnitelmallisen valvonnan kauden 2025–2028 teemana on ydintehtävät ja vaikuttava valvonta. Arvioimme valvontasuunnitelmien toteutumista ja aloitamme tarvittavat kehittämistoimet. Ympäristöterveyspalveluiden tavoitteena on tietoperäinen valvonta ja vaikuttaminen, osaaminen sekä varautuminen. Päivitämme säännöllisesti häiriötilannesuunnitelmia ja varautumista huomioidaan myös valvontakoh-teissa. Toimintamme vaikuttaa laajasti maakunnan turvalliseen ja terveelliseen elinympäristöön.

6. TULOSLASKELMAOSA

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
MYYNITUOTOT	6 131 314	6 460 044	6 778 763	6 864 101	7 003 866
MAKSUTUOTOT	1 078 001	1 111 750	1 162 714	1 141 608	1 173 750
TUET JA AVUSTUKSET	2 211 088	2 352 204	2 039 099	2 064 167	2 091 776
MUUT TOIMINTATUOTOT	3 691 041	3 295 875	3 222 407	3 278 119	3 353 342
TOIMINTATUOTOT	13 111 444	13 219 873	13 202 983	13 347 995	13 622 734
HENKILÖSTÖKULUT	-29 630 204	-29 684 557	-30 519 807	-30 904 215	-31 510 244
PALVELUJEN OSTOT	-11 741 960	-13 383 782	-14 071 036	-13 865 226	-13 957 638
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-4 719 969	-5 077 668	-5 237 337	-5 336 193	-5 457 494
AVUSTUKSET	-842 154	-2 831 995	-1 924 505	-1 835 108	-1 830 104
MUUT TOIMINTAKULUT	-2 356 902	-2 135 373	-2 363 479	-2 390 874	-2 436 859
TOIMINTAKULUT	-49 291 189	-53 113 375	-54 116 164	-54 331 616	-55 192 339
TOIMINTAKATE	-36 179 746	-39 893 502	-40 913 181	-40 983 621	-41 569 605
VEROTULOT	24 573 401	32 577 000	33 127 000	33 751 000	34 697 000
Kunnan tulovero	16 759 987	19 143 000	19 873 000	20 343 000	21 153 000
Kiinteistövero	5 496 486	6 141 000	5 651 000	5 651 000	5 651 000
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 316 929	2 393 000	2 603 000	2 757 000	2 893 000
Muut verotulot	0	4 900 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
VALTIONOSUUDET	7 999 432	7 931 790	8 504 871	8 218 058	8 716 838
Kunnan peruspalv.valt.osuus	2 578 439	3 979 125	4 202 216	3 826 210	4 266 496
Verotul.perust.valt.os.tasaus	1 769 184	1 828 943	1 859 856	1 859 856	1 859 856
Opet.-ja kult.toim.muut valt.o	789 421	855 802	1 360 795	1 360 795	1 360 795
Hark.var.valt.osuuden korotus	1 000 000	0	0	0	0
Verotulomenetysten korvaus	1 862 388	1 267 920	1 082 004	1 171 197	1 229 691
KORKOTUOTOT	72 965	4 100	509 100	509 100	509 100
MUUT RAHOITUSTUOTOT	4 170 812	5 062 094	4 573 300	4 573 300	4 573 300
KORKOKULUT	-1 966 905	-2 458 983	-2 490 332	-1 947 330	-1 796 944
MUUT RAHOITUSKULUT	-1 045 855	-594 894	-494 200	-494 200	-494 200
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	1 231 016	2 012 317	2 097 868	2 640 870	2 791 256
VUOSIKATE	-2 375 897	2 627 605	2 816 558	3 626 307	4 635 489
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-6 420 145	-5 429 034	-5 559 285	-5 713 245	-5 730 472
SATUNNAISET ERÄT	11 501 380	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	2 705 338	-2 801 429	-2 742 727	-2 086 938	-1 094 983
POISTOERON MUUTOS	552 278	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	3 257 617	-2 801 429	-2 742 727	-2 086 938	-1 094 983

TUNNUSLUVUT	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	-26,6 %	-24,9 %	-24,4 %	-24,6 %	-24,7 %
Vuosikate/Poistot, %	37,0 %	-48,4 %	-50,7 %	-63,5 %	-80,9 %
Vuosikate/asukas, €	-233,27	257,61	276,13	355,52	454,46
Kertynyt ylijäämä, €	47 275 804	44 474 375	41 731 648	39 644 710	38 549 727
Kertynyt ylijäämä, €/asukas	4 642	4 360	4 091	3 887	3 779
Asukasluku vuoden lopussa	10185	10200	10200	10200	10200
Asukasluvun muutos	-77	15	0	0	0

	Sisäiset	Ulkoiset	Sisäiset ja ulkoiset erät yhteensä
MYYNITUOTOT	2 732 437	6 778 763	9 511 200
MAKSUTUOTOT		1 162 714	1 162 714
TUET JA AVUSTUKSET		2 039 099	2 039 099
MUUT TOIMINTATUOTOT	3 250 198	3 222 407	6 472 605
TOIMINTATUOTOT	5 982 635	13 202 983	19 185 618
HENKILÖSTÖKULUT		-30 519 807	-30 519 807
PALVELUJEN OSTOT	-2 732 437	-14 071 036	-16 803 473
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT		-5 237 337	-5 237 337
AVUSTUKSET		-1 924 505	-1 924 505
MUUT TOIMINTAKULUT	-3 250 198	-2 363 479	-5 613 677
TOIMINTAKULUT	-5 982 635	-54 116 164	-60 098 799
TOIMINTAKATE	0	-40 913 181	-40 913 181
VEROTULOT		33 127 000	33 127 000
Kunnan tulovero		19 873 000	19 873 000
Kiinteistövero		5 651 000	5 651 000
Osuus yhteisöveron tuotosta		2 603 000	2 603 000
Muut verotulot		5 000 000	5 000 000
VALTIONOSUUDET		8 504 871	8 504 871
Kunnan peruspalv.valt.osuus		4 202 216	4 202 216
Verotul.perust.valt.os.tasaus		1 859 856	1 859 856
Opet.-ja kult.toim.muut valt.o		1 360 795	1 360 795
Verotulomenetysten korvaus		1 082 004	1 082 004
KORKOTUOTOT		509 100	509 100
MUUT RAHOITUSTUOTOT		4 573 300	4 573 300
KORKOKULUT		-2 490 332	-2 490 332
MUUT RAHOITUSKULUT		-494 200	-494 200
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		2 097 868	2 097 868
VUOSIKATE		2 816 558	2 816 558
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT		-5 559 285	-5 559 285
POISTOT JA ARVONALENTUMISET		-5 429 034	-5 429 034
TILIKAUDEN TULOS		-2 742 727	-2 742 727
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ		-2 742 727	-2 742 727

Tuloslaskelman tunnusluvut

Tuloslaskelman yhteydessä on esitetty tuloslaskelman tunnusluvut vuoden 2024 tilinpäätöksestä, vuoden 2025 talousarviosta, vuoden 2026 talousarviolle sekä suunnitelmavuosille 2027 ja 2028.

- Toimintatuotot/Toimintakulut %
= $100 \times \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon käyttötalouden toimintakuluista katetaan maksu- ja myyntituloilla. Vuonna 2026 verotuloilla ja valtionosuuksilla arvioidaan katettavan 77 % toimintakuluista.

- Vuosikate/Poistot %
= $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Poistot}$

Tunnusluku kertoo tulo- ja meno- ja poistojen määrän, joka jää käytettäväksi investointeihin, poistoihin ja lainan lyhennyksiin. Kun tunnusluvun arvo on 100 % tai sitä suurempi, voidaan kunnan tulo- ja meno- ja poistojen katsoa olevan riittävä tai ylijäämäinen. Kunnan talous on heikkenevä ja kunta velkaantuu, kun vuosikate on poistoja alempi. Jos vuosikate on negatiivinen, kunnan tulo- ja meno- ja poistojen on heikko.

- Vuosikate, €/asukas

Tunnusluku on yleisesti käytetty tulo- ja meno- ja poistojen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa.

- Kertynyt ylijäämä, €/asukas
= $(\text{Edellisten tilikausien yli-/alijäämä} + \text{tilikauden yli-/alijäämä}) / \text{asukasluku}$

6.1. TULOSLASKELMAN ANALYSOINTI

Tuloslaskelmassa osoitetaan kuinka toimintatuotot riittävät palvelutoiminnan kuluihin, lainojen korko- ja muihin rahoituskuluihin sekä omaisuuden kulumista kuvaaviin suunnitelman mukaisiin poistoihin. Tuloslaskelman välituloksina esitetään seuraavat tiedot:

- Toimintakate osoittaa kuinka paljon toimintakuluista on katettava verotuloilla ja valtion-osuuksilla.
- Vuosikate kuvaa tulorahoituksen riittävyyttä. Toimintakatteen lisäksi siinä on otettu huomioon verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuotot ja -kulut.
- Tilikauden tulos kertoo erotuksen, joka jää, kun liikevaihdosta vähennetään kustannukset, poistot, arvonalennukset, korot ja verot.

Toimintatuotot

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TA25-TA26, muutos%
MYYNITUOTOT	6 131 314	6 460 044	6 778 763	6 864 101	7 003 866	4,9 %
MAKSUTUOTOT	1 078 001	1 111 750	1 162 714	1 141 608	1 173 750	4,6 %
TUET JA AVUSTUKSET	2 211 088	2 352 204	2 039 099	2 064 167	2 091 776	-13,3 %
MUUT TOIMINTATUOTOT	3 691 041	3 295 875	3 222 407	3 278 119	3 353 342	-2,2 %
TOIMINTATUOTOT	13 111 444	13 219 873	13 192 983	13 347 995	13 622 734	-0,2 %

Toimintatuottoja arvioidaan kertyvän vuonna 2026 yhteensä 13,2 milj. euroa eli 0,2% edellisvuotta vähemmän.

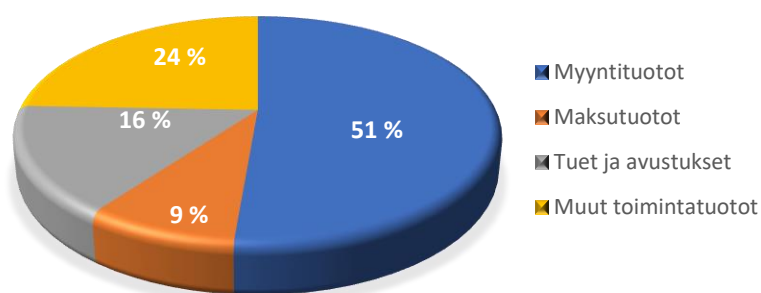
Myyntituotot kasvavat 320 tuhatta euroa edellisvuodesta. Myyntituottoihin on arvioitu muiden Kainuun kuntien maksuosuuksiksi ympäristöterveydenhuollosta 2,3 milj. euroa. Vuonna 2024 aloitettua yhteistyötä rakennusvalvonnan ja kaavoituksen osalta jatketaan Paltamon ja Ristijärven kanssa. Palvelujen myynnistä saatava tuotto on n. 107 tuhatta euroa. Vesi- ja jätevesimaksujen myyntituotot ovat 2,3 milj. euroa ja ne kasvavat vuodesta 2025 120 tuhatta euroa, sillä näiden tuottojen arvio on ollut edellisvuonna liian pieni. Vuokatti-Ruka urheiluakatemia seuroilta ja lajiliitoilta saatavien tuottojen arvioidaan olevan 530 tuhatta euroa.

Maksutuotot sisältävät ympäristöterveydenhuollon terveystalouden ja eläinlääkintähuollon vastuualueiden maksutuottoja 480 tuhatta euroa. Kansalaisopiston maksutuottoja on arvioitu kertyvän 198 tuhatta euroa. Varhaiskasvatusmaksuja arvioidaan kertyvän 262 tuhatta euroa.

Tuet ja avustukset -tiliryhmässä on huomioitu tällä hetkellä käynnissä olevat hankkeet sekä vuoden 2026 aikana alkavia hankkeita, joihin on jo tullut rahoituspäätöksiä. Elinkeinopalveluiden hankkeiden avustuksia on arvioitu saatavan noin 393 tuhatta euroa. Olympiavalmennuskeskus Vuokatti -Ruka aloittaa vuoden 2026 aikana hankkeita, joihin arvioidaan saatavaksi Opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustuksia sekä Kainuun Liiton hankeavustuksia yhteensä 930 tuhatta euroa.

Muut toimintatuotot suurimpana eränä ovat rakennusten ja alueiden vuokratuotot. Rakennusten vuokratuottojen arvioidaan olevan noin 2,6 milj. euroa. Maakaupoista arvioidaan saatavan tuottoja n. 100 tuhatta euroa.

TOIMINTATUOTOT 2026

Toimintakulut

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TA25-TA26, muutos%
HENKILÖSTÖKULUT	-29 630 204	-29 684 557	-30 519 807	-30 904 215	-31 510 244	2,8 %
PALVELUJEN OSTOT	-11 741 960	-13 383 782	-14 071 036	-13 865 226	-13 957 638	5,1 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-4 719 969	-5 077 668	-5 237 337	-5 336 193	-5 457 494	3,1 %
AVUSTUKSET	-842 154	-2 831 995	-1 924 505	-1 835 108	-1 830 104	-32,0 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-2 356 902	-2 135 373	-2 363 479	-2 390 874	-2 436 859	10,7 %
TOIMINTAKULUT	-49 291 189	-53 113 375	-54 096 164	-54 331 616	-55 192 339	1,9 %

Toimintakulujen arvioidaan olevan talousarviovuonna 2026 yhteensä -54 milj. euroa.

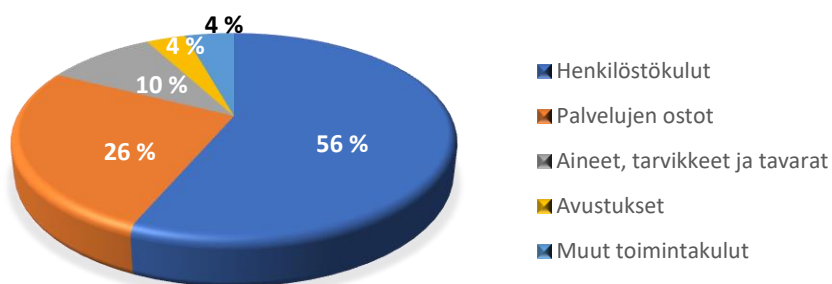
Henkilöstökulut ovat suurin kuluerä 30,5 miljoonaa euroa. Henkilöstökulut kasvavat noin 835 tuhatta euroa vuoden 2025 talousarviosta. Kestävä kuntatalous -ohjelman mukaiset henkilöstömitoitukset sivistyksen toimialalla vaikuttavat talousarviovuoden henkilöstökuluihin.

Palvelujen ostot kuluerässä on nousua 5,1 % vuoteen 2025. Asiakaspalvelujen ostojen -ryhmässä Päivähoidon palveluseteleihin käytetään 78 tuhatta euroa edellistä vuotta enemmän. Muiden palvelujen ostot -ryhmässä kasvu painottuu erityisesti työllisyyspalveluihin, joissa hankinnat ovat pääsääntöisesti palvelujen ostoja, esimerkiksi työllisyyskoulutuksia. Palvelujen ostoon on arvioitu käytettävän 775 tuhatta euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat -kulut ovat hieman kasvaneet viime vuoteen verrattuna johtuen yleisestä kustannustason noususta, joka näkyy kaikissa tililuokissa. Kestävä kuntatalous -ohjelman mukaisesti hankintoja on tarkasteltu kriittisesti. Kestävä kehitys huomioidaan hankinnoissa ja kierrättämisessä kaikilla toimialoilla.

Avustukset -kuluerä laskee 32 % edellisvuoteen verrattuna. Yksityisteiden avustuksiin on varattu kotitalouksille 18 tuhatta euroa ja yhteisöille 140 tuhatta euroa. Kunnan rahoitusosuus työttömyystuista on arvioitu olevan 610 tuhatta euroa. Tähän kuluerään kuuluu myös työllisyyspalvelujen jatkossa myöntämä aikaisemmin valtion maksamana palkkatuen ja starttirahan korvaava kuntalisä.

TOIMINTAKULUT 2026

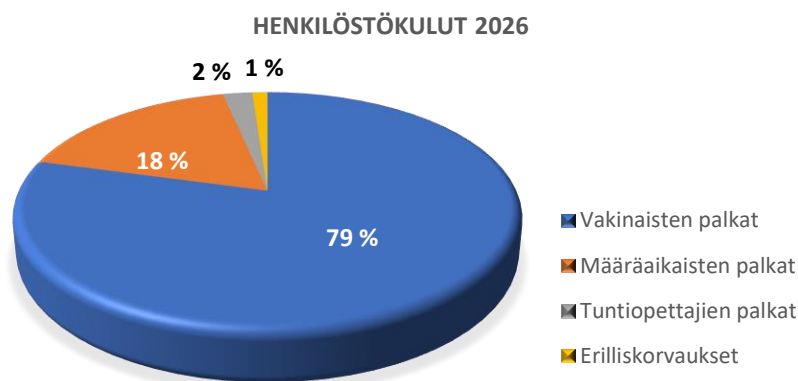

Henkilöstökulut

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TA25-TA26, muutos%
Kokouspalkkiot	-36 118	-29 665	-40 600	-42 075	-41 962	36,9 %
Vakinaisten palkat	-16 149 779	-19 411 915	-18 543 590	-18 969 391	-19 358 290	-4,5 %
Sijaisten palkat	-957 866	-135 400	-30 000	-30 900	-31 827	-77,8 %
Erilliskorvaukset	-564 734	-268 000	-268 000	-277 040	-284 321	0,0 %
Työllistettyjen palkat	-302 962	-4 000				-100,0 %
Kesätyöntekijöiden palkat	-32 456		-9 000	-9 180	-9 364	
Asiantuntijapalkkiot	-5 016					
Määräaikaiset palkat	-4 193 856	-3 519 256	-4 067 089	-4 099 236	-4 175 835	15,6 %
Tuntipalkat	-13 337					
Tuntiopettajien palkat	-638 605	-403 000	-523 577	-544 249	-555 134	29,9 %
Lomaraha	-1 152 298	-4 970	-1 203 761	-1 230 269	-1 255 628	24120,5 %
Siviilipalvelumiesten päiväraha	-755					
Luottamushenkilöiden palkkiot	-158 218	-127 600	-114 600	-128 692	-119 303	-10,2 %
Jaksotetut palkat ja palkkiot	-201 839					
Sairausvakuutuskorvaukset	189 881					
Tapaturmakorvaukset	24 990					
Henkilöstökorvaukset	112 031					
Palkat ja palkkiot	-24 080 936	-23 903 806	-24 800 217	-25 331 032	-25 831 664	3,8 %
KuEL-palkkaperust.eläkemaksu	-3 839 240	-3 921 428	-4 187 625	-4 276 837	-4 363 388	6,8 %
KuEL-eläkemenoperust.eläkemaks	18 054					
VAEL-maksut	-382 885					
Tasausmaksu	-615 033	-712 990	-530 370	-275 932	-275 932	-25,6 %
Jaksotetut eläkekulut	-34 103	-93 400	-93 400	-92 967	-93 036	0,0 %
Eläkekulut	-4 853 207	-4 727 818	-4 811 395	-4 645 736	-4 732 356	1,8 %
Taloud.tuki/ryhmähenkivak.	-15 321	-90	-7 491	-7 559	-7 715	8223,3 %
Työnantajan sairausvak.maksut	-280 105	-318 467	-456 516	-466 244	-475 680	43,3 %
Työttömyysvakuutusmaksut	-241 398	-446 806	-320 801	-327 628	-334 262	-28,2 %
Tapaturmavakuutusmaksut	-186 270	-270 937	-123 387	-126 016	-128 567	-54,5 %
Muut sosiaalivakuutusmaksut	1 207	-16 633				-100,0 %
Jaksotetut sos.vak.maksut	25 827					
Henkilösivukulut	-696 061	-1 052 933	-908 195	-927 447	-946 224	-13,7 %
Henkilöstökulut yhteensä	-29 630 204	-29 684 557	-30 519 807	-30 904 215	-31 510 244	2,8 %

Henkilöstökulujen arvioidaan olevan vuonna 2026 yhteensä 30,5 milj. euroa. Henkilöstökulut kasvavat n. 835 tuhatta euroa (2,8 %) vuoden 2025 talousarviosta. Vuoden 2026 talousarviossa on käytetty palkankorotusprosenttina 3,5 %.

Kunta-alan nykyiset virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 29.2.2028 saakka. Sopimuksen piirissä ovat kaikki kuntien ja kuntayhtymien palkansaajat. Sopimuskaudella palkat nousevat yhteensä 9,17 % Kunta- ja hyvinvointialan palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä koskeva kehittämisohjelma 2026-2028 palkankorotusten myötä (1,8%).

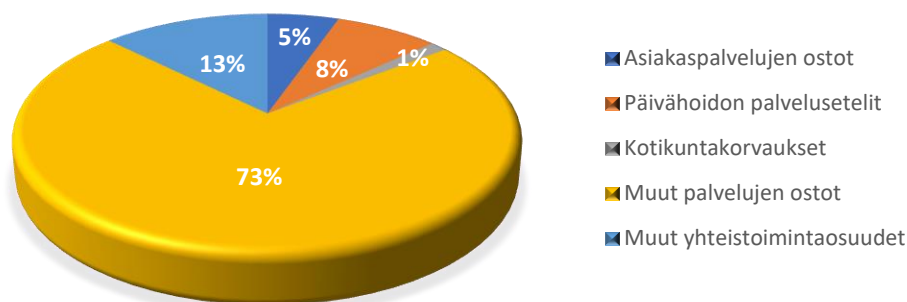

Palvelujen ostot

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TA25-TA26, muutos%
Asiakaspalvelujen ostot	-420 398	-368 700	-729 200	-437 724	-446 418	97,8 %
Päivähoidon palvelusetelit	-1 000 702	-1 032 000	-1 110 000	-1 132 200	-1 154 844	7,6 %
Kotikuntakorvaukset	-207 215	-200 000	-185 000	-188 700	-192 474	-7,5 %
Asiakaspalvelujen ostot	-1 628 315	-1 600 700	-2 024 200	-1 758 624	-1 793 736	26,5 %
Muut palvelujen ostot	1 958 974	-9 162 014	-10 269 039	-10 295 772	-10 349 439	12,1 %
Muut yhteistoimintaosuudet	-1 505 619	-2 621 068	-1 777 797	-1 810 830	-1 814 463	-32,2 %
Palvelujen ostot	-1 174 960	-13 383 782	-14 071 036	-13 865 226	-13 957 638	5,1 %

Palvelujen ostoihin varataan yhteensä 14,1 milj. euroa. Palveluiden ostot kasvavat vuodesta 2025 5,1 %. Sotkamon kunnan maksuosuus Kainuun liitolle on 391 667 euroa. Maksuosuus kasvaa 782 euroa vuodesta 2024 (TA 2025: 390 885 euroa). Kajaanin toimiessa TE-palvelujen osalta isäntäkuntana Sotkamon kunta maksaa Kajaanille osuuden työllisyysalueen yhteisistä kustannuksista. Sotkamon kunnan yhteistoimintaosuus on 177 tuhatta euroa. Palveluiden ostoihin on kirjattu alueiden rakentamis- ja kunnossapitoon yksityisteiden kustannuksia 611 tuhatta euroa.

PALVELUJEN OSTOT 2026

Avustukset

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TA25-TA26, muutos%
Lasten kotihoidon tuki	-213 496	-250 000	-230 000	-234 600	-239 292	-8,0 %
Yksityisen hoidon tuki	-183	-10 000	-5 000	-5 100	-5 202	-50,0 %
Yksit. hoidon tuen kuntalisä	-175					
Starttiraha		-90 000				
Muut avustukset kotitalouksill	-262 418	-262 370	-248 880	-199 300	-201 990	-5,1 %
Avustukset kotitalouksille	-476 272	-612 370	-483 880	-439 000	-446 484	-21,0 %
Avustukset yhteisöille	-188 092	-1 538 625				
Työmarkkinatuen kuntaosuus	-177 790					
Työnantajan palkkatuki		-125 000				
Kunnan rah.os. työttömyystuist		-550 000	-610 000	-638 000	-638 000	10,9 %
Muut avustukset yhteisöille		-6 000	-830 625	-758 108	-745 620	13743,8 %
Avustukset yhteisöille	-365 882	-2 219 625	-1 440 625	-1 396 108	-1 383 620	-35,1 %
Avustukset yhteensä	-842 154	-2 831 995	-1 924 505	-1 835 108	-1 830 104	-32,0 %

Avustuksiin varataan yhteensä 1,9 milj. euroa. Avustukset sisältävät kotitalouksille ja yhteisöille maksetut tuet ja avustukset, kuten kotihoidon tuen, Etenijä-yrityspalvelusetelin, työllistämisen kuntalisän, kesätyösetelin, toimialojen myöntämät avustukset sekä yksityisteiden kunnossapidon. TE-palvelujen järjestämisvastuun siirtyessä kunnille myös kuntien avustuksina maksamien kustannuserien määrät lisääntyvät. Kesätyöseteleitä tarjotaan jatkossakin 9. luokkalaisille sekä 2. asteen 1. luokkalaisille. Päihde- tai muuhun riippuvuuteen annetaan palveluseteli sellaisille henkilöille, joilla ei ole mahdollista ostaa omilla varoilla palvelua tai jotka eivät saa siihen muuta rahoitusta.

Erittely avustuksista yhteisöille, tili 4750			
Kustannuspaikka		TA 2026	Avustus
1400	kunnanhallitus	50 000	Yleisavustus yhdistyksille
1700	elinkeinopalvelut	8 500	Maksullisen lomituksen tuki
1734	työllisyyspalvelut	30 000	Etenijä - Yrityspalveluseteli
1734	työllisyyspalvelut	500 000	Työllistämisen kuntalisä
1750	maaseutupalvelut	7 000	Aktiivitalan palveluseteli
1750	maaseutupalvelut	8 000	Kyläyhdistysten avustukset
1750	maaseutupalvelut	8 000	Elinkeinojen kehittäminen
3400	liikuntapalvelut	48 125	Liikuntayhdistysten vuosiavustukset
3700	kulttuuripalvelut	17 500	Kulttuuri- ja museotoimen yleisavustus
3800	nuorisopalvelut	3 500	Toiminta-avustus sekä kohdeavustukset nuorten itsensä järjestämään toimintaan
7030	yksitystiet	140 000	Yksitysteiden avustusraha 830 000€, kirjausteknisesti osa avustukset-tiliryhmässä
7080	liikunta-alueet	10 000	Haja-asutusalueiden kylälatujen kunnossapidon avustus
	Yhteensä	830 625	euroa

Verotulot

Arvio vuosien 2026–2028 verotuloista perustuu Kuntaliiton, VM:n ja Verohallinnon 23.9.2025 julkaisemaan verotuloennusteeseen sekä kunnan omaan arvioon verotulojen kehityksestä. Verotuloennustetta on tarkennettu valtakunnallisilla keskiarvoisilla muutosprosentteilla eri verolajeissa, jotta ennuste vastaisi paremmin kunnan todellista tilannetta.

Kiinteistöverotulona on käytetty vuosille 2026–2028 Kuntaliiton veroennustekehikon mukaista verotuloennustetta lisättyä 200 t€ arviolla.

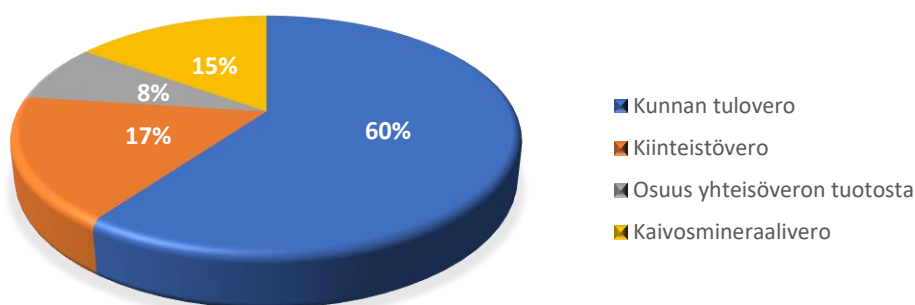
Kaivosmineraalivero on tullut käyttöön vuoden 2024 alusta lukien. Kaivosveron tuotosta 60 prosenttia ohjataan niille kunnille, joiden alueella kaivos sijaitsee. Syksyllä 2025 hallitus antoi kuitenkin esityksen, jossa kaivosmineraalivero aiotaan nostaa nelinkertaiseksi nykyisestä, mutta samalla tuotosta valtaosa eli 80 prosenttia ohjattaisiin valtiolle ja kuntien osuus laskisi 20 prosenttiin. Kaivosverouudistuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026, ja sen vaikutukset, kuten verotuoton lisääntyminen, alkavat näkyä vuodesta 2027, koska vero kannetaan jälkikäteen. Koska talousarvion valmisteluvaiheessa ei ole tietoa lopullisesta lakimuutoksesta, niin kaivosmineraaliveron suuruudeksi arvioidaan 5 milj. euroa, joka esitetään kohdassa Muut verotulot. Sotkamon kunnassa sijaitsee kolme kaivosta: Terrafamen ja Sotkamo Silverin metallikaivokset sekä Elementisin talkkikaivos.

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TA25-TA26, muutos%
Kunnan tulovero	16 759 987	19 143 000	19 873 000	20 343 000	21 153 000	3,8 %
Kiinteistövero	5 496 486	6 141 000	5 651 000	5 651 000	5 651 000	-8,0 %
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 316 929	2 393 000	2 603 000	2 757 000	2 893 000	8,8 %
Muut verotulot	0	4 900 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000	2,0 %
Verotulot yhteensä	24 573 401	32 577 000	33 127 000	33 751 000	34 697 000	1,7 %
asukasluku	10 185	10 200	10 200	10 200	10 200	0,0 %
verotulo, €/asukas	2 413	3 194	3 248	3 309	3 402	1,7 %
kunnallisvero%	7,5 %	8,5 %	8,5 %	8,5 %	8,5 %	0,0 %

Vuoden 2026 talousarvio ja vuosien 2027–2028 taloussuunnitelma on laadittu käyttäen tuloveroprosenttia 8,50 % ja vuodelle 2025 määrättyjä kiinteistöveroprosentteja. Kiinteistöverouudistuksessa maapohjaveron alaraja nostettiin 1,3 prosenttiin vuoden 2024 alusta lukien. Maapohjaveron yläraja on pysymässä kahdessa prosentissa. Samalla maapohjavero eriytettiin yleisestä kiinteistöveroprosentista.

Sekä tilinpäätöksessä että talousarviossa kunnallisverotuloina käsitellään maksuperusteisesti kunnalle kunakin vuonna tilitetyt verot. Maksuunpantu verotulo on taas kunakin verovuonna kuntalaisille maksettavaksi määrätty vero, jonka kertyminen kunnalle voi ajoittua useammalle vuodelle.

VEROTULOJEN JAKAUTUMINEN 2026

Veroprosentit	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	TA 2026
Tulovero	21,25	19,75	19,75	19,75	7,11	7,5	8,5	8,5
Kiinteistöverot								
yleinen kiinteistövero	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
vakituinen asunto	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
muut asuinrakennukset	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Erikseen määrätty prosentit								
rakentamaton rakennuspaikka	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
voimalaitos	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1
yleishyödyllinen yhteisö	0	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0

Valtionosuudet

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TA25-TA26, muutos%
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	2 578 439	3 979 125	4 202 216	3 826 210	4 266 496	5,6 %
Verotuloihin perustuva valtionosuuden taseus	1 769 184	1 828 943	1 859 856	1 859 856	1 859 856	1,7 %
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	789 421	855 802	1 360 795	1 360 795	1 360 795	59,0 %
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	1 000 000					
Verotulomenetyksen korvaus	1 862 388	1 267 920	1 082 004	1 171 197	1 229 691	-14,7 %
VALTIONOSUUDET YHTEENSÄ	7 999 432	7 931 790	8 504 871	8 218 058	8 716 838	7,2 %

Kunnan valtionosuutta ennakoitaessa tulee ottaa huomioon valtionosuusjärjestelmän kaksiosaisuus: peruspalvelujen valtionosuus ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukainen valtionosuus.

Kunnalle valtionosuusrahoitus on yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen, vaan kunta itse päättää valtionosuusrahoituksensa tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä. TE-palvelujen järjestämisvastuu on siirtynyt kunnille vuoden 2025 alusta, jolloin siitä aiheutuvat kulut korvataan täysimääräisesti kunnille valtionosuuksina.

Valtionosuudet on arvioitu Kuntaliiton 23.9.2025 päivittämän ennakollisen valtionosuuslaskelman sekä kunnan oman arvion perusteella. Hallitus käynnisti kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistuksen syksyllä 2023. Alkuperäisen suunnitelman mukaan uudistus olisi tullut voimaan vuoden 2026 alusta lukien, mutta uudistusta siirrettiin vuonna 2024 aikana vuodelle eteenpäin ja 21.11.2025 tulleen tiedon mukaan uudistus ei etene nykyisellä hallituskaudella. Tämän hetkisen tiedon mukaan valtionosuusuudistus voisi toteutua aikaisintaan vuonna 2029.

Vuosikate

Vuonna 2026 vuosikatteen arvioidaan olevan 2 826 558 euroa positiivinen. Vuosikate ei kuitenkaan riitä kattamaan arvioituja poistoja -5 559 285 euroa. Asukaskohtainen vuosikate on 277 €/asukas.

Vuonna 2027 vuosikatteen arvioidaan olevan 3 626 307 euroa positiivinen. Vuosikate ei riitä kattamaan poistoja, joiden arvioidaan olevan -5 713 245 euroa. Asukaskohtainen vuosikate on 355 €/asukas.

Vuonna 2028 vuosikatteen arvioidaan olevan 4 635 489 euroa positiivinen. Vuosikate ei riitä kattamaan poistoja, joiden arvioidaan olevan -5 730 472 euroa. Asukaskohtainen vuosikate on 454 €/asukas.

Rahoitustuotot ja kulut

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TA25-TA26, muutos%
KORKOTUOTOT	72 965	4 100	509 100	509 100	509 100	12317,1 %
MUUT RAHOITUSTUOTOT	4 170 812	5 062 094	4 573 300	4 573 300	4 573 300	-9,7 %
KORKOKULUT	-1 966 905	-2 458 983	-2 490 332	-1 947 330	-1 796 944	1,3 %
MUUT RAHOITUSKULUT	-1 045 855	-594 894	-494 200	-494 200	-494 200	-16,9 %
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	1 231 016	2 012 317	2 097 868	2 640 870	2 791 256	4,3 %

Muut rahoitustuotot 4,6 milj. euroa koostuvat Loiste Oy:n kunnalle maksamista vuotuisista osinkotuotoista sekä arvopapereiden luovutusvoitoista. Muut rahoitustuotot sisältävät myös koronvaihtosopimukseen liittyvät tuotot, joita on arvioitu kertyvän 320 tuhatta euroa.

Korkokulut on arvioitu kunnan tämänhetkisen lainakannan mukaan. Korkokuluissa ei ole huomioitu mahdollista yleistä korkotason nousua, vaan korkokulut on laskettu nykyisen korkotason mukaisena. Korkokuluissa ei ole myöskään huomioitu mahdollisen kunnan ottaman uuden (pitkäaikaisen) lainarahoituksen kuluja. Tiedot voidaan päivittää talousarvioon muutoksina sen jälkeen, kun päätökset investoinneista (ml. rahoitusmallit) ja lainan nostamisesta ovat olemassa.

Poistot

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TA25-TA26, muutos%
Poistot tietokoneohjelmista	-9 719	-24 502	-7 734	-7 821	-4 508	-68,4 %
Poistot muista pitkävaik.menoi		-10 975				
Poistot rakennuksista	-2 160 500	-2 436 309	-2 956 918	-2 979 268	-2 929 486	21,4 %
Poistot kiint.rakenteista ja l	-1 910 406	-2 153 892	-1 964 739	-2 092 052	-2 136 706	-8,8 %
Poistot koneista ja kalustosta	-292 873	-803 356	-629 894	-634 104	-659 772	-21,6 %
Kertaluonteiset poistot	-2 046 647					
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-6 420 145	-5 429 034	-5 559 285	-5 713 245	-5 730 472	2,4 %

Investointikulut kirjataan kuluiksi poistoina investoinnin taloudellisena käyttöaikana. Poistojen tarkoituksena on kattaa korjausinvestoinnit. Poistot on laskettu kunnan poistosuunnitelman mukaisesti. Poistot pienenevät vähitellen, kun vanhojen kohteiden poisto-aika loppuu, mutta toisaalta kiinteistöihin ja kunnallistekniikkaan tehtävät peruseräparannukset lisäävät niiden taloudellista käyttöaikaa ja kasvattavat poistoja. Poistosuunnitelmassa pisin poisto-aika on ollut 30 vuotta. Vuonna 2024 valmistuneille ja 2025 valmistuvilla hankkeilla; Tenetin koulu, lukio-kirjasto sekä sotekeskus, poistoajaksi otetaan käyttöön 40 vuotta.

Suunnitelman mukaisten poistojen arvioidaan olevan vuonna 2026 -5,6 milj. euroa. Poistot kasvavat vuodesta 2025 130 tuhatta euroa (2,4 %).

Poistot on arvioitu olemassa olevien kohteiden sekä investointisuunnitelmassa esitettyjen kohteiden mukaisesti. Poistojen lopulliseen määrään vaikuttaa investointikohteiden toteutus- ja rahoitusmallit.

Tilikauden tulos

Vuonna 2026 tilikauden tuloksen arvioidaan olevan -2 742 727 euroa alijäämäinen.

Vuonna 2027 tilikauden tuloksen arvioidaan olevan -2 086 938 euroa alijäämäinen.

Vuonna 2028 tilikauden tuloksen arvioidaan olevan -1 094 983 euroa alijäämäinen.

7. RAHOITUSLASKELMA

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
VUOSIKATE	-2 375 897	2 627 605	2 816 558	3 626 307	4 635 489
SATUNNAISET ERÄT	11 501 380	0	0	0	0
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	-11 751 618	-250 000	-100 000	-100 000	-100 000
TOIMINNAN RAHAVIRTA	-2 626 135	2 377 605	2 716 558	3 526 307	4 535 489
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
INVESTOINTIMENOT	-35 095 849	-14 560 000	-8 485 000	-7 055 000	-11 495 000
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN	1 667 595	682 000	2 432 500	295 000	4 400 000
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	12 552 336	650 000	350 000	250 000	250 000
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-20 875 917	-13 228 000	-5 702 500	-6 510 000	-6 845 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-23 502 052	-10 850 395	-2 985 942	-2 983 693	-2 309 511
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET					
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	-14 357 584	0	0	0	0
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET	-14 357 584	0	0	0	0
LAINAKANNAN MUUTOKSET					
PITKÄAikaisten Lainojen Lisäys	47 000 000	20 000 000	10 000 000	11 000 000	11 000 000
PITKÄAikaisten Lainojen Vähennys	-6 582 400	-9 005 423	-10 336 525	-10 782 336	-10 644 836
LYHYTAikaisten Lainojen Muutos	-1 000 000	-10 000 000	4 300 000	0	0
LAINAKANNAN MUUTOKSET	39 417 600	994 577	3 963 475	217 664	355 164
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET					
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄMIEN MUUTOKSET	41 067	0	0	0	0
SAAMISTEN MUUTOS	4 171 947	0	0	0	0
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	-1 951 980	0	0	0	0
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET	2 261 034	0	0	0	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	27 321 050	994 577	3 963 475	217 664	355 164
RAHAVAROJEN MUUTOS	3 818 998	-9 855 818	977 533	-2 766 029	-1 954 347
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	3 818 998	-9 855 818	977 533	-2 766 029	-1 954 347
Rahavarat 31.12.	41 742 037	31 886 219	32 863 752	30 097 723	28 143 376
Rahavarat 1.1.	37 923 039	41 742 037	31 886 219	32 863 752	30 097 723

Toiminnan rahavirta

Toiminnan rahavirta kuvaa tuloslaskelmassa esitettyjen tuottojen ja kulujen vaikutusta rahavaroihin. Tulorahoitus saadaan, kun vuosikatteesta vähennetään tulorahoituksen korjaukset ja satunnaiset tuotot.

Investointien rahavirta

Investoinnin rahavirta saadaan, kun investointimenoista vähennetään pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot sekä investointikohteisiin saadut rahoitusosuudet. Investointien rahavirta tarkoittaa, paljonko kunta rahoittaa nettomääräisesti investointeja.

Taloussuunnitelmakauden 2026–2028 investointiraami on selvästi aiempia vuosia alhaisempi. Vuonna 2026 investointimenot ovat bruttona 8,49 milj. euroa ja nettona rahoitusosuuksien sekä myyntivoittojen jälkeen 5,7 milj. euroa.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Jos toiminnan ja investointien rahavirta on negatiivinen, tarkoittaa se, että tulorahoitus ei riitä kokonaan rahoittamaan investointeja tai lyhentämään lainoja.

Toiminnan ja investointien rahavirta on negatiivinen taloussuunnitelmakaudella. On kuitenkin otettava huomioon, että kaikista investoinneista ei ole vielä talousarvion laadinnan aikaan lopullisia toteutus- ja rahoituspäätöksiä. Lisäksi osa investoinneista rahoitetaan omaisuusjärjestelyiden seurauksena saadulla varallisuudella, jota toiminnan ja investointien rahavirta ei ota huomioon.

Rahoituksen rahavirta

Rahoituksen rahavirtaan budjetoidaan antolainojen, lainakannan ja oman pääoman muutokset.

Rahoituksen rahavirtaan voi vaikuttaa hanketoiminnalle annettava väliaikaisrahoitus, josta kunnanhallitus tekee erilliset päätökset. Väliaikaisrahoituksen tarvetta ei voida arvioida etukäteen talousarviossa.

Rahoituslaskelman tunnusluvut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Investointien tulorahoitus	-7,1 %	18,9 %	46,7 %	53,6 %	65,3 %
Lainanhoitokate	0	0,2	0,2	0,4	0,5
Lainat 31.12. €	89 073 019	92 767 596 ^(*)	96 731 071	96 948 735	97 303 899
Lainat €/asukas	8 746	9 095	9 483	9 505	9 540
Kassan riittävyys, pv	187	118	137	147	129
Asukasluku 31.12.	10 185	10 200	10 200	10 200	10 200

^(*) Lainamäärä 31.12.2025 on todellisen lainamäärän mukainen (laskettu 11/2025). TA 2025 lyhytaikaisten lainojen lisäys 9 milj. euroa.

Rahoituslaskelman tunnusluvut

- Lainanhoitokate
= (Vuosikate + korkokulut) / (Korkokulut + lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Jos tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, myymään kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

- Kassan riittävyys
= 365 pv X Rahavarat varainhoitovuoden lopussa / Kassasta maksut varainhoitovuonna

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Riittävänä tavoitearvona voidaan pitää 14–30 päivän kassan riittävyyttä.

Lainamäärä

Lainamäärän kehitys	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Antolainauksen muutokset	-14 357 584				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	47 000 000	20 000 000	10 000 000	11 000 000	11 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-6 582 400	-9 005 423	-10 336 525	-10 782 336	-10 644 836
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	28 000 000	11 700 000	16 000 000	16 000 000	16 000 000
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	-29 000 000	-19 000 000	-11 700 000	-16 000 000	-16 000 000
Lainakannan muutokset	25 060 016	3 694 577	3 963 475	217 664	355 164
Lainat 31.12.	89 073 019	92 767 596^(*)	96 731 071	96 948 735	97 303 899
Lainat €/asukas	8 746	9 095	9 483	9 505	9 540
Asukasluku	10 185	10 200	10 200	10 200	10 200

(*) Lainamäärä 31.12.2025 on todellisen lainamäärän mukainen (laskettu 11/2025). TA 2025 lyhytaikaisten lainojen lisäys 9 milj. euroa

Uutta pitkäaikaista lainaa suunnitellaan otettavaksi vuonna 2026 yhteensä 10,0 milj. euroa ja entisiä pitkäaikaisia lainoja maksetaan pois noin 10,3 milj. euroa. Lyhytaikaisen lainan määrä kasvaa 4,3 milj. euroa. Vuonna 2026 talousarviossa on varauduttu 4 milj. euron lainojen lisäykseen.

Vuosien 2026–2028 nettoinvestoinneista toteutetaan noin puolet lainarahoituksella ja puolet omalla rahoituksella. Kunnan kokonaislainamäärä kasvaa vuosien 2026–2028 aikana yhteensä noin 4,5 milj. eurolla. Kunnan asukaskohtainen lainamäärä nousee vuonna 2026 9 483 euroon/asukas.

8. INVESTOINNIT

Projekti- nro	INVESTOINNIT	TA2026	TS 2027	TS 2028
	ARVOPAPERIT	-300 000	-300 000	-300 000
9000	Osakkeet ja osuudet			
	tulot			
	menot	-300 000	-300 000	-300 000
	netto	-300 000	-300 000	-300 000
	KIINTEÄ OMAISUUS	-250 000	-250 000	-150 000
9001	Maa- ja vesialueet			
	tulot	250 000	150 000	150 000
	menot	-500 000	-400 000	-300 000
	netto	-250 000	-250 000	-150 000
	TALONRAKENNUS	-1 075 000	-2 725 000	-1 400 000
9005	Kiinteistöjen korjaus (erikseen määriteltävät kohteet)			
	tulot			
	menot	-800 000	-1 000 000	-1 000 000
	netto	-800 000	-1 000 000	-1 000 000
9020	Virastotalon julkisivut			
	tulot			
	menot	-80 000	-500 000	
	netto	-80 000	-500 000	0
9025	Suunnitelmavuosien investointien suunnittelu			
	tulot			
	menot	-50 000	-200 000	-200 000
	netto	-50 000	-200 000	-200 000
9034	Uimahallin peruskorjauksen suunnittelu			
	tulot			
	menot			-200 000
	netto	0	0	-200 000
9044	Sotekeskus 2 hankemalli			
	tulot			
	menot		-50 000	
	netto	0	-50 000	0
9045	Varikko 2 lämmönvaihdin			
	tulot			
	menot	-100 000		
	netto	-100 000	0	0
9046	Tervajärven talomuseo pärekaton uusiminen			
	tulot	10 000		
	menot	-55 000		
	netto	-45 000	0	0
9047	Leivolän koulun liikuntasalin ja pesutilojen peruskorjaus			
	tulot			
	menot		-700 000	
	netto	0	-700 000	0
9048	Varikko 2 kalustokatos			
	tulot			
	menot		-275 000	
	netto	0	-275 000	0

Projekti- nro	INVESTOINNIT	TA2026	TS 2027	TS 2028
	JULKINEN KÄYTTÖOMAISUUS	-3 080 500	-2 290 000	-4 190 000
9401	Urheilukadun saneeraus			
	tulot			
	menot	-1 100 000		
	netto	-1 100 000	0	0
9403	Pohjavaarantien kiertoliittymä			
	tulot			
	menot	-400 000		
	netto	-400 000	0	0
9404	Kaavateiden päällystäminen			
	tulot			
	menot	-150 000	-100 000	-100 000
	netto	-150 000	-100 000	-100 000
9405	Kaavateiden valaistus			
	tulot			
	menot		-50 000	-50 000
	netto	0	-50 000	-50 000
9406	Aluevalaistuksen rakentaminen			
	tulot			
	menot		-50 000	
	netto	0	-50 000	0
9410	KT 76 alikulku järjestelyjen toteutus			
	tulot			3 500 000
	menot			-5 000 000
	netto	0	0	-1 500 000
9411	KT 76 alikulkujen rakennussuunnittelu			
	tulot		280 000	
	menot		-400 000	
	netto	0	-120 000	0
9412	Alkulantie			
	tulot			
	menot		-1 200 000	0
	netto	0	-1 200 000	0
9414	Rauhantien saneeraus ja uusi klv loppuosa			
	tulot			
	menot			-320 000
	netto	0	0	-320 000
9415	Sopalan tien, Makasiinikadun ja Kissakujan saneeraus			
	tulot			
	menot			-730 000
	netto	0	0	-730 000
9418	Hiukan pesäpallokentän saneeraus			
	tulot	67 500		
	menot	-300 000		
	netto	-232 500	0	0

Projekti-nro	INVESTOINNIT	TA2026	TS 2027	TS 2028
9420	Lähiliikunta-alueiden kalusto			
	tulot			
	menot	-60 000	-60 000	-60 000
	netto	-60 000	-60 000	-60 000
9421	Reittien kunnostus			
	tulot			
	menot	-50 000	-80 000	-80 000
	netto	-50 000	-80 000	-80 000
9423	Pysyreitillä 2 -hanke			
	tulot	175 000		
	menot	-250 000		
	netto	-75 000	0	0
9426	Osallistavan budjetoinnin kohteen toteutus			
	tulot			
	menot	-20 000	-20 000	-20 000
	netto	-20 000	-20 000	-20 000
9428	Rantojen kunnostus			
	tulot			
	menot	-20 000		
	netto	-20 000	0	0
9445	Kaava-alueiden liikennemerkkien uusiminen			
	tulot			
	menot	-50 000	-50 000	-50 000
	netto	-50 000	-50 000	-50 000
9447	Maisemakallion polun toteutus			
	tulot			
	menot	-150 000		
	netto	-150 000	0	0
9456	Hiukan laitur			
	tulot			
	menot	0	-75 000	
	netto	0	-75 000	0
9458	KT 76, Lahtikadun liikennejärjestelyt			
	tulot	1 945 000		
	menot	-2 350 000		
	netto	-405 000	0	0
9460	Laanintien liikennevalot (kunnan osuus)			
	tulot			
	menot	-50 000		
	netto	-50 000	0	0

Projekti-nro	INVESTOINNIT	TA2026	TS 2027	TS 2028
9461	Vuokatinhovintien kevyen liikenteen väylä			
	tulot			830 000
	menot			-1 660 000
	netto	0	0	-830 000
9463	Avantouintipaikan laituri			
	tulot	52 000		
	menot	-65 000		
	netto	-13 000	0	0
9467	Suunnitelmavuosien investointien suunnittelu			
	tulot			
	menot	-50 000	-50 000	-50 000
	netto	-50 000	-50 000	-50 000
9468	Leivolanlahden lähiliikunta alue			
	tulot			
	menot			-120 000
	netto	0	0	-120 000
9469	Makkosentien ja Ristijärventien risteysalueen korjaus			
	tulot			
	menot	-60 000		
	netto	-60 000	0	0
9470	Kaavateiden puomien uusiminen			
	tulot			
	menot	-25 000		
	netto	-25 000	0	0
9471	Mäkikatu 5 kaavan mukaisen liittymän teko			
	tulot			
	menot	-20 000		
	netto	-20 000	0	0
9472	Ratatien hidasteet			
	tulot			
	menot	-40 000		
	netto	-40 000	0	0
9473	Vuokatinvaarantien uudelleen päällystys			
	tulot			
	menot			-250 000
	netto	0	0	-250 000
9474	Hiukan tenniskentän kunnostus			
	tulot			
	menot	-90 000		
	netto	-90 000	0	0

Projekti-nro	INVESTOINNIT	TA2026	TS 2027	TS 2028
9475	Leivolanlahden kuntoportaat			
	tulot			70 000
	menot			-100 000
	netto	0	0	-30 000
9476	Leivolanlahden asuinalueen katujen päällystäminen			
	tulot			
	menot		-400 000	
	netto	0	-400 000	0
9477	Kainuuntien jouluvalot			
	tulot			
	menot	-20 000		
	netto	-20 000	0	0
9478	Suoperän leikkipuiston kunnostus			
	tulot		15 000	
	menot		-50 000	
	netto	0	-35 000	0
	IRTAIN OMAISUUS	-215 000	-145 000	-155 000
9950	Hallinnon toimiala			
	tulot			
	menot	-15 000	-15 000	-15 000
	netto	-15 000	-15 000	-15 000
9951	Sivistyksen toimiala			
	tulot			
	menot	-70 000	-20 000	-20 000
	netto	-70 000	-20 000	-20 000
9952	Ympäristö- ja tekninen toimiala			
	tulot			
	menot	-100 000	-110 000	-120 000
	netto	-100 000	-110 000	-120 000
9968	Langattoman verkon tukiasemien uusiminen			
	tulot			
	menot	-30 000		
	netto	-30 000	0	0
	VESIHUOLTOLAITOS	-882 000	-900 000	-750 000
9800	Jätevedenpuhdistamon saneeraus			
	tulot			
	menot	-300 000	-150 000	-150 000
	netto	-300 000	-150 000	-150 000
9801	Vesimittareiden uusiminen			
	tulot			
	menot	-15 000	0	0
	netto	-15 000	0	0

Projekti-nro	INVESTOINNIT	TA2026	TS 2027	TS 2028
9802	Jätevedenpumppaamoiden saneeraukset			
	tulot			
	menot	-60 000	-60 000	-60 000
	netto	-60 000	-60 000	-60 000
9804	Viemäriputkien sujutukset ja viemäriverkon korjaukset			
	tulot			
	menot	-80 000	-80 000	-80 000
	netto	-80 000	-80 000	-80 000
9805	Talolinjojen rakentaminen ja vesihuollon korjaukset			
	tulot			
	menot	-30 000	-30 000	-30 000
	netto	-30 000	-30 000	-30 000
9806	Sopalan tien, Makasiinikadun ja Kissakujan vesihuolto			
	tulot			
	menot		0	-400 000
	netto	0	0	-400 000
9809	Urheilukadun vesihuolto ja hulevesijärjestelmä			
	tulot	183 000		
	menot	-550 000		
	netto	-367 000	0	0
9811	Alkulantien vesihuolto			
	tulot			
	menot		-550 000	
	netto	0	-550 000	0
9819	Pumppaamoiden automaatioiden uusiminen			
	tulot			
	menot	-30 000	-30 000	-30 000
	netto	-30 000	-30 000	-30 000
	KAIKKI INVESTOINNIT	TA 2026	TS 2027	TS 2028
	INVESTOINTITULOT	2 682 500	445 000	3 720 000
	INVESTOINTIMENOT	-8 485 000	-7 055 000	-11 495 000
	NETTO	-5 802 500	-6 610 000	-6 945 000

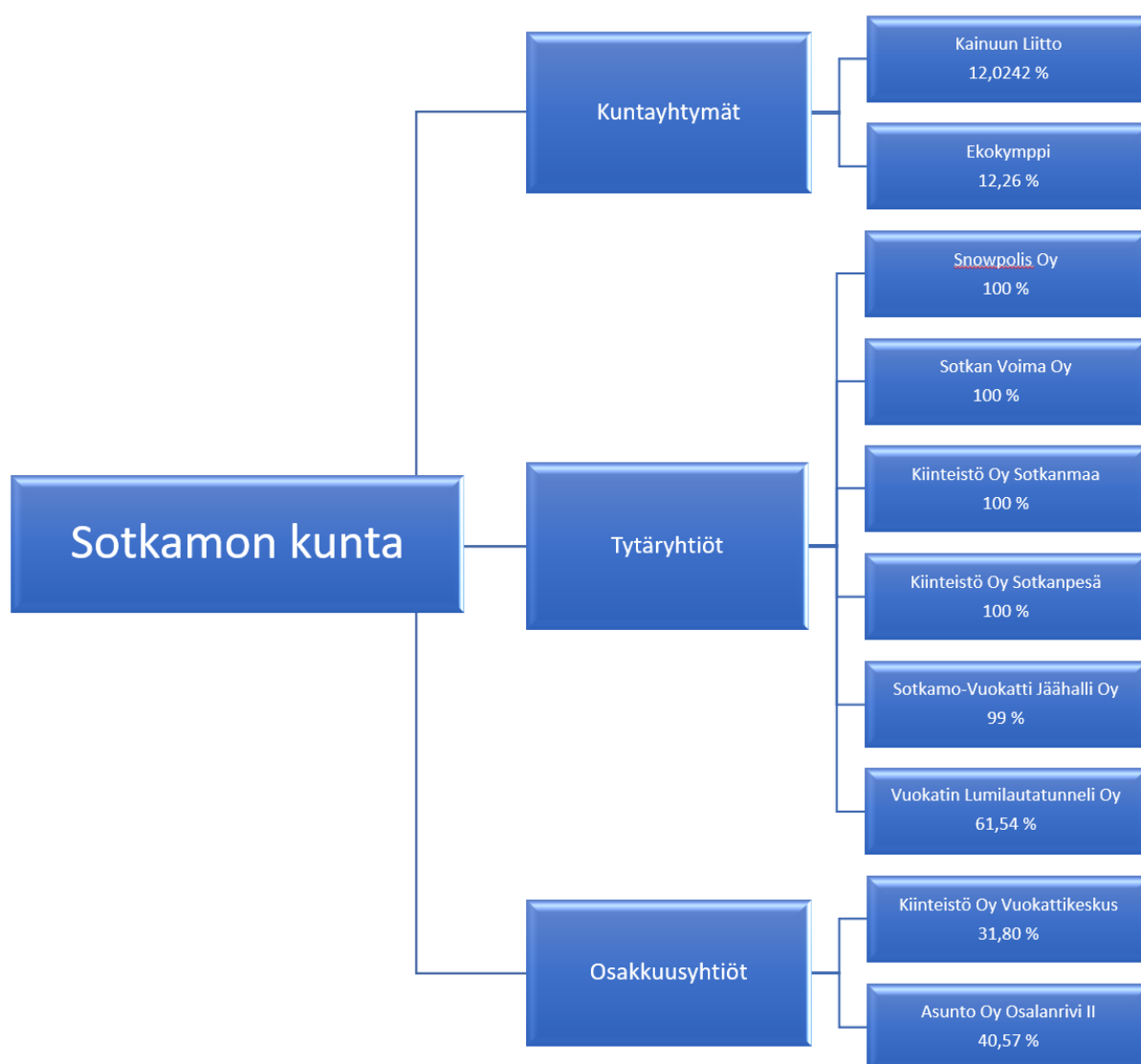
Investointien kokonaismäärä neljän vuoden ajanjaksolla pyritään pitämään n. 20 miljoonan euron kokonaismäärässä, mikäli ajanjaksolla ei tule yksittäisiä suuria investointiavauksia.

9. KUNTAKONSERNI

Kuntalaki korostaa valtuuston vahvaa asemaa ja kokonaisvastuuta toiminnasta ja taloudesta. Kuntalain mukaan valtuusto vastaa strategisesta päätöksenteosta ja koko kuntakonsernin tavoitteiden asettamisesta, toiminnan ja talouden tasapainosta sekä toiminnan arvioinnista ja seurannan järjestämisestä.

Kunta kirjanpitolain mukaisine tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin.

Sotkamon kuntakonsernin rakenne 1.1.2026

Kuntakonsernille asetetaan vuodelle 2026 seuraavat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet:

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan kriteerejä on uudistettu. Uudistetut kriisikuntakriteerit kuvaavat kunnan taloutta eri näkökulmista nykyistä paremmin. Kriisikuntamittariston rakenne säilyy ennallaan, mutta tunnuslukuja ja niiden raja-arvoja on muutettu. Uusia raja-

arvoja sovellettiin ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella.

Sotkamon kuntakonsernille asetetaan vuodelle 2026 edellisten vuosien tapaan taloudellisia tavoitteita, jotka johdetaan uusista kriisikuntakriteereistä. Tavoitteeksi asetetaan, että kuntakonserni ei ole lähellä varsinaisten raja-arvojen täyttymistä eikä myöskään ns. väljempien raja-arvojen täyttymistä, joiden täytyessä kunnan tulisi kiinnittää erityistä huomiota taloutensa kehitykseen ja analysointiin. Ns. väljät raja-arvot on esitetty alla:

Ehdotetut kriisikuntakriteerit	Ns. väljät raja-arvot	Talousarviotavoite 2026
Konsernitaseeseen kertynyt alijäämä asukasta kohden	Konsernin kertynyt alijäämä vähintään 500 €/asukas	Raja-arvo ei täyty
Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde	Konsernin vuosikate % poistoista alle 100	Raja-arvo ei täyty
Kunnan tuloveroprosentti	Tuloveroprosentti 1,5 % -yksikköä yli kuntien keskimääräisen	Raja-arvo ei täyty
Kunnan lainamäärä asukasta kohden	Kuntakonsernin lainat ja vastuut 25 % yli kuntien keskimääräisen	Raja-arvo ei täyty
Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate	Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate alle 1,0	Raja-arvo ei täyty

Lisäksi Sotkamon kuntakonsernin osalta tarkastellaan tuloslaskelmaa, rahoituslaskelman sekä taseen tunnuslukuja suhteessa kuntakonsernien keskimääräisiin tunnuslukuihin.

Snowpolis Oy

Vuoden 2025 aikana Snowpolis Oy on panostanut korkean teknologian tutkimuksen ja yritystoiminnan kehittämiseen Vuokatin alueella. Yritysten toimitilarpeita ja Snowpolis II -rakennuksen markkinapotentiaalia selvitetiin kattavalla yrityskontaktoinnilla. Kainuu kasvuun -hankkeessa Snowpolis on myös kattavasti selvittänyt keinoja tukea yritystoiminnan kehitystä Kainuussa. Nykyistä Snowpolis-rakennusta päivitettiin monin tavoin palvelemaan nykyisiä vuokralaisia.

Vuonna 2026 Snowpolis Oy tulee jatkamaan elinkeinoelämää edistävää hanketoimintaa.

Sotkamo-Vuokatti Jäähalli Oy

Vuokatti Areenan valmistuttua Sotkamo-Vuokatti jäähallin käyttö jääturheilupaikkana on päättynyt. Jäähalliyhtiön osalta on meneillään vapaaehtoinen selvitystilamenettely yhtiön purkamiseksi.

Vuokatin Lumilautatunneli Oy

Lumilautatunneli romahti vuoden 2022 keväällä. Tunnelia ei rakenneta uudelleen ja purkutyöt sekä maisemoinnit on saatu valmiiksi vuonna 2024. Yhtiöllä ei tule olemaan toimintaa vuonna 2026 ja sille on käynnistetty vapaaehtoinen selvitysmenettely.

Kiinteistö Oy Sotkanmaa

Uudiskohde Konstankuja 2a valmistui toukokuussa 2025. Uuden senioritalon rakentaminen edellytti ARA:n avustuksen saaminen erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi (rakentamiseksi). Avustusta myönnettiin yhteensä 1 177 167 euroa.

Yhtiön taloudellinen ja toiminnallinen tulos on vakaa, joskin kohonneet kiinteistökustannukset, inflaatio ja nousseet korkokustannukset vaikuttavat yhtiön talouteen.

Vuodelle 2026 vuokrien ja käyttökorvauksien tarkistaminen on maltillinen. Yhtiön talous ja maksuvalmius pidetään vakaana.

PTS-suunnitelman mukaisesti vuonna 2026 aloitetaan peruskorjauskohteen (Uimatie 1) remontointi.

Kiinteistö Oy Sotkanpesä

Yhtiön toiminta on käynnistynyt loppuvuodesta 2023 ja viimeiset asunnot valmistuivat vuokrattavaksi alkuvuodesta 2024. Yhtiö kehittää toimintaansa ja tuo uusia vaihtoehtoja alueen vuokra-asuntotarjontaan sekä mahdollistaa tulevaisuudessa sote-kiinteistöjen yhtiömuotoisen toiminnan.

Kiinteistö Oy Sotkanpesä omistaa 36 kerrostalohuoneistoa ja lisäksi Sotkamon kunnalta on ostettu vuonna 2025 viisi (5) yksittäistä huoneistoa. Kiinteistö Oy Sotkanpesän tehtävä vuonna 2026 on mahdollisimman hyvän käyttöasteen ylläpitäminen, yhtiön talous ja maksuvalmius pidetään vakaana.

Sotkan Voima Oy

Sotkan Voima Oy on aloittanut toimintansa vuonna 2023. Yhtiö vastaa tulevaisuudessa Sotkamon kunnan omistamasta lämpöliiketoiminnasta ja kehittää toimintaansa energia-alan toimijana, joka voi osallistua mm. energiantuotantoon, kehitystoimintaan ja palveluiden tuottamiseen energia-alalla.

Sotkan Voima Oy:n ja Sotkamon kunnan konsernin sisäisen lämpöliiketoiminnan kaupan yhteydessä vuoden 2024 lopussa kaikki Sotkamon kunnan omistuksessa olleet kaukolämpöverkostot, -laitteet ja -rakennukset siirtyivät Sotkan Voima Oy:n omistukseen. Vuoden 2025 aikana on käyty neuvotteluja Sotkan Voima Oy:n ja aiemmin lämpöliiketoimintaa hoitaneen Nevel Oy:n välillä siitä, kuinka jatkossa lämpöliiketoimintaa operoidaan ja toimintaa kehitetään Sotkamon kunnan alueella. Vuonna 2026 Sotkan Voima Oy:n tavoitteena on vahvasti olla osa Sotkamon kunnan kaukolämpötoiminnan operatiivista toteuttamista.

10. VESIHUOLTOLAITOS

Vastuuhenkilö vesihuoltoteknikko Kalle Keränen

Tehtävä

Vesihuoltolaitos huolehtii kuntalaisten vedensaannista sekä jäte- ja sadevesien poisjohtamisesta toiminta-alueellaan. Vesihuoltolaitos vastaa riittävän ja hyvälaatuisen talousveden tuottamisesta ja jakelusta vesilaitoksen ja siihen liittyneiden vesiosuuskuntien toiminta-alueilla olevien asiakkaiden tarpeisiin. Lisäksi laitos vastaanottaa ja puhdistaa viemärlaitoksen ja vesiosuuskuntien toiminta-alueilla olevien asiakkaiden laitoksen viemäriverkostoon toimittaman jäteveden vähintään ympäristölupapäätöksen mukaiseen puhdistustasoon. Vesihuoltolaitos toimii kirjanpidollisena taseyksikkönä.

Talous (sisäiset ja ulkoiset erät)

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
MYYNITUOTOT	2 076 361	2 130 000	2 250 000	2 295 000	2 340 900
TUET JA AVUSTUKSET	7 338	0	0	0	0
MUUT TOIMINTATUOTOT	58 183	5 000	20 000	20 400	20 808
TOIMINTATUOTOT	2 141 882	2 135 000	2 270 000	2 315 400	2 361 708
HENKILÖSTÖKULUT	-426 128	-409 624	-422 576	-421 859	-430 134
PALVELUJEN OSTOT	-533 625	-586 295	-592 845	-585 322	-597 027
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-348 616	-386 900	-379 750	-386 325	-394 051
MUUT TOIMINTAKULUT	-59 228	-88 993	-92 130	-96 012	-97 933
TOIMINTAKULUT	-1 367 598	-1 471 812	-1 487 301	-1 489 518	-1 519 145
TOIMINTAKATE	774 285	663 188	782 699	825 882	842 563
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-224 644	0	0	0	0
VUOSIKATE	549 640	663 188	782 699	825 882	842 563
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-994 856	-500 226	-558 266	-558 578	-569 116
TILIKAUDEN TULOS	-445 215	162 962	224 433	267 304	273 447
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-445 215	162 962	224 433	267 304	273 447
VYÖRYTYSERÄT	-75 713	0	-80 741	-80 741	-80 741

Tavoite

Jätevedenpumppaamoiden pitkän aikavälin saneeraustarpeen arviointia. Vesihuoltolaitoksen laskutusjärjestelmän kustannustehokkuuden parantaminen uudistamalla laskutusjärjestelmää.

LIITTEET

LISTA TILIVELVOLLISISTA

Luottamushenkilötoimielimet

Kunnanvaltuusto

Kunnanhallitus

Sivistystoimen lautakunta

Ympäristö- ja tekninen lautakunta

Viranhaltijat

Hallinnon toimiala

Kunnanjohtaja

Talousjohtaja

Hallinto- ja henkilöstöjohtaja

Toimistopäällikkö

Maaseutupäällikkö

Työllisyys- ja kansainvälisyyspäällikkö

Sivistyksen toimiala

Sivistysjohtaja

Kasvatusjohtaja

Lukion rehtori

Olympiavalmennuskeskuksen johtaja

Ympäristö- ja tekninen toimiala

Tekninen johtaja

Tieinsinööri

Kiinteistömestari

Kaavoittajat

Rakennustarkastajat

Ympäristötarkastajat

Ateria- ja siivouspalvelujohtaja

Vesihuoltoteknikko

Rakennuttajainsinööri

Ympäristöterveysjohtaja